

RAPORTUL nr. 4

Perioada de monitorizare: 01.07.2018 – 31.12.2018

MONITORIZAREA TRANSPARENȚEI ACTIVITĂȚII ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DE NIVELUL II ȘI A UTA GĂGĂUZIA

Publicat la 19 iunie 2019

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX, cu condiția indicării sursei de informație.

Inițiativa de monitorizare a transparenței activității autorităților APL de nivelul II și a UTAG este finanțată de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” (august 2016 – septembrie 2019).

Opiniile exprimate în rapoartele publice ale Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

CUPRINS

INTRODUCERE	4
METODOLOGIA DE OBSERVARE	5
REZUMAT	7
I. COMUNICAREA DINTRE AUTORITĂȚILE APL ȘI PĂRȚILE INTERESATE ÎN PROCESUL DECIZIONAL	12
II. CONFORMITATEA CONȚINUTULUI PAGINILOR WEB ALE AUTORITĂȚILOR APL CU LEGISLAȚIA ÎN DOMENIU LA CAPITOLUL TRANSPARENȚĂ DECIZIONALĂ	22
III. ATITUDINEA APL FAȚĂ DE SOLICITAREA DE INFORMAȚIE CU CARACTER OFICIAL	29
IV. GRADUL DE TRANSPARENȚĂ A PROCESULUI DE PREGĂTIRE ȘI DESFĂȘURARE A ȘEDINȚELOR AUTORITĂȚILOR DELIBERATIVE ALE APL	31
V. ASPECTE ALE INTEGRITĂȚII PROFESIONALE	44
VI. TRANSPARENȚA CONCURSURILOR PENTRU OCUPAREA FUNCȚIEI PUBLICE.....	49
VII. TRANSPARENȚA PROCEDURILOR DE ACHIZIȚII PUBLICE.....	52
VIII. TRANSPARENȚA PROCESULUI BUGETAR	56
RECOMANDĂRI	63
LISTA DE ABREVIERI	66
Anexe.....	67

INTRODUCERE

Asociația Promo-LEX este o organizație neguvernamentală, non-profit și apolitică, ce urmărește beneficiul public și își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova (RM). Misiunea Asociației Promo-LEX este de a contribui la dezvoltarea democrației în RM prin promovarea și apărarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

În vederea realizării prevederilor statutare, în perioada august 2016 – iulie 2019, Asociația Promo-LEX implementează Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, cu susținerea financiară a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Unul din proiectele Programului prevede monitorizarea activității autorităților administrației publice locale (APL) de nivelul II și a unității teritoriale autonome Găgăuzia (UTAG) din perspectiva transparenței în procesul decizional, conflictului de interese și a procesului de bugetare participativă la nivel local, pentru anii 2017-2019. Obiectivele acestuia se încadrează plenar și armonios în misiunea Asociației Promo-LEX de monitorizare a proceselor democratice.

Autoritățile locale reprezintă o verigă importantă a procesului decizional național, fiind mai aproape de cetățeni și cunoscându-le mai bine necesitățile. Transparența procesului decizional la nivel local și accesul la informație cu caracter oficial este un aspect necesar în asigurarea eficienței procesului de elaborare a deciziilor, a legalității și legitimității autorităților implicate. Atenția acordată în mod specific autorităților de nivelul administrativ II și UTAG rezultă din abordarea insuficientă a transparenței activității acestora în cadrul sistemului administrației publice din Moldova.

Monitorizarea civică a activității autorităților administrației publice este necesară și benefică în virtutea misiunii generale de îmbunătățire a calității proceselor administrative decizionale și responsabilizarea actorilor implicați. În acest sens, în elaborarea rapoartelor de monitorizare a transparenței activității APL de nivelul II și UTAG s-a ținut cont și de experiența altor asociații obștești în domeniul monitorizării proceselor decizionale din cadrul administrației publice din RM.

Raportul nr.4 de monitorizare a transparenței activității APL de nivelul II și UTAG din RM pentru perioada 01.07.2018 – 31.12.2018 este al patrulea document din șirul de 5 Rapoarte planificate a fi elaborate pe parcursul anilor 2017-2019.

Rapoartele de monitorizare a transparenței activității administrațiilor publice au misiunea de a verifica conformitatea gradului de transparență a proceselor decizionale derulate de către APL de nivelul II și UTAG cu prevederile legale în domeniu, precum și corespunderea acestora cu documentele de politici și acțiunile asumate de către autoritățile publice.

Rapoartele sunt elaborate de către echipa centrală a Asociației Promo-LEX, Programul de Monitorizare a Proceselor Democratice, în baza constatărilor raportate de monitори cu privire la activitatea tuturor actorilor implicați în procesul decizional la nivelul administrativ II și UTAG: autoritățile publice, mass-media locală și regională, organizații ale societății civile, lideri de opinie locali etc.

METODOLOGIA DE OBSERVARE

Metodologia de monitorizare a transparenței activității autorităților APL II și UTAG stabilește și reglementează cadrul metodic, obiectul monitorizării, părțile implicate, durata și procedurile de monitorizare a transparenței în procesul decizional, a conflictului de interese și a procesului de bugetare, inclusiv bugetarea participativă, la nivelul administrativ pentru anii 2017-2019. Metodologia presupune monitorizarea continuă a instituțiilor și procedurilor de funcționare ale acestora cu prezentarea semestrială a rapoartelor publice.

Următoarele autorități au constituit obiectul monitorizării:

- a. autorități deliberative și reprezentative: consiliile raionale, consiliile municipale (Bălți și Chișinău), Adunarea Populară a Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia (UTAG);
- b. autorități executive: Președintele raionului, Primarul general al mun. Chișinău, Primarul mun. Bălți, Guvernatorul UTAG.

Din cele expuse, se observă că au fost supuse monitorizării nu doar autoritățile publice raionale ale RM, dar și cele ale municipiilor Bălți și Chișinău (care, de asemenea, se încadrează în nivelul administrativ II), precum și Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (UTAG). *Conștientizând existența diferențelor în ceea ce privește atribuțiile autorităților publice din respectivele unități administrative și autonome, în cadrul rapoartelor de monitorizare, autorii au considerat util și rațional să utilizeze o sintagmă de sinteză – APL (administrația publică locală) pentru a desemna administrațiile raionale (32 UAT), municipale (2 UAT) și unitatea cu statut juridic special – UTAG.* Unificarea este justificată și de faptul că drept obiect de studiu nu sunt competențele și atribuțiile autorităților, ci gradul de transparență în activitatea lor, cerințele fiind generice la acest capitol pentru toate autoritățile publice nominalizate.

Un rol important în efectuarea monitorizării a avut-o consultarea părților interesate privind activitatea autorităților APL. În sensul prezentei metodologii, prin părți interesate se are în vedere cetățenii, lideri locali de opinie, asociațiile constituite în conformitate cu legea, mass-media, alte persoane juridice de drept privat care sunt afectate sau ar putea fi afectate de adoptarea deciziei și care se pot implica și influența procesul decizional. În baza acordului benevol, au fost intervievați și, respectiv, consultată opinia a 97 persoane din toate regiunile monitorizate, care au reprezentat diferite organizații, asociații obștești, mass-media, agenți economici și activiști civici.

În vederea realizării obiectivelor de monitorizare a APL, au fost identificate și fixate următoarele direcții:

- evaluarea calității comunicării dintre părțile interesate și autoritățile vizate în procesul decizional;
- analiza conformității conținutului paginilor web ale autorităților la capitolul "transparență" decizională cu legislația în domeniu;
- identificarea atitudinii APL în raport cu solicitările de furnizare a informației cu caracter oficial;
- elucidarea gradului de transparență a procesului de pregătire și realizare a ședințelor autorităților reprezentative și deliberative;
- evaluarea transparenței procesului bugetar;
- transparența concursurilor pentru ocuparea funcției publice;
- elucidarea subiectului integrității profesionale și a conflictului de interese;
- observarea gradului de transparență a procedurilor de achiziții publice și licitații;

- percepția presupuselor cazuri de utilizare abuzivă a resurselor administrative în contextul activității consilierilor raionali/municipali/deputaților Adunării Populare.

Cadrul legal ce reglementează obiectul cercetării include un șir de acte normative (a se vedea Anexa 1), printre care am evidențiat: Legea nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație și Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.

Monitorizarea activității APL din perspectiva prezentei Metodologii presupune colectarea și prelucrarea informațiilor calitative și cantitative prin intermediul unor metode/instrumente de lucru prestabilite:

- analiza cadrului legal;
- interviuri cu reprezentanții APL și ai părților interesate (identificarea percepției);
- observarea directă;
- monitorizarea ședințelor autorităților reprezentative și deliberative;
- scanarea paginilor web ale autorităților publice monitorizate, precum și ale altor instituții publice, la necesitate;
- etc.

Monitorizarea gradului de transparență a proceselor de luare a deciziilor este realizată de către coordonatorul național și cei 5 coordonatori regionali ai Asociației Promo-LEX¹ cu statut de monitori, asistați, la necesitate, de către voluntarii Promo-LEX din UAT respective (a se vedea Anexa 2). Monitorii implicați în activitate au semnat un Cod de Conduită al observatorilor similar celui asumat în campaniile electorale².

Datele cantitative și calitative identificate sunt stocate pe o platformă web de colectare și, respectiv, de raportare a informației către echipa centrală, care le prelucrează în vederea elaborării unui raport de monitorizare. Platforma web de raportare este elaborată și gestionată de către Promo-LEX.

Monitorizarea de către Asociația Promo-LEX a transparenței decizionale în activitatea APL este finanțată de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în rapoartele publice Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

¹ Divizarea teritoriului Republicii Moldova în regiuni de monitorizare s-a efectuat în baza unei proprii metodologii a Asociației Promo-LEX, conform amplasării oficiilor teritoriale și raioanelor de care este responsabil fiecare coordonator regional.

² <https://promolex.md/4689-codul-de-conduita-al-observatorilor-electoral-promo-lex/>

REZUMAT

Raportul este elaborat de către echipa centrală a Asociației Promo-LEX pe baza analizei formularelor de raportare completate de monitori pentru perioada 1 iulie – 31 decembrie 2018: 35 de formulare de monitorizare generală; 138 de formulare de monitorizare a ședințelor autorităților reprezentative și deliberative; 35 de formulare de intervievare a reprezentanților APL și 97 de formulare de intervievare a părților interesate.

Pentru perioada de monitorizare vizată în Raportul 4 rămâne valabilă concluzia privind insuficiența respectării prevederilor legale ce țin de transparența procesului decizional de către APL II. Totodată, apreciem că, în raport cu rezultatele anterioare ale monitorizării, sunt constatate anumite tendințe pozitive (de exemplu, publicarea de către un număr mai mare de autorități a proiectelor de decizii/deciziilor și a materialelor aferente acestora; publicarea codului instituțional de etică; creșterea ratei de organizare și desfășurare a audierilor și dezbaterilor publice; o ușoară creștere a conformității conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională; creșterea raportării cu privire la implementarea planului integrității instituționale și înregistrării persoanei responsabile de modulul anticorupție etc.).

Analizând cauzele situației monitorizate, suntem de acord cu funcționarii APL și cu reprezentanții societății civile din UAT monitorizate care susțin că problema este una de sistem și se referă la incertitudinile legate de politica statului în relație cu APL II (acoperirea financiară a competențelor, durabilitatea organizării administrativ-teritoriale etc.). În același timp, considerăm că un șir de acțiuni de asigurare a transparenței nu necesită resurse financiare substanțiale și țin doar de voința factorilor decizionali (de exemplu, indicarea numărului de telefon anticorupție pe pagina web).

Din sinteza calității **comunicării dintre APL și părțile interesate de procesul decizional** rezultă că APL pun accent pe sursele de comunicare de pe pagina web și de pe panoul informativ, în medie de 95,71%, iar părțile interesate, în majoritatea cazurilor, pun accent pe sursele de informare online de pe pagina web și rețelele de socializare, în medie de 79,89%.

Deși preferințele de comunicare în mare parte au rămas aceleași, iar pagina web este sursa de comunicare utilizată cel mai frecvent de către ambele părți, comparativ cu semestrul I 2018 în cazul APL semnalăm scăderea ratei de utilizare a sursei de comunicare de pe rețelele de socializare (-25,71%). Cât privește părțile interesate, a crescut rata de utilizare atât a panoului informativ (+16,30%), cât și a poștei electronice (18,36%).

La capitolul **consultărilor publice**, mecanismul cel mai des utilizat în cel de-al II-lea semestru al anului 2018 a fost desfășurarea audierilor și dezbaterilor publice. Comparativ cu semestrul I al anului 2018, reprezentanții APL au utilizat mai puțin mecanismul realizării sondajelor de opinie (-8,57%), însă au desfășurat mai multe audieri și dezbateri publice (în medie cu +24,29%). În cazul părților interesate, a crescut semnificativ gradul de participare în cadrul audierilor și dezbaterilor publice (în medie cu +31,35%).

Printre motivele neimplicării în consultări publice, părțile interesate au menționat: lipsa organizării/informării/invitației la consultări de către APL sau faptul că acestea nu au fost interesate de tema consultărilor. Prin urmare, reiterăm necesitatea unui mecanism instituționalizat de informare direcționată la nivel de APL II a părților interesate în ceea ce privește problemele de profil ale acestora.

Din perspectiva **accesibilității sediilor APL**, se înregistrează un progres la capitolul asigurării sediului APL II cu o cameră special amenajată pentru mame cu copii, în comparație cu semestrul I 2018, când niciuna dintre autoritățile publice locale nu avea astfel de încăperi; în semestrul II 2018, APL Cantemir și Leova au excelat la acest capitol. Datorită acestui fapt, APL Leova și Cantemir au acumulat cel mai mare scor în privința accesibilității sediilor APL. La polul opus, APL cu cel mai mic grad de accesibilitate al sediilor este Șoldănești, urmat de Sîngerei și Rezina.

Generalizând performanțele APL la capitolul comunicării cu părțile interesate pentru fiecare criteriu: *diversitatea surselor de comunicare ale APL; numărul de persoane implicate în consultări publice; APL care au un grad semnificativ de implicare a cetățenilor, din punctul de vedere al APL-urilor; accesibilitatea sediilor APL; participarea persoanelor interesate la ședințele APL și rolul semnificativ al persoanelor interesate în procesul decizional*, constatăm că pentru semestrul II 2018, APL Soroca este UAT care a înregistrat cel mai mare scor, acumulând patru criterii cu rezultat pozitiv, urmată de APL Criuleni, Căușeni, Telenești, Sîngerei, mun. Bălți, Fălești, Florești, Ocnița, Drochia și Rîșcani, cu câte trei criterii pozitive per APL.

În privința **conformității conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională cu prevederile legale în domeniu**, comparativ cu perioadele anterioare, constatăm o creștere ușoară a conformității conținutului paginilor web ale APL. Printre aspectele pozitive menționăm că 91% din APL au publicat deciziile și materialele aferente acestora, iar în cazul a 83% din APL au fost publicate anunțuri privind organizarea consultărilor publice. Or, în cazul a 80% din APL nu este respectată prevederea privind publicarea pe pagina web a rezultatelor consultărilor publice (sinteza recomandărilor), iar în cazul a 69% nu sunt publicate anunțurile privind inițierea elaborării proiectelor de decizii.

Doar 34% din APL publică informația privind regulile interne de asigurare a transparenței decizionale, datele de contact ale persoanei responsabile de procesul decizional, precum și programele (trimestriale/anuale) de elaborare a proiectelor de decizii. Obligația privind publicarea rapoartelor anuale referitoare la transparența procesului decizional este respectată în cazul a 51% din APL.

Analiza rezultatelor per APL demonstrează că cele mai bune rezultate în ceea ce privește conformitatea conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională sunt înregistrate de autoritățile din raionul Strășeni, raionul Rîșcani, mun. Bălți și raionul Criuleni. La extrema opusă – cu cele mai slabe rezultate – sunt APL din raioanele Taraclia, Briceni, Dondușeni, Rezina și Ialoveni.

În vederea identificării **atitudinii APL față de solicitarea de informație cu caracter oficial**, în cadrul exercițiului de monitorizare, au fost expediate către furnizorii de informații (APL) 35 de solicitări privind accesul la informații cu caracter oficial. Din 35 de solicitări, 6 (17,14%) au rămas fără răspuns, iar 9 răspunsuri (25,71%) au fost expediate cu încălcarea termenelor legale. APL-urile care nu au furnizat niciun răspuns atât în semestrul I al anului 2018, cât și în cel de-al II-lea sunt: Rezina, mun. Chișinău, Anenii Noi și Taraclia. APL-urile care nu au furnizat un răspuns la solicitări pe parcursul semestrului II 2018 sunt Dubăsari și Căușeni.

La acest capitol, în mare parte, atestăm o repetare a rezultatelor din semestrul I al anului 2018, fapt ce poate fi tratat cu îngrijorare în condițiile în care APL nu s-au responsabilizat din semestrul I al anului 2018.

Sintetizând cele constatate în urma **monitorizării gradului de transparență a procesului de pregătire și desfășurare a ședințelor autorităților deliberative ale APL II**, trebuie să remarcăm că, în mare parte, sunt respectate prevederile legale în domeniu. Conform monitorilor Promo-LEX, în semestrul II 2018, autoritățile deliberative ale APL s-au întrunit în cel puțin 138 de ședințe (dintre care 132 deliberative, 79 de ședințe ordinare și 59 de ședințe extraordinare). Toate ședințele au fost accesibile monitorizării de către Promo-LEX.

Plasarea anunțurilor referitoare la desfășurarea ședințelor s-a efectuat prioritar pe panoul informativ (71,01%). Comparativ cu semestrul I 2018, a scăzut rata de publicare a anunțurilor pe pagina web (-10,13%). Amintim că legislația prevede obligativitatea plasării anunțurilor pe pagina web și pe panoul informativ. Remarcăm că plasarea anunțurilor în mass-media (26,08%) este mai puțin populară, deși aceasta reprezintă una dintre sursele de comunicare și informare preferate de părțile interesate. Termenul de trei zile lucrătoare de plasare a anunțului a fost respectat în 123 (89,13%) de cazuri.

Situația a rămas relativ stabilă la capitolul numărului de ședințe după care consiliile au făcut publice deciziile adoptate. Deciziile au fost făcute publice doar în cazul a 101 (76,51%) ședințe deliberative (din 132). Considerăm acest fapt drept unul alarmant pentru transparența procesului decizional, cu atât mai mult cu cât, în comparație cu semestrul I 2018, rata publicării deciziilor pe pagina web a scăzut cu 10,13%. Printre APL care nu au publicat deciziile pe paginile web sunt: Briceni, Cantemir și Taraclia, iar printre APL care au publicat parțial deciziile ședințelor se numără: Drochia, Rîșcani, Edineț, Florești, mun. Bălți, mun. Chișinău, Anenii Noi, Căușeni, Călărași, Ialoveni și Nisporeni.

Transparența decizională progresează atunci când ne referim la includerea deciziilor în Registrul de Stat al Actelor Locale (RSAL), prevedere care a intrat în vigoare la 28 octombrie 2018. Deciziile aprobate în cadrul ședințelor monitorizate după luna octombrie 2018 inclusiv sunt înregistrate în RSAL de către secretarii consiliilor raionale. În RSAL au fost incluse de către APL toate deciziile monitorizate și aprobate după intrarea în vigoare a noii prevederi (art. 46, alin. (2) și (3) din Legea nr. 436 privind administrația publică locală). Din păcate, nici pe această platformă nu este respectat termenul legal de publicare/includere a deciziilor. O statistică de 100% acoperire asupra respectării includerii deciziilor în RSAL de către APL vom putea efectua în Raportul perioadei de monitorizare a semestrului I 2019.

Constatăm cu regret că rămâne impunător numărul de ședințe cu subiecte incluse spre examinare pe ordinea de zi în regim de urgență în care publicul, contrar normelor legale, nu a fost informat despre necesitatea includerii și adoptării unor decizii în regim de urgență – 11 (8,33%). Printre APL care nu au respectat aceste prevederi legale se numără mun. Bălți, Briceni, Leova (câte o ședință fiecare) și Cantemir (două ședințe).

Asociația Promo-LEX apreciază și salută transmiterea live a ședințelor autorităților deliberative de nivelul II, considerând că acesta este un element de maximă transparență a procesului decizional. Astfel, 43 (31,15%) din 138 de ședințe au fost transmise live și cetățenii au putut urmări activitatea organelor deliberative locale. Printre APL care folosesc pe larg transmisiunea live se numără: mun. Bălți, mun. Chișinău, Fălești, Soroca, Taraclia, UTA Găgăuzia, Nisporeni, Orhei și Drochia (toate ședințele au fost transmise live).

Generalizând performanțele APL la capitolul transparenței ședințelor, constatăm că pentru semestrul II 2018, APL Leova a înregistrat cel mai mare scor.

Monitorizarea gradului de **asigurare a transparenței activității APL din perspectiva integrității profesionale** s-a realizat în baza a șapte criterii. La șase dintre aceste criterii (existența unui Cod de etică instituțional; publicarea CV-urilor conducătorilor autorităților monitorizate; existența planului de integritate instituțional; raportarea cu privire la implementarea planului de integritate; existența liniei telefonice specializate anticorupție și/sau de informare) s-au înregistrat evoluții pozitive în medie de +10,47%. Cea mai mare creștere a fost înregistrată la capitolul raportării implementării planului integrității instituționale (+22,86%) și înregistrării persoanei responsabile de modulul anticorupție (+17,14%).

Printre APL care au înregistrat cel mai bun scor la capitolul indicatorilor de integritate se numără: Ungheni, Strășeni, Rîșcani și Criuleni. La polul opus se află: Ialoveni, Hîncești, Drochia, Edineț și Anenii Noi.

Dacă în perioada de monitorizare din semestrul I al anului 2018 situația la capitolul plasarea pe pagina web a informației privind persoana responsabilă de modulul anticorupție era alarmantă, deoarece niciuna dintre autoritățile publice locale nu s-a conformat acestei prevederi legale, în semestrul II al anului 2018 se înregistrează progrese, prevederea respectându-se de către șase APL. În același timp, conștientizăm capacitățile reduse ale APL de a face față numărului de cerințe legale în domeniu și apreciem tendința pozitivă, înregistrată în semestrul II 2018, în vederea racordării la criteriile de integritate.

Asociația Promo-LEX constată o stare moderat pozitivă la compartimentul **transparența concursurilor pentru ocuparea funcțiilor publice**. Toate APL (29) care au organizat concursuri au plasat anunțuri și condițiile acestora pe pagina web. În același timp, plasarea pe panourile informative a fost respectată doar de 17 APL (60,71%). Mai gravă este situația cu plasarea anunțurilor pe panoul guvernamental al funcțiilor publice – doar 7 (24,13%) administrații din 29. De asemenea, apreciem utilizarea mass-mediei pentru diseminarea informației privind organizarea concursurilor – 11 APL (37,93%) din 29 au folosit acest instrument, chiar dacă prin lege nu este obligatoriu. Astfel, putem deduce că APL preferă să utilizeze instrumentele de diseminare (pagina web, panoul informativ și mass-media) mai des folosite de publicul larg.

În ansamblu, deducem că doar 4 (13,79%) administrații (Dondușeni, Hîncești, Drochia și Sîngerei) din 29 care au organizat concursuri au respectat cerințele legale privind transparența angajării și au afișat anunțurile și condițiile pe toate cele trei căi de informare obligatorii (portalul guvernamental al funcțiilor publice, pagina web oficială a APL și panoul informativ de la sediul APL).

Cu privire la **transparența procesului de achiziții publice**, constatăm că paginile web oficiale ale APL asigură un nivel scăzut al transparenței procesului de achiziții, aceasta rezumându-se la publicarea planurilor de achiziție (32 din 35 de APL). Concomitent, APL nu publică pe paginile oficiale dările de seamă privind achizițiile publice de valoare mică (doar 12 din 35 de APL au publicat aceste documente) și, respectiv, rapoartele trimestriale/semestriale și anuale privind monitorizarea executării contractelor de achiziție publică (14 din 35 de APL). Totuși, comparativ cu perioadele anterioare, constatăm o creștere a numărului de APL care s-au conformat prevederilor legale.

La capitolul asigurarea **transparenței procesului bugetar**, Asociația Promo-LEX continuă să constate o implicare redusă a cetățenilor în procesul de elaborare a bugetelor locale. Din analiza chestionarelor de interviu a părților interesate pentru anul 2018, 44 (45,36%) din cei 97 de intervievați au declarat că au participat la consultarea publică a proiectului bugetului UAT.

În ceea ce privește reflectarea etapelor de elaborare, examinare, aprobare și raportare a bugetelor UAT pe pagina web a autorităților, menționăm că dacă în cazul a 31 de APL (88,57%) din cele 35 de unități administrative bugetele aprobate au fost publicate pe pagina web oficială, atunci publicarea rapoartelor trimestriale, semestriale și a raportului pentru nouă luni privind executarea bugetului a fost realizată în medie doar de 20 de APL (57,85%).

Potrivit monitorilor, autoritățile care s-au conformat exigențelor și au reflectat toate etapele procesului bugetar sunt 12: Fălești, mun. Bălți, Singerei, Căușeni, Ștefan Vodă, mun. Chișinău, Dubăsari, Hîncești, Orhei, Ungheni, Strășeni și UTA Găgăuzia. La extrema opusă se află o singură autoritate publică locală care nu a realizat nicio obligație în acest sens – Briceni.

I. COMUNICAREA DINTRE AUTORITĂȚILE APL ȘI PĂRȚILE INTERESATE ÎN PROCESUL DECIZIONAL

Comunicarea dintre autoritățile APL și părțile interesate este crucială pentru desfășurarea unui proces decizional transparent și democratic. La elaborarea deciziilor autoritățile publice sunt obligate să informeze și să consulte părțile interesate conform prevederilor legale³, în baza cărora consultarea se efectuează atât la inițiativa autorităților, cât și la propunerea părților interesate. Mai mult, în cazul solicitării părților interesate, conform prevederilor aceleiași legi, autoritatea publică nu poate refuza consultarea.

În acest context, calitatea comunicării dintre autoritățile APL și părțile interesate în procesul decizional a fost evaluată în baza următoarelor aspecte: *reflectarea surselor de informare utilizate de către autorități pentru a transmite informația către cetățeni în contextul organizării și desfășurării procesului decizional; stabilirea gradului de implicare al părților interesate în procesul de consultare publică; identificarea gradului de accesibilitate și facilitățile sediilor APL supuse monitorizării; gradul de colaborare cu societatea civilă.* Prin includerea acestui subiect, Asociația Promo-LEX și-a propus crearea unei imagini de ansamblu asupra canalelor existente de comunicare între autoritățile APL și părțile interesate, gradul de implicare a părților interesate în calitate de cei mai activi subiecți sociali vizați direct de procesul decizional administrativ, precum și obstacolele ce survin în aplicarea prevederilor cadrului legal privind transparența în procesul decizional. Aceste aspecte pot oferi o imagine complexă a modului de aplicare în practică a prevederilor legale privind transparența în procesul decizional.

Au fost utilizate două instrumente metodologice de bază: observarea și interviuarea. Observarea directă a presupus monitorizarea panourilor și buletinelor informative, a ziarelor locale și regionale, scanarea paginilor web și a conturilor de pe rețelele sociale aparținând APL precum și monitorizarea accesibilității sediilor APL II. Interviurarea s-a efectuat prin utilizarea interviurilor individuale. Prin metoda respectivă a fost identificată percepția actorilor asupra situației în domeniu. În vederea obținerii unor rezultate mai obiective, au fost chestionați atât reprezentanții APL (de regulă, secretarul consiliului raional/municipal sau șeful secției administrație publică), cât și cei ai părților interesate (cetățenii, lideri locali de opinie, asociațiile constituite în corespundere cu legea, mass-media etc.). Pentru perioada monitorizată au fost analizate 35 de interviuri ale reprezentanților APL și 97 – ale părților interesate. Subiectele incluse în Grila de interviu sunt reflectate în Anexele 3 și 4.

a. Un prim subiect ce reflectă caracterul comunicării dintre autoritățile APL și părțile interesate se referă la *identificarea surselor de informare utilizate de către autorități pentru a transmite informația către cetățeni și alte părți interesate privind organizarea și desfășurarea procesului decizional.* Acest exercițiu este urmat de prezentarea surselor de informare preferate de către părți în procesul de cunoaștere a etapelor procesului de luare a deciziilor. Contrapunerea opiniilor a permis o elucidare mai completă și obiectivă a chestiunii.

³ Art.11 alin. (2) și (2)¹ al Legii nr. 239 privind transparența în procesul decizional <https://bit.ly/2UD84vR>

Tabelul 1. Gradul de utilizare a surselor de comunicare de către APL și părțile interesate

<i>Sursa de informare</i>	<i>Gradul de utilizare de către APL</i>	<i>Gradul de utilizare de către părțile interesate</i>
Buletin informativ	9 (25,71%)	4 (4,12%)
Panou informativ	32 (91,42%)	50 (51,54%)
Pagina web a autorității	35 (100%)	92 (94,84%)
Rețele de socializare	21 (60,00%)	63 (64,94%)
Ziare	28 (80,00%)	53 (54,63%)
Radio	7 (20,00%)	10 (10,30%)
TV	9 (25,71%)	19 (19,58%)
Poșta electronică	31 (88,57%)	52 (53,60%)
Altele ⁴	6 (17,14%)	20 (20,61%)
TOTAL	35 respondenți	97 respondenți

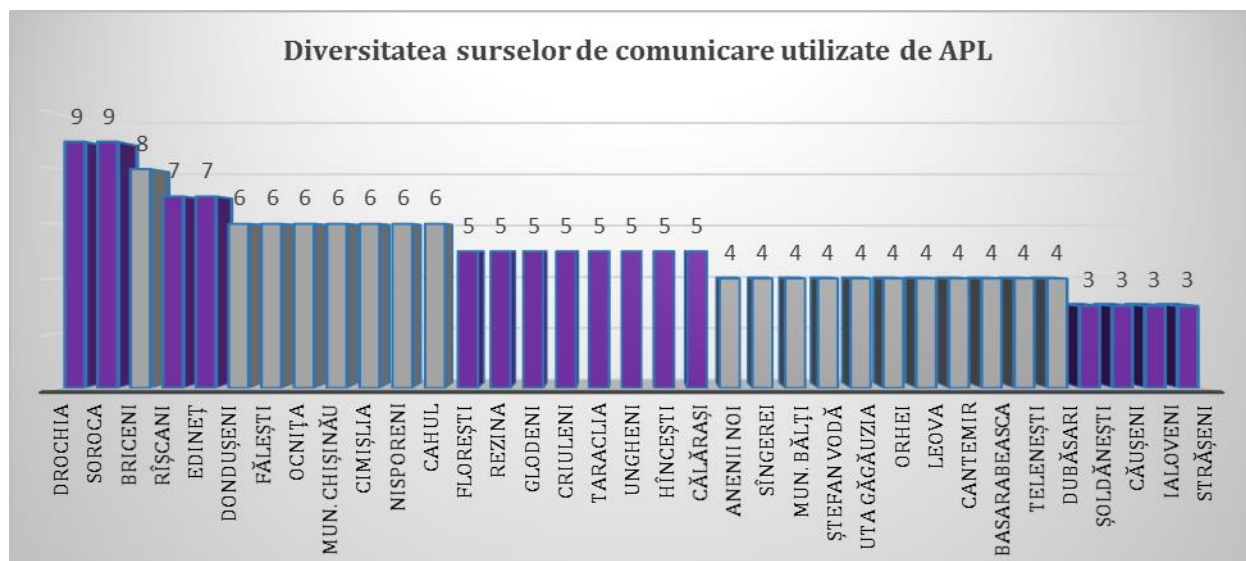
Intervievații au avut posibilitatea de a bifa mai multe opțiuni (a se vedea Tabelul 1). În corespundere cu numărul de opțiuni selectate, pagina web a autorității este cea mai populară sursă de informare utilizată atât de către APL – 35 din 35 de autorități (100%), cât și de părți interesate – 92 din 97 persoane (94,84%). Alte canale de comunicare preferate de APL sunt: panoul informativ (91,42%) și poșta electronică (88,57%), urmate de ziare (80,00%) și rețelele de socializare (60,00%). Ce ține de părțile interesate, acestea sunt: rețelele de socializare (64,94%), ziare (54,63%), urmate de poșta electronică (53,60%) și panou informativ (51,54%).

Deși preferințele de comunicare în mare parte au rămas aceleași, comparativ cu semestrul I 2018 în cazul APL a crescut rata de utilizare a panoului informativ (+5,71%) și a scăzut rata de utilizare a rețelelor de socializare (-25,71%). De cealaltă parte, a crescut rata de utilizare atât a panoului informativ (+16,30%), a poștei electronice (18,36%), cât și a opțiunilor alternative de comunicare (+11,09%), în mod special comunicarea directă cu factorii de decizie.

În cazul APL se atestă de asemenea o diversificare a surselor de comunicare (a se vedea Graficul 1), în raioanele Drochia, Soroca, Rîșcani, Briceni, Edineț, APL folosesc între 7-9 surse de comunicare. Cele mai puține surse de comunicare sunt folosite de APL din Șoldănești, Căușeni, Ialoveni, Strășeni (câte 3 surse de comunicare per fiecare).

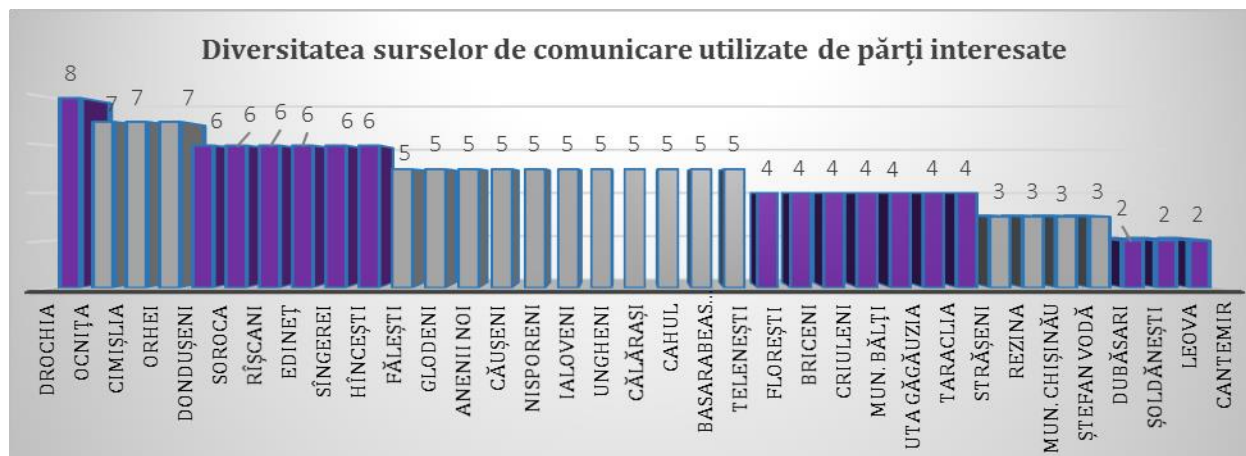
⁴ Drept alte surse de informare la comunicarea utilizată de APL este Registrul de Stat al Actelor Locale, iar de către părțile interesate au fost menționate comunicarea directă, prin poșta electronică și comunicarea prin telefon.

Graficul nr. 1

În cazul părților interesate, acestea folosesc mai puține surse de comunicare și informare privind organizarea și desfășurarea procesului decizional (a se vedea Graficul 2).

Graficul nr. 2

Cele mai multe surse de comunicare sunt folosite de părțile interesate din raioanele Drochia, Ocnița, Cimișlia și Orhei (între 7-8 surse), pe când cele din Șoldănești, Leova și Cantemir folosesc maxim câte 2 surse de comunicare, în mod special pagina web sau adresarea directă la reprezentanții Consiliului Raional.

Per general, atât APL cât și părțile interesate preferă sursele mediului online (pagina web, panoul informativ, rețelele sociale și poșta electronică) în mediu în proporție de 84,99% și respectiv 66,23%. Mass media „tradițională,, (TV, ziare, radio) ocupă locul secund în preferințele de comunicare a părților interesate cu o proporție de 35,03%. În cazul APL, deși mass media are o rată de 41,90% aceasta sursă de comunicare este mai puțin utilizată comparativ cu panoul sau buletinul informativ care sunt utilizate în proporție de 58,56%. Astfel, putem constata o discrepanță între

preferințele de comunicare și informare a părților interesate și APL la capitolul opțiunilor de comunicare de rangul 2 și 3.

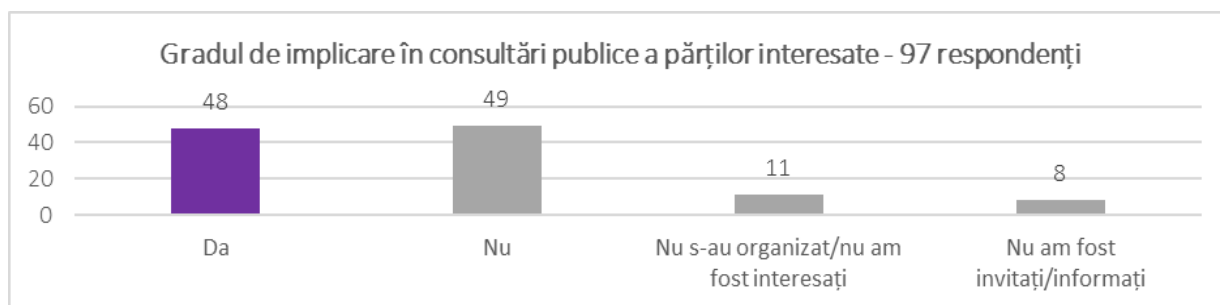
b. Un alt subiect relevant, în opinia Promo-LEX, pentru identificarea caracterului comunicării dintre cetățeni și APL se referă la *stabilirea gradului de implicare al părților interesate în procesul de consultare publică*. În conformitate cu prevederile Legii privind transparența procesului decizional, consultarea publică este comunicarea reciprocă între cetățeni, asociații constituite în conformitate cu legea, alte părți interesate, pe de o parte, și autoritățile publice care cad sub incidența legislației în domeniu, pe de altă parte, în rezultatul căreia ambele părți sunt informate și pot influența procesul decizional.

În ceea ce privește conținutul consultărilor publice, mecanismul cel mai des utilizat în cel de-al II-lea semestru al anului 2018, a fost desfășurarea audierilor și dezbaterilor publice și solicitarea opiniilor organizațiilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale. Aceste opțiuni cu mici diferențe au fost menționate de majoritatea reprezentanților APL și ai părților interesate (a se vedea Tabelul 2). Comparativ cu semestrul I al anului 2018, reprezentanții APL au utilizat mai puțin mecanismul realizării sondajelor de opinie (-8,57%) și au consultat mai puțin publicul prin alte mecanisme (-8,57%), însă au desfășurat mai mult audieri publice (+31,43%), au organizat mai mult dezbateri publice (+17,15%) și au solicitat mai mult opinia societății civile (+14,29%). În cazul părților interesate, a scăzut gradul de utilizare a altor modalități de comunicare cu reprezentanții APL (-5,17%), totodată a crescut semnificativ gradul de participare în cadrul dezbaterilor publice (+17,26%), în cadrul audierilor publice (+14,09%) și respectiv gradul de solicitare a opiniilor organizațiilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale (+11,40%).

Tabelul 2. Modalități de consultare publică utilizate de către APL pentru asigurarea transparenței procesului decizional în perioada monitorizată

<i>Mecanism de consultare</i>	<i>Opinia APL</i>	<i>Opinia părților interesate</i>
Solicitarea opiniilor organizațiilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale	24 (68,57%)	36 (37,11%)
Organizarea dezbaterilor publice	24 (68,57%)	50 (51,54%)
Desfășurarea audierilor publice	27 (77,14%)	46 (47,42%)
Realizarea sondajelor de opinie	2 (5,71%)	4 (4,12%)
Alte modalități	13 (37,14%)	7 (7,21%)
TOTAL	35 respondenți	97 respondenți

În același context, din numărul total a părților interesate intervievate, 48 persoane (49,48%) au confirmat participarea la activități de consultare publică (a se vedea Graficul 3). Comparativ cu semestrul I al anului 2018 ponderea persoanelor implicate în consultări publice a crescut semnificativ (de la 22,85% la 49,48%). În Soroca, Rîșcani, Ocnîța, Telenești, Anenii Noi și Criuleni la consultări publice au participat toate cele 3 persoane intervievate per UAT.

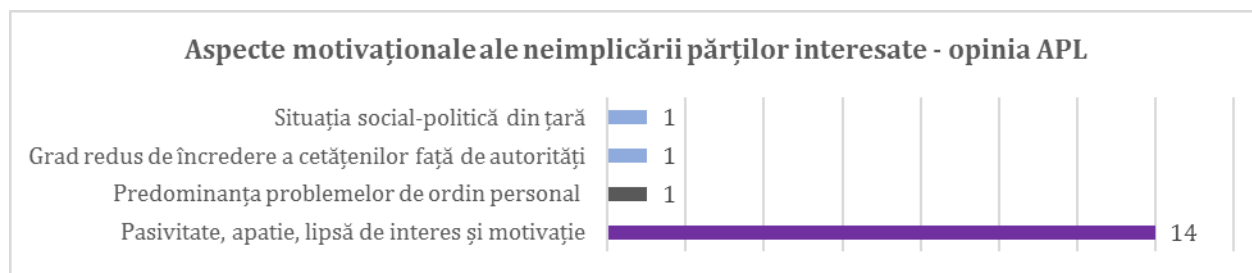
Printre motivele neimplicării în consultări publice au fost menționate lipsa organizării consultărilor/părțile nu au fost interesate (cel puțin 22,44%) sau lipsa informării/invitației (cel puțin 16,32%). Potrivit normelor legale, informarea părților interesate urmează să aibă un caracter direcționat, spre deosebire de procesul de informare cu caracter general adresat către un public larg, nedefinit. Prin urmare, reiterăm lipsa unui mecanism instituționalizat de informare direcționată la nivel de APL II a părților interesate în ceea ce privește problemele de profil ale acestora.

Pe de altă parte, interviuarea reprezentanților APL, comparativ cu perioada de monitorizare din semestrul I 2018, demonstrează un interes crescut de implicare al cetățenilor în cadrul procesului decizional la nivelul administrativ II (a se vedea Tabelul 3). Astfel, implicarea cetățenilor, față de semestrul I 2018, a crescut la gradul de implicare: semnificativ (+20,00%), însă a scăzut gradul de implicare relativ (-34,29%). Funcționarii publici intervieuați consideră că, în majoritatea lor, cetățenii nu sunt interesați sau relativ interesați de conținutul procesului decizional la nivel administrativ II (74,28%).

Tabelul 3. Gradul de implicare a cetățenilor în procesul decizional, conform opiniei reprezentanților APL

Grad de implicare	Semnificativ	Relativ	Nesemnificativ	Total
Numărul de opțiuni	9	9	17	35
Pondere	25,71%	25,71%	48,57%	100%

Printre motivele implicării "nesemnificative" a cetățenilor, reprezentanții APL au menționat: apatia, pasivitatea și lipsa de interes și motivație; predominanța problemelor de ordin personal; gradul redus de încredere a cetățenilor față de autoritățile publice și situația social-politică din țară (a se vedea Graficul 4). Concluzionând, constatăm că părțile interesate sunt puțin implicate în procesul decizional, iar motivele acestei situații se regăsesc atât în lipsa unui mecanism instituționalizat de informare direcționată la nivel de APL a părților interesate, cât și în nivelul ridicat de pasivitate și dezinteres din partea cetățenilor.

c. O comunicare eficientă cu autoritățile publice depinde și de *gradul de accesibilitate și facilitățile clădirilor APL*. Acest aspect nu vizează nemijlocit doar părțile interesate, ci toate categoriile de cetățeni și, în special, pe cele în etate și cu necesități speciale. Aspectele incluse în grila de observare au vizat: rampe de acces la intrare în sedii; asigurarea comodității prin plasarea unor scaune pe hol; iluminare electrică interioară suficientă; WC prietenos persoanelor cu necesități speciale; încălzire termică; odaie pentru mame cu copii minori (a se vedea Tabelul 4). Pentru monitorizarea semestrului II al 2018 a fost utilizată metoda observării directe de către monitori.

Tabelul 4. Gradul de accesibilitate și facilitățile clădirilor APL.

Regiune	Raion Municipiu UTAG	Rampe de acces	Iluminare electrică suficientă în interiorul instituției	Încălzire termică	Număr suficient de scaune pe holuri	Odaie pentru mame cu copii	WC prietenos persoanelor cu necesități speciale	Grad de realizare
Nord	Briceni	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Dondușeni	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Drochia	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Soroca	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Ocnîța	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Rîșcani	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Edineț	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
Nord-Est	Fălești	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Florești	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Glodeni	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
	mun. Bălți	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Sîngerei	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Telenești	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
	Șoldănești	NU	NU	DA	NU	NU	NU	1/6
	Rezina	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
Centru-Sud-Est	Anenii Noi	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Căușeni	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Ștefan Vodă	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
	mun. Chișinău	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6

Regiune	Raion Municipiu UTAG	Rampe de acces	Iluminare electrică suficientă în interiorul instituției	Încălzire termică	Număr suficient de scaune pe holuri	Odaie pentru mame cu copii	WC prietenos persoanelor cu necesități speciale	Grad de realizare
	Dubăsari	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
	Criuleni	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
Centru-Sud-Vest	Călărași	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Hîncești	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Ialoveni	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Nisporeni	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Orhei	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Ungheni	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Strășeni	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
Sud	Basarabeasca	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Cahul	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Cantemir	DA	DA	DA	DA	DA	NU	5/6
	Cimișlia	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Leova	DA	DA	DA	DA	DA	NU	5/6
	Taraclia	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	UTA Găgăuzia	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Total	DA-27 NU-8	DA-34 NU-1	DA-35 NU-0	DA-28 NU-7	DA-2 NU-33	DA-0 NU-35	

În urma monitorizării s-a constatat că în comparație cu semestrul I 2018, sediile APL Cantemir și Leova au înregistrat progrese și au asigurat câte o odaie pentru mame cu copii, ceea ce este de apreciat. Însă, sub aspectul facilitării condițiilor persoanelor cu necesități speciale, constatăm că sediile APL în continuare duc lipsă de WC prietenos persoanelor cu necesități speciale. Acest aspect reduce nu doar accesibilitatea sediilor, dar și creează impedimente în implicarea unor categorii de populație (mame cu copii, persoane cu necesități speciale) în procesele decizionale și celor de consultări publice. Astfel, indirect, lipsa acestor facilități poate duce la nerespectarea prevederilor legale⁵ ce asigură dreptul oricărui cetățean de a participa la orice etapă a procesului decizional. Or, fără asigurarea unor condiții minime de accesibilitate aceste categorii de persoane opinia acestora sunt lăsate în afara procesului de participare publică.

Comparativ cu semestrul I al anului 2018, a crescut accesibilitatea clădirilor APL inclusiv din perspectiva asigurării unui număr suficient de scaune pe holuri (28 din 35, cu trei consilii raionale mai mult față de semestrul II 2018 – Briceni, Drochia și Edineț).

Aceste progrese minore sunt încurajatoare și demonstrează că, cu eforturi minime participarea unor categorii de persoane la procese decizionale de interes public poate fi asigurată. De asemenea, este îmbucurător faptul că sediile tuturor APL, în continuare sunt dotate cu încălzire termică, ceea

⁵ art. 6, alin. (a) al Legii nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.

ce asigură condiții confortabile atât pentru vizitatori cât și pentru funcționarii publici ce activează în aceste clădiri.

În concluzie, APL cu cel mai mare grad de accesibilitate al sediilor sunt Leova și Cantemir, cu un scor de 5/6, datorită faptului că au asigurat odăi pentru mame cu copii. De cealaltă parte, APL cu cel mai mic grad de accesibilitate al sediilor este Șoldănești (1/6), urmat de Sîngerei și Rezina (2/6).

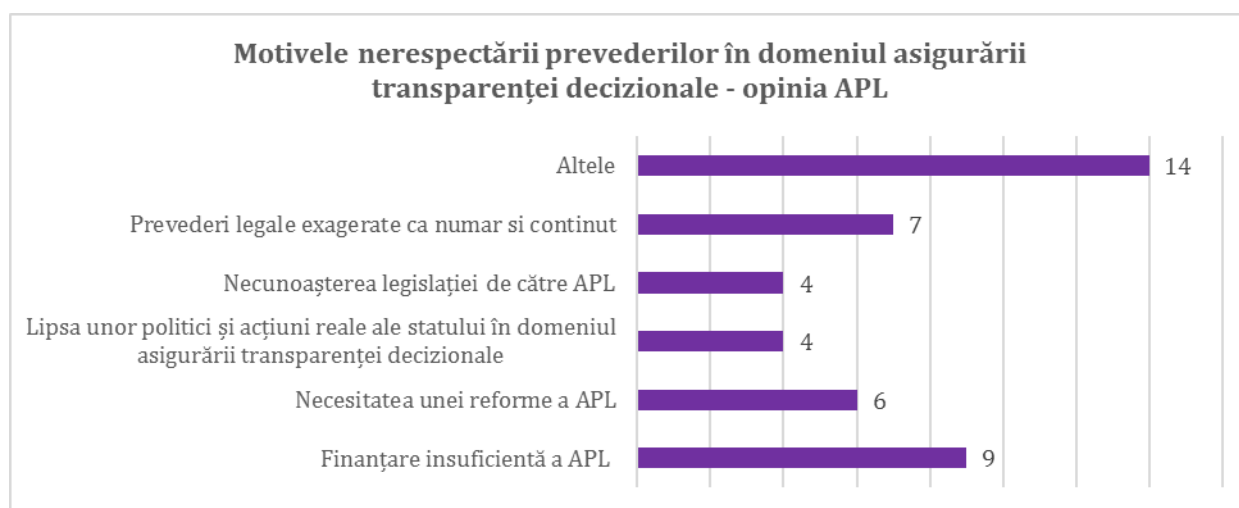
d. *Colaborarea cu societatea civilă* este un următor aspect important în asigurarea transparenței procesului decizional de către autoritățile publice. La acest capitol, s-au analizat *motivele nerespectării legislației în domeniu, participarea părților interesate la procesul decizional, și aprecierea rolului și influenței pe care părțile interesate îl au în cadrul procesului decizional*. Asociația Promo-LEX are convingerea că societatea civilă trebuie să joace un rol important în comunicarea cu APL, iar prevederile în domeniul asigurării transparenței decizionale trebuie respectate atât de APL cât și de societatea civilă.

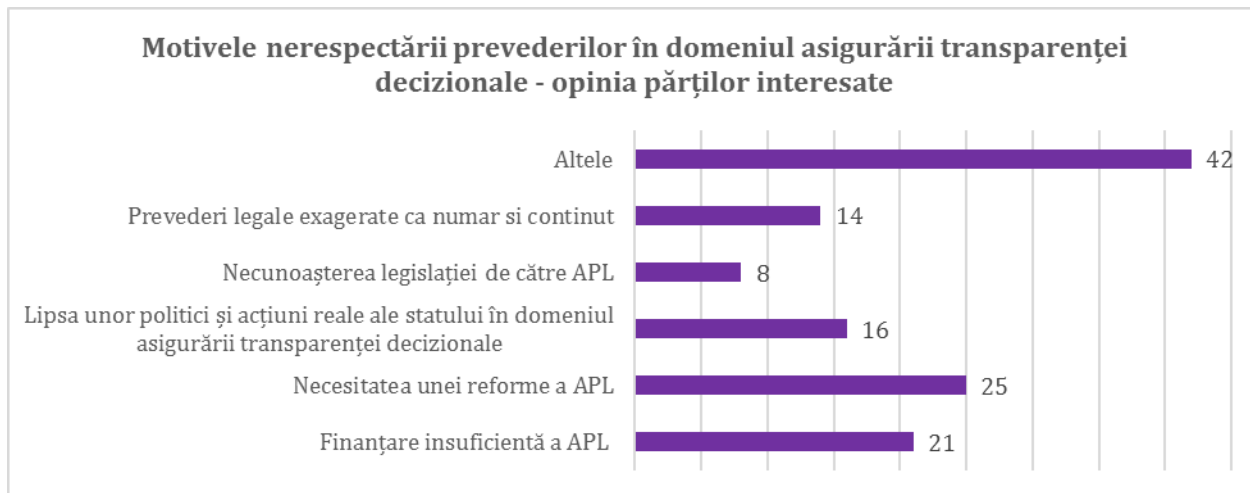
Cu toate acestea, atât APL cât și părțile interesate consideră că prevederile în domeniul asigurării transparenței decizionale nu sunt respectate. Mai mult, atât APL cât și părțile interesate invocă practic aceleași motive ale nerespectării acestor prevederi.

Printre motivele invocate în acest sens se numără *finanțarea insuficientă a APL*. Atât APL cât și părțile interesate au bifat cele mai multe răspunsuri la această opțiune (vezi Graficele nr. 5 și 6). Alte motive invocate la nivel de APL sunt: lipsa resurselor umane, pasivitatea societății civile prin neimplicare, etc. Printre motivele invocate de părțile interesate se numără: lipsa resurselor umane, pasivitatea societății civile prin neimplicare, atitudinea indiferentă a funcționarilor APL, etc.

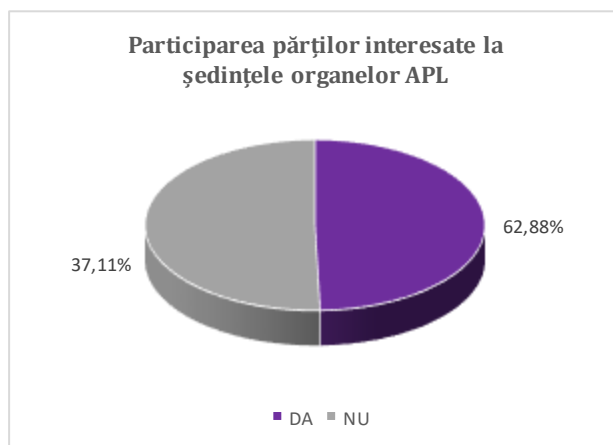
Aceste opțiuni sunt urmate de necesitatea unei reforme a APL, reprezentanții APL au bifat 6 răspunsuri, iar părțile interesate 25. În cazul APL a fost de asemenea invocat motivul prevederilor legale exagerate ca număr și conținut, iar în cazul părților interesate – lipsa unor politici și acțiuni reale ale statului în domeniul asigurării transparenței decizionale.

Graficul nr. 5

Graficul nr. 7

La capitolul participării la procesul decizional constatăm că jumătate din părțile interesate intervievate au participat la ședințele Consiliului raional. Astfel, 62,88% (61) din intervievați au afirmat că în perioada monitorizării au asistat la ședințele organelor APL, iar 37,11% (36), au afirmat că nu au participat (vezi Graficul 7).

Printre motivele invocate privind neparticiparea se numără: lipsa invitației/anunțului sau lipsa subiectelor de interes de pe ordinea de zi. Astfel, putem deduce

că părțile interesate participă la ședințele APL doar dacă acestea vizează subiecte de interes pentru acestea.

Mai mult, 80,41% dintre părțile interesate intervievate consideră că APL informează cetățenii despre proiectele de decizie care urmează a fi discutate pe agenda Consiliului raional. În cazul raioanelor Taraclia, Basarabeasca, Edineț, Ocnița, Briceni, Orhei, Șoldănești, Căușeni, Nisporeni, Ialoveni și Ștefan Vodă, părțile interesate au raportat nerespectarea acestei prevederi.

Per general, putem constata că APL în majoritatea cazurilor respectă prevederile legale în privința informării în modul stabilit, asupra organizării procesului decizional.⁶

În aceeași ordine de idei, a fost consultată opinia celor 97 persoane din regiunile monitorizate privind aprecierea rolului organizațiilor pe care le reprezintă, în procesul decizional. Constatăm o autoapreciere pozitivă privind puterea de influențare a deciziilor administrative la un număr de 49

⁶ art.7 pct. b.) din Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional

de persoane (50,51%) considerând că organizația pe care aceștia o reprezintă sau în mod personal, au un rol semnificativ în procesul de luare a deciziilor (a se vedea Tabelul 5.). De cealaltă parte, 24 de intervievați (24,74%) sunt de părere că opinia lor nu este luată în considerație în procesul decizional. Subliniem, că în comparație cu semestrul I 2018, de monitorizare, ponderea reprezentanților părților interesate ce sunt de părere că rolul lor este unul nesemnificativ în luarea deciziilor s-a micșorat, de la 31,14% la 24,74%.

Tabelul 5. Autoaprecierea rolului organizațiilor pe care le reprezintă în procesul de luare a deciziilor (opinia părților interesate)

Apreciere/Rol	Semnificativ	Relativ	Nesemnificativ	Total
Număr/Pondere aprecieri	49 (50,51%)	24 (24,74%)	24 (24,74%)	97 (100%)

În concluzie, constatăm că APL pune accent pe sursele de comunicare de pe pagina web și panoul informativ, în medie de 95,71%, iar părțile interesate în majoritatea cazurilor, pun accent pe sursele de informare online de pe pagina web și rețelele de socializare, în medie de 79,89%.

Deși preferințele de comunicare în mare parte au rămas aceleași, iar pagina web a rămas sursa de comunicare cea mai utilizată de către ambele părți, comparativ cu semestrul I 2018 în cazul APL semnalăm scăderea ratei de utilizare a sursei de comunicare de pe rețelele de socializare (-25,71%). Ce ține de părțile interesate, a crescut rata de utilizare atât a panoului informativ (+16,30%) cât și a poștei electronice (18,36%),

La capitolul consultărilor publice, mecanismul cel mai des utilizat în cel de-al II-lea semestru al anului 2018, a fost desfășurarea audierilor și dezbaterilor publice. Comparativ cu semestrul I al anului 2018, reprezentanții APL au utilizat mai puțin mecanismul realizării sondajelor de opinie (-8,57%) însă au desfășurat mai mult audieri și dezbateri publice, în medie cu+24,29%) În cazul părților interesate, a crescut semnificativ gradul de participare în cadrul audierilor și dezbaterilor publice în medie cu+31,35%). Totuși, printre motivele neimplicării în consultări publice, părțile interesate , au menționat lipsa organizării/informării/invitației la consultări de către APL sau faptul că acestea e nu au fost interesate de tema consultărilor, în medie în acest sens s-au expus 19,38%. Prin urmare, reiterăm necesitatea unui mecanism instituționalizat de informare direcționată la nivel de APL II a părților interesate în ceea ce privește problemele de profil ale acestora.

Din perspectiva accesibilității sediilor APL, se înregistrează un progres la capitolul asigurării sediului APL II cu odaie special amenajată pentru mame cu copii, în comparație cu semestrul I 2018, când nici un APL nu au asigurat odăi speciale, în semestrul II 2018, APL Cantemir și Leova au asigurat câte o odaie specială. Datorită acestui fapt, APL Leova și Cantemir au acumulat cel mai mare scor în privința accesibilității sediilor APL. De cealaltă parte, APL cu cel mai mic grad de accesibilitate al sediilor este Șoldănești, urmat de Sîngerei și Rezina.

Generalizând performanțele APL la capitolul comunicării cu părțile interesate pentru fiecare criteriu ce se referă la: diversitatea surselor de comunicare ale APL; numărul de persoane implicate în consultări publice; APL care au un grad semnificativ de implicare a cetățenilor, din punctul de vedere ale APL-urilor; accesibilitatea sediilor APL; participarea persoanelor interesate la ședințele APL și rolul semnificativ al persoanelor interesate în procesul decizional, constatăm că pentru semestrul II 2018, APL Soroca este singura UAT care a înregistrat cel mai mare scor, acumulând 4 criteriile cu rezultat pozitiv urmată de APL Criuleni, Căușeni, Telenești, Sîngerei, mun. Bălți, Fălești, Florești, Ocnița, Drochia și Rîșcani cu câte 3 criteriile pozitive per APL.

II. CONFORMITATEA CONȚINUTULUI PAGINILOR WEB ALE AUTORITĂȚILOR APL CU LEGISLAȚIA ÎN DOMENIU LA CAPITOLUL TRANSPARENTĂ DECIZIONALĂ

În contextul tendințelor actuale în domeniul tehnologiilor de comunicare, sursele de informare online deja nu mai constituie un lux, ci o necesitate și o oportunitate de soluționare a multiplelor probleme de comunicare ale organizațiilor, inclusiv ale celor publice, cu mediul extern. O pagină web este importantă întrucât stimulează și dezvoltă o afacere, este calea cea mai ușoară de informare și ofertare a utilizatorilor. Ea va crește credibilitatea, potențialul și vizibilitatea proprietarului. Este un spațiu nelimitat de comunicare cu utilizatorii. Prin urmare, valorificarea posibilităților oferite de rețeaua Internet devine o cerință indispensabilă a unei administrații publice moderne. Subiectul comunicării online oferă și mai multe oportunități pentru scoaterea în evidență a principiului transparenței administrative.

Potrivit art. 3, alin. (4) din Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional, APL urmează să consulte cetățenii, asociațiile constituite în conformitate cu legea, alte părți interesate în privința proiectelor de acte normative, administrative care pot avea impact social, economic, de mediu (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice). Concomitent, potrivit pct. 5, 6 din Regulamentul cu privire la procedurile de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, aprobat prin Hotărârea Guvernului (HG) nr. 967 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, APL asigură accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente prin publicarea lor obligatorie pe pagina web oficială, precum și aprobă regulile interne referitoare la procedurile de elaborare, informare, consultare, participare și adoptare a deciziilor în conformitate cu legislația în vigoare.

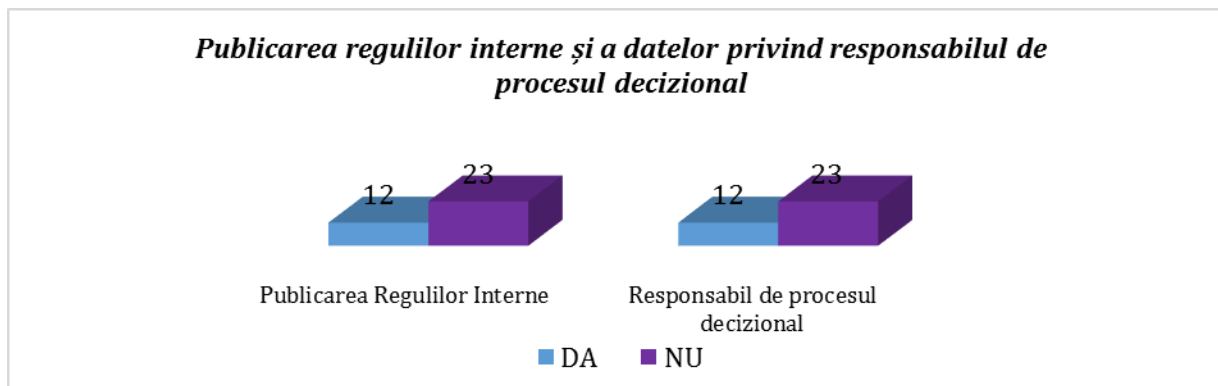
În vederea executării prevederilor expuse, APL sunt obligate să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare la procesul decizional a cetățenilor, a asociațiilor constituite în conformitate cu legea, a altor părți interesate, inclusiv prin publicarea pe pagina web a următoarei informații: *regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul decizional; informația privind numele, prenumele, funcția și numărul de contact al persoanei responsabile de procesul decizional; informația cu privire la programele (trimestriale/anuale) de elaborare a proiectelor de decizii; anunțurile privind inițierea elaborării deciziei; anunțuri privind retragerea proiectelor de decizii; anunțuri privind organizarea de consultări publice; proiecte de decizii și materiale aferente acestora; rezultatele consultării publice; raportul anual al autorității publice privind transparența procesului decizional* (pct. 14 din Regulamentul cu privire la procedurile de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional aprobat prin HG nr. 967 din 9 august 2016). Monitorii Promo-LEX au monitorizat și raportat nivelul de prezență a acestor compartimente informative pe pagina web a autorităților (dezagregarea datelor pe UAT în baza regiunilor Promo-LEX este expusă în Anexa nr. 5).

În conformitate cu prevederile pct. 6 și 14 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 967, est prevăzut că APL trebuie să aprobe și publice pe pagina web *regulile interne referitoare la procedurile de elaborare, informare, consultare, participare și adoptare a deciziilor* în conformitate cu legislația în vigoare, precum și datele de contact ale *persoanei concrete responsabile de procesul decizional*.

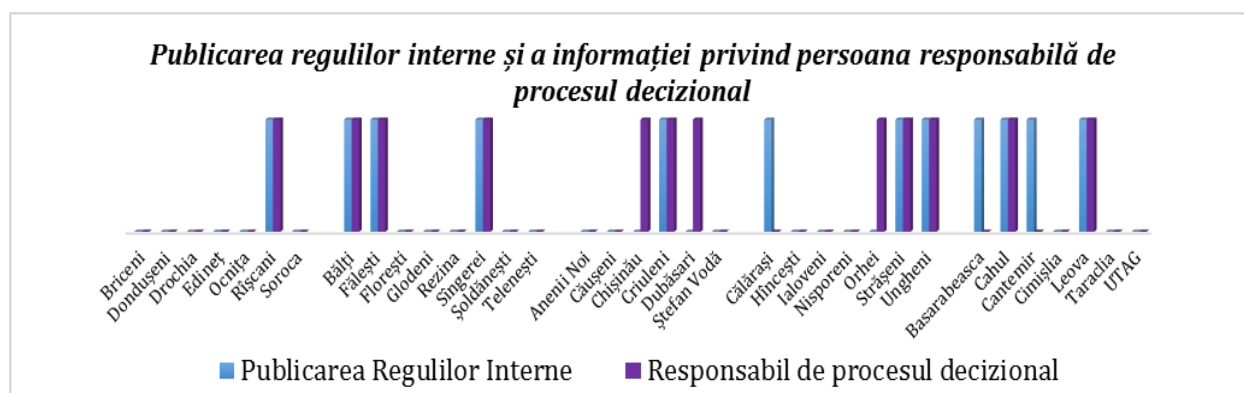
În conformitate cu rapoartele monitorilor Promo-LEX, s-a constatat că regulile interne respective au fost aprobate și publicate pe pagina web în cadrul a 12 APL, iar datele de contact ale persoanei responsabile de procesul decizional au fost publicate de 12 APL (a se vedea Graficele 8 și 9).

Comparativ cu semestrul I 2018, constatăm că a crescut numărul APL care au publicat regulile interne (3 APL – Criuleni, Călărași și Leova), precum și a datelor de contact privind procesul decizional (8 APL – Rîșcani, Bălți, Fălești, Sîngerei, Criuleni, Dubăsari, Orhei, Ungheni).

Graficul nr. 8

Graficul nr. 9

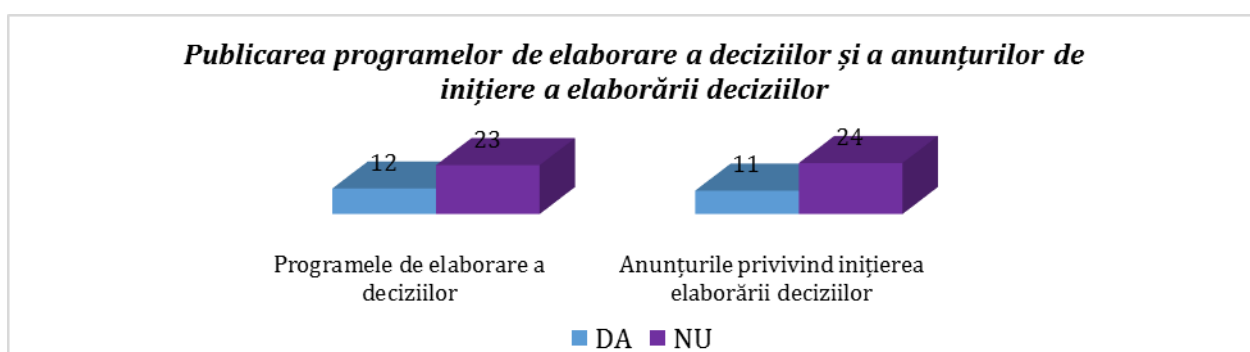
Suplimentar, menționăm că în cazul unor APL, cu toate că au fost indicate informațiile necesare pe pagina web privind *regulile interne* și *persoana responsabilă de procesul decizional*, identificarea și consultarea informației respective este foarte anevoioasă. Astfel, de exemplu, în cazul APL Criuleni, datele sunt reflectate la rubrica *ANUNȚURI*. Prin urmare, este posibilă identificarea datelor de contact ale persoanei responsabile de procesul decizional doar dacă se listează câteva pagini din anunțurile publicate – pentru a ajunge la data când a fost plasat anunțul respectiv. În alt caz – APL Sîngerei, regulile interne privind consultarea publică în procesul decizional pot fi găsite doar la rubrica decizii adoptate, clasificate după data la care au avut loc ședințele consiliului.

În scopul facilitării accesului părților interesate la informația privind procesul decizional, potrivit pct. 14, alin. (3) din Regulamentul aprobat prin HG nr. 967, APL urmează să publice pe pagina web oficială *informația cu privire la programele (trimestriale/anuale) de elaborare a proiectelor de decizii*, cu indicarea proiectelor care urmează a fi supuse obligatoriu consultării publice, iar potrivit pct. 14, alin. (4) din același act normativ – publicarea *anunțurilor privind inițierea elaborării deciziilor*.

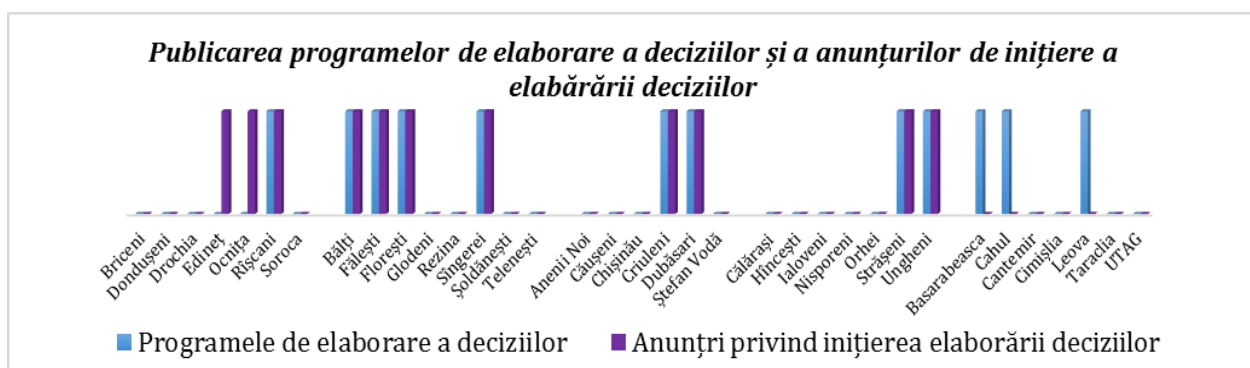
Concomitent, conform art. 9, alin. (1) din Legea nr. 239, după *inițierea procesului de elaborare a deciziei*, APL urmează să publice anunțul respectiv pe pagina web oficială, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, și îl va expedia imediat prin intermediul poștei electronice părților interesate, îl va afișa la sediul său într-un spațiu accesibil publicului și/sau îl va difuza în mass-media centrală sau locală.

Conform rapoartelor monitorilor Promo-LEX, s-a constatat că în perioada monitorizată, doar 12 APL au publicat *programele de elaborare a proiectelor de decizii* și, respectiv, doar 11 APL au publicat *anunțurile privind inițierea elaborării deciziilor* (a se vedea Graficele 10 și 11). Comparativ însă cu semestrul I 2018, constatăm o creștere a numărului APL care s-au conformat prevederilor legale atât în cazul publicării *programelor de elaborare a proiectelor de decizii* (cu 5 APL), cât și în cazul publicării *anunțurilor privind inițierea elaborării deciziilor* (cu 7 APL).

Graficul nr. 10

Graficul nr. 11

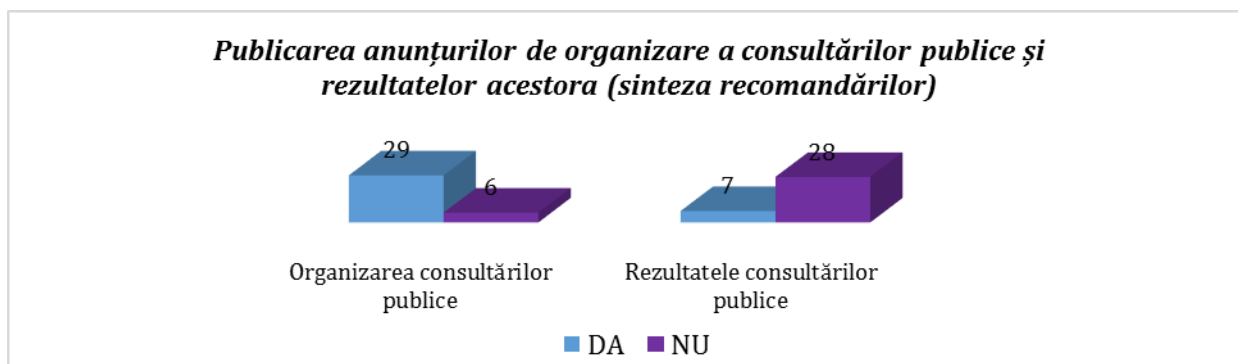
Potrivit art. 12¹ din Legea nr. 239, în caz de retragere a unui proiect de decizie din procesul de elaborare, APL urmează să plaseze anunțul despre retragere pe pagina web oficială, indicând motivul. În conformitate cu informația reflectată în rapoartele monitorilor Promo-LEX și potrivit paginilor web, în semestrul II 2018 (ca și în celelalte perioade monitorizate) nici o APL nu a plasat pe pagina web astfel de anunțuri.

În conformitate cu prevederile art. 11 din Legea nr. 239, APL urmează să organizeze consultarea publică a proiectelor de decizii elaborate. În acest scop, autoritatea publică *anunțul privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente* cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea proiectului de decizie. Concomitent, potrivit art. 12 din Legea nr. 239, APL urmează să

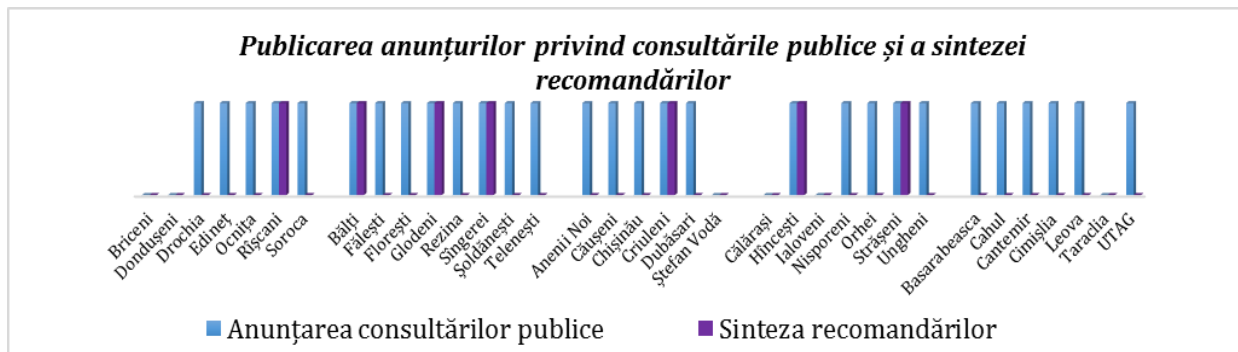
asigure publicarea pe pagina web a *sintezei recomandărilor* parvenite în rezultatul consultărilor publice efectuate.

Potrivit rapoartelor monitorilor Promo-LEX, în semestrul II 2018, *anunțurile privind consultarea publică* în procesul decizional au fost publicate de 29 APL, iar dintre acestea doar 7 au publicat și rezultatele acestor consultări – *sinteza recomandărilor* (a se vedea Graficele 12 și 13). Comparativ cu semestrul I 2018, constatăm o majorare semnificativă a APL care au publicat *anunțurile privind consultarea publică*: de la 11 APL (sem. I 2018) – la 29 APL (sem. II 2018). Concomitent, constatăm o creștere nesemnificativă a numărului de APL care au publicat *sinteza recomandărilor* (de la 6 – la 7 APL).

Graficul nr. 12

Graficul nr. 13

În cazul unor APL, de exemplu - APL Cantemir, la rubrica *ANUNȚURI*, sunt plasate cu câteva zile înainte de ședința consiliului, proiectele de decizii (format web⁷), care nu poate fi descărcat ca fișier. Aceste proiecte însă nu sunt însoțite de careva detalii privind scopul plasării – sunt înaintate spre consultare publică sau doar spre informare, termenii de referință etc. Prin urmare, constatăm că nu este clară poziția APL și care este apelul acestuia în raport cu societatea civilă.

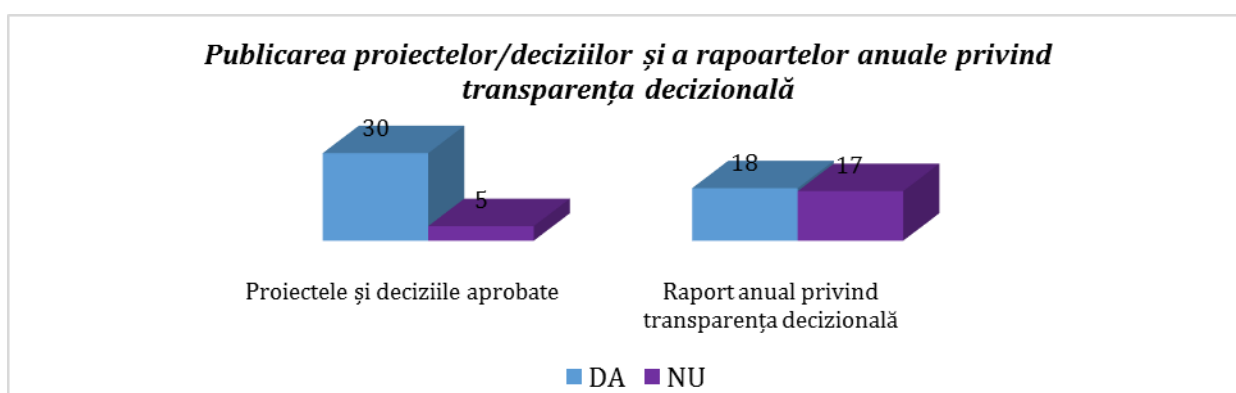
Potrivit art. 15 din Legea nr. 239, APL urmează să asigure *publicarea proiectelor de decizii, deciziilor și a materialelor aferente*, iar conform art. 16, alin. (2) din Legea nr. 239, până la sfârșitul trimestrului I al noului an, APL urmează să publice *raportul anual privind transparența în procesul decizional* (pentru anul precedent). Raportul respectiv trebuie să includă: numărul deciziilor

⁷ Proiectele de decizii nu pot fi descărcate în fișier Word, pdf sau oricare altul. Poți vizualiza proiectul plasat strict pe pagina web.

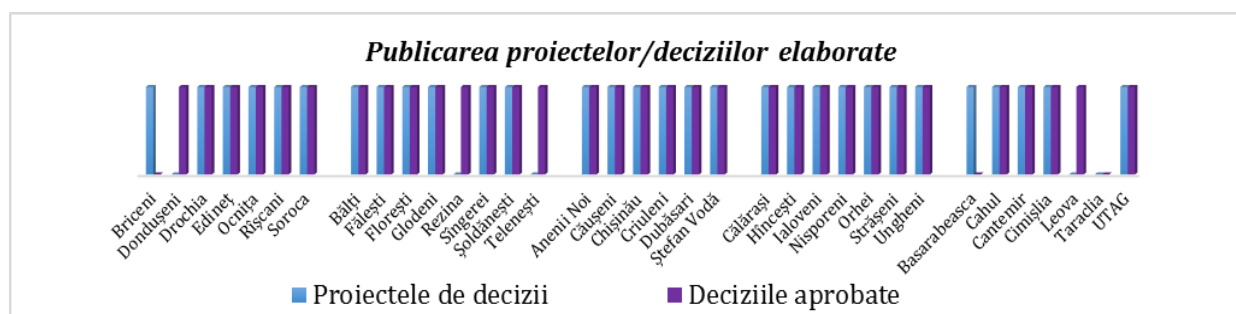
adoptate pe parcursul anului de referință; numărul total al recomandărilor recepționate în cadrul procesului decizional; numărul întrunirilor consultative, al dezbaterilor publice și al ședințelor publice organizate; numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității publice au fost contestate etc. Concomitent, potrivit, pct. 14, alin. (9) din Regulamentul aprobat prin HG nr. 967, raportul respectiv urmează a fi publicat pe pagina web.

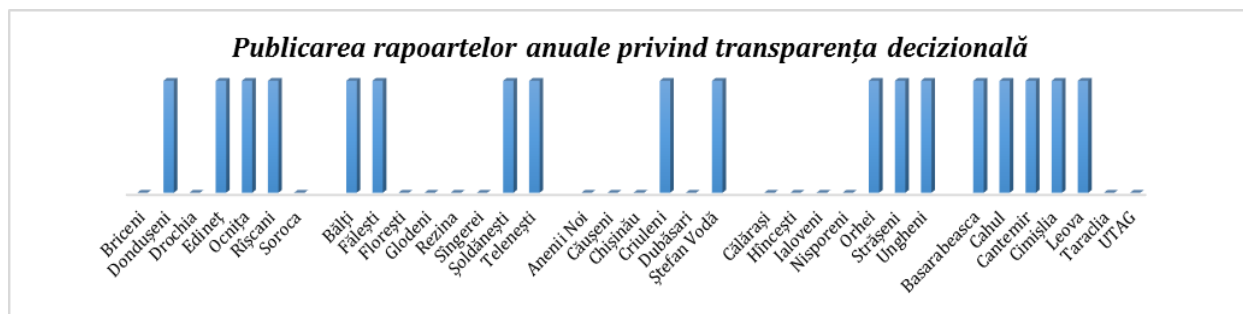
Monitorii Promo-LEX au raportat despre publicarea *proiectelor de decizii* în cazul a 30 APL, a *deciziilor adoptate și a materialelor aferente* în cazul a 32 APL, și respectiv, publicarea *rapoartelor anuale privind transparența decizională* - în cazul a 18 APL (a se vedea Graficele 14, 15 și 16). Comparativ cu semestrul I 2018, a crescut cu 1 (de la 31 - la 32) numărul APL care au publicat *deciziile adoptate*, și, respectiv, cu 6 (de la 12 - la 18) numărul APL care au publicat *rapoartele anuale privind transparența decizională*.

Graficul nr. 14

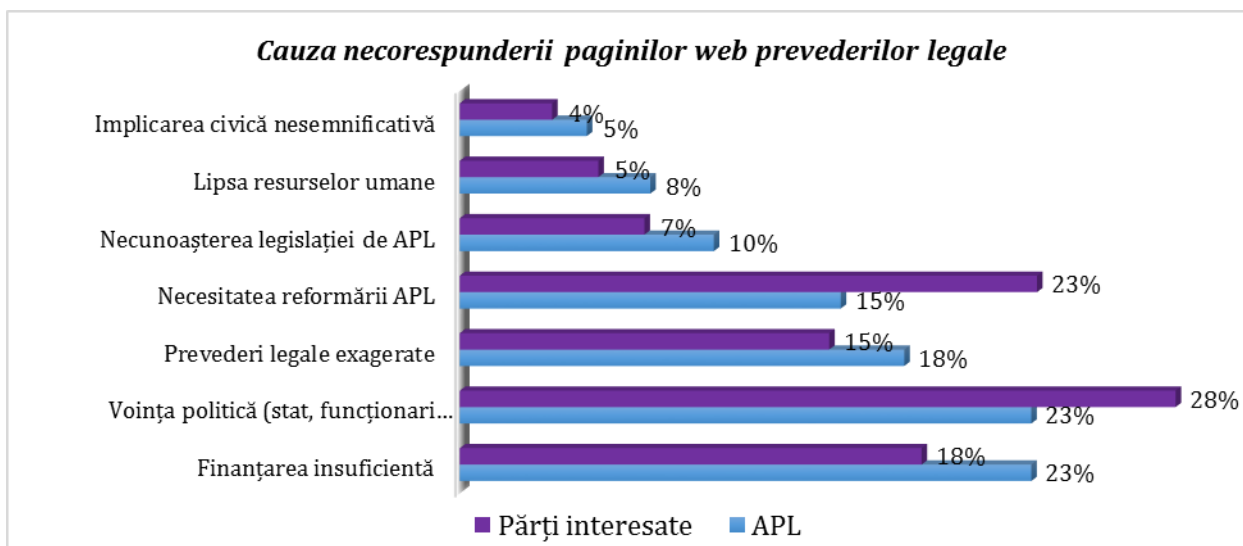
Graficul nr. 15

Cu referință la publicarea deciziilor APL, constatăm că în cazul unor autorități (APL Criuleni, Ialoveni etc.) acestea sunt publicate selectiv (nu toate deciziile adoptate în cadrul ședințelor consiliilor sunt publicate pe pagina web).

În scopul identificării cauzelor necorespunderii paginilor web prevederilor legale, au fost desfășurate 97 interviuri cu părțile interesate și, respectiv, 35 interviuri cu reprezentanții celor 35 APL monitorizate. În rezultat, s-a constatat că cauza de bază a necorespunderii paginilor web – menționată atât de părțile interesate, cât și de APL – este *lipsa unor politici și acțiuni reale ale statului în domeniul asigurării transparenței decizionale, lipsa voinței autorităților, urmată de finanțarea insuficientă a APL* (a se vedea Graficul 17).

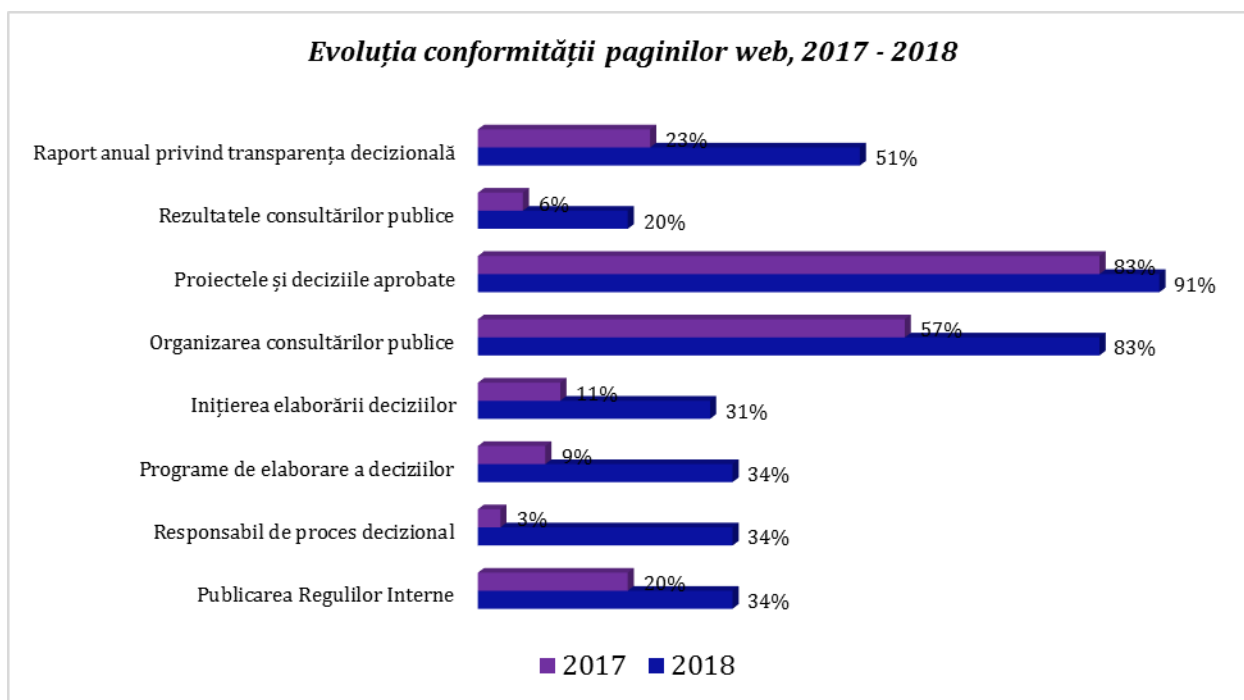
În contextul celor relatate, comparativ cu perioadele anterioare, constatăm o creștere ușoară a conformității conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională. Printre aspectele pozitive accentuăm că 91% din APL au publicat deciziile și materialele aferente acestora, iar în cazul a 83% din APL – au fost publicate anunțuri privind organizarea consultărilor publice.

De cealaltă parte, în cazul a 80% din APL nu este respectată prevederea privind publicarea pe pagina web a rezultatele consultărilor publice (sinteza recomandărilor recepționate de la părțile interesate), iar în cazul a 69% - nu sunt publicate anunțurile privind inițierea elaborării proiectelor de decizii.

Doar 34% din APL publică informația privind regulile interne privind asigurarea transparenței decizionale, datele de contact ale persoanei responsabile de procesul decizional, precum și programele (trimestriale/anuale) de elaborare a proiectelor de decizii. Obligațiunea privind publicarea rapoartelor anuale privind transparența procesului decizional este respectată în cazul a 51% din APL.

În scopul creării unei imagini de ansamblu privind conformitatea paginilor web APL, în Graficul nr. 18 este reflectată evoluția acestora pe parcursul a 24 luni (2017-2018). Astfel, cu toate că nivelul de transparență rămâne redus, constatăm totuși o ameliorare a unor aspecte (proiectele/deciziile adoptate, rapoartele anuale privind transparența decizională, sinteza recomandărilor etc.), dar și o înrăutățire a procesului de consultare publică.

Graficul nr. 18

Analiza rezultatelor per APL sintetizată în graficele elaborate în baza celor 9 tipuri de informație demonstrează că cele mai bune rezultate în ceea ce privește conformitatea conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională, sunt înregistrate de autoritățile din r. Strășeni, r. Rîșcani, mun. Bălți și r. Criuleni. La extrema opusă – cu cele mai slabe rezultate, sunt APL din r. Taraclia, r. Briceni, r. Dondușeni, r. Rezina și r. Ialoveni (a se vedea Anexa nr. 5).

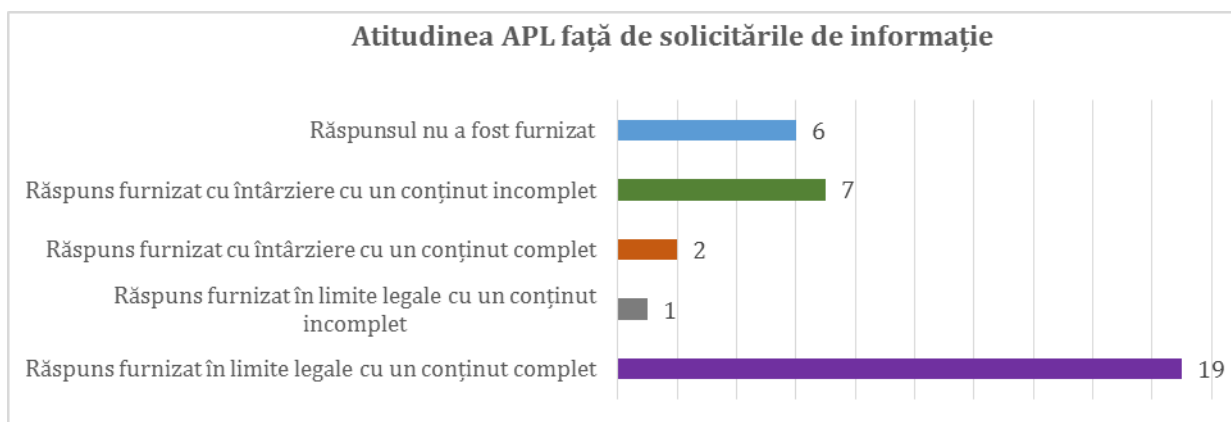
III. ATITUDINEA APL FAȚĂ DE SOLICITAREA DE INFORMAȚIE CU CARACTER OFICIAL

Subiectul furnizării de informație cu caracter oficial constituie, de asemenea, un indicator important al gradului de transparență și deschidere al autorităților APL. În scopul evaluării modului de respectare a obligațiilor de către furnizorii de informații în procesul asigurării accesului la informațiile oficiale, Promo-LEX a depus o solicitare de informații la fiecare din cele 35 UAT. Solicitarea de oferire a informației oficiale a fost întocmită conform cerințelor legale și recomandărilor de tehnoredactare în domeniu.

În total, au fost adresate 35 de solicitări de furnizare a informației cu caracter oficial (care se încadrează în prevederile legale, nefiind vorba de informație cu accesibilitate limitată), câte 1 solicitare pentru fiecare APL). Toate solicitările au fost expediate de monitorii Promo-LEX. Per general, în 19 cazuri (54,28%) răspunsurile au parvenit în termene legale cu un conținut complet și doar într-un singur caz răspunsul a fost furnizat în termenul legal cu un conținut incomplet (2,85%). Cu încălcarea termenelor legale și cu un conținut complet au fost furnizate 2 răspunsuri (5,71%) iar cu un conținut incomplet 7 (20%) răspunsuri. Subliniem că în 6 cazuri (17,14%) nu a existat nici un răspuns la solicitarea de acces la informație (a se vedea Graficul 19). Reiterăm poziția Promo-LEX, conform căreia aceste date trebuie tratate ca fiind îngrijorătoare din perspectiva asigurării transparenței în activitatea APL, precum și a prestării de servicii publice calitative.

Atestăm la acest capitol o repetare în mare parte a rezultatelor din semestrul I al anului 2018, fapt ce poate fi tratat cu îngrijorare în condițiile în care APL nu s-au responsabilizat, de la semestrul I al anului 2018, printre care: Rezina, mun. Chișinău, Anenii Noi și Taraclia.

Graficul nr. 19

Menționăm că ignorarea solicitărilor privind accesul la informații contravine prevederilor legale în vigoare⁸ conform cărora refuzul privind accesul la informație se argumentează în scris. Mai mult, conform art. 21 alin. (3), lit. e) din aceeași lege, lezarea dreptului de acces la informații poate fi atacat în instanța de judecată.

⁸ <https://bit.ly/2u1x8Mk> Art. 19 alin. (1) din Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație, (1) Refuzul de a furniza o informație, un document oficial va fi făcut în scris, indicându-se data întocmirii refuzului, numele persoanei responsabile, motivul refuzului, făcându-se în mod obligatoriu trimitere la actul normativ (titlul, numărul, data adoptării, sursa publicației oficiale), pe care se bazează refuzul, precum și procedura de recurs a refuzului, inclusiv termenul de prescripție.

Tabelul 6. Atitudinea APL față de adresările privind solicitarea accesului la informații cu caracter oficial

Regiune	În limite legale și conținut complet	În limite legale și conținut incomplet	Cu întârziere și conținut complet	Cu întârziere și conținut incomplet	Răspunsul nu a fost furnizat
Nord				Soroca Drochia Rîșcani Dondușeni Edineț Ocnița Briceni	
Nord-Est	mun. Bălți Șoldănești Telenești Glodeni Florești Sîngerei Fălești				Rezina
Centru-Sud-Est	Criuleni Ștefan Vodă				mun. Chișinău Dubăsari Anenii Noi Căușeni
Centru-Sud-Vest	Călărași Hîncești Strășeni Orhei Ialoveni Ungheni Nisporeni				
Sud	Cahul Leova UTA Găgăuzia	Cantemir	Basarabeasca Cimișlia		Taraclia
	19	1	2	7	6

În concluzie, comparativ cu perioada precedentă de monitorizare, Asociația Promo-LEX constată regrese în ceea ce privește raporturile dintre autoritățile APL II și solicitanții de informație în procesul de asigurare și realizare a dreptului constituțional de acces la informație, deoarece s-a majorat numărul de cazuri de furnizare a răspunsurilor cu încălcarea termenelor legale, față de semestru I al anului 2018, de la 6 (17,14%) la 9 (25,71%) cazuri.

În cadrul exercițiului de monitorizare, au fost expediate către furnizorii de informații la adresele APL un număr de 35 de solicitări privind accesul la informații cu caracter oficial. În 19 cazuri (54,28%) răspunsurile au parvenit în termene legale cu un conținut complet și doar un singur caz răspunsul a fost furnizat în termenul legal cu un conținut incomplet (2,85%). Cu încălcarea termenelor legale și cu un conținut complet au fost furnizate 2 răspunsuri (5,71%) iar cu un conținut incomplet 7 (20%) răspunsuri. Subliniem că în 6 cazuri (17,14%) nu a existat nici un răspuns la solicitarea de acces la informație. APL-urile care nu au răspuns la solicitare au fost: Rezina, mun. Chișinău, Dubăsari, Anenii Noi, Căușeni și Taraclia.

IV. GRADUL DE TRANSPARENTĂ A PROCESULUI DE PREGĂTIRE ȘI DESFĂȘURARE A ȘEDINTELOR AUTORITĂȚILOR DELIBERATIVE ALE APL

Transparența în procesul decizional se bazează în esență pe două principii: a) informarea cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate despre inițierea elaborării deciziilor și despre consultarea publică pe marginea acestora, și b) asigurarea de posibilități egale pentru participarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate la procesul decizional. Respectiv, identificarea gradului de transparență a pregătirii și desfășurării ședințelor autorităților deliberative ale APL s-a realizat în baza următoarelor proceduri: *anunțarea despre desfășurarea ședințelor; caracterul deliberativ al ședinței; aprobarea ordinii de zi în cadrul ședințelor autorităților deliberative; participarea și observarea liberă a ședințelor, transmiterea live a ședințelor și publicarea deciziilor adoptate.*

Unul din elementele esențiale ale implicării părților direcționate în procesul decizional este participarea nemijlocită la ședințele autorităților publice în cadrul cărora se dezbate și se adoptă deciziile propriu-zise. În acest sens, Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional prevede la art. 13 alin. (1) că ședințele din cadrul autorităților publice privind luarea de decizii sunt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Legea nr. 436 privind administrația publică locală garantează caracterul deschis și public al ședințelor consiliului local⁹. Autoritățile APL și funcționarii publici ai UAT respective sunt obligați să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților efective de participare a cetățenilor și a tuturor părților interesate la procesul decizional. Mai mult, împiedicarea accesului liber la ședințele consiliului local sau compromiterea procesului decizional prin acțiuni deliberate de ascundere a informației de interes public se sancționează conform legislației în vigoare.

Reieșind din cele menționate supra, în calitate de parte interesată, Asociația Promo-LEX a făcut uz de drepturile garantate de legislație și a evaluat gradul de conformitate a procedurilor de pregătire și desfășurare a ședințelor consiliilor locale ale APL (raional, municipal, UTAG) cu prevederile legislației în domeniul transparenței decizionale.

În calitate de metode ale monitorizării s-au utilizat: observarea directă a ședințelor (participarea la ședințe) de către monitorii Promo-LEX, comunicarea cu funcționarii APL și părțile interesate, precum și scanarea resurselor online. Monitorizarea ședințelor a avut loc prin utilizarea în calitate de instrument de lucru a unei Fișe de monitorizare care conține mai mulți indicatori de corespundere a procedurilor de organizare și desfășurare a ședințelor: *tipul ședinței; gradul de asigurare a publicității; prezentarea informației despre ordinea de zi; prezența la ședință; publicarea deciziilor.* Totalizând și analizând informațiile colectate în baza acestor Fișe de monitorizare, am reușit să obținem un tablou general atât pe republică, cât și pe fiecare UAT în parte, în ceea ce ține de publicitatea ședințelor, prezentarea informațiilor despre subiectele incluse pe ordinea de zi, precum și referitoare la prezența în ședințe a actorilor implicați.

⁹ Conform art. 47 din Legea nr. 436 privind administrația publică locală, prevederile legii în cauză referitoare la organizarea și funcționarea consiliului local, cu excepția celor referitoare la competențe, se aplică, în mod corespunzător, consiliului raional. Respectiv art. 17 din Legea nr. 436 stabilește că orice persoană interesată poate asista la ședințele consiliului local. Cetățenii, părțile interesate au dreptul de a: a) participa, în condițiile legii, la orice etapă a procesului decizional; b) de a avea acces la informațiile privind bugetul localității și modul de utilizare a resurselor bugetare, la proiectele de decizii și la ordinea de zi a ședințelor consiliului local și ale primăriei; c) de a propune inițierea elaborării și adoptării unor decizii; precum și d) de a prezenta autorităților publice locale recomandări, în nume propriu sau în numele unor grupuri de locuitori ai colectivităților respective, privind diverse proiecte de decizie supuse dezbaterilor.

Astfel, din start este necesar de menționat că în perioada monitorizată, autoritățile deliberative ale APL (inclusiv Adunarea Populară a UTAG) s-au întrunit în cel puțin 138 de ședințe, cu 26 mai multe decât în semestrul I 2018. Cele mai multe ședințe au fost organizate în mun. Bălți (9), Căușeni (6), mun. Chișinău, Edineț, Glodeni, Sîngerei, Telenești, Anenii Noi, Hîncești, Cantemir (câte 5 în fiecare APL). Cele mai puține ședințe au fost organizate în Dubăsari (1). (a se vedea Tabelul 7).

Tabelul 7. Caracterul ședințelor APL (repartizare pe UAT)

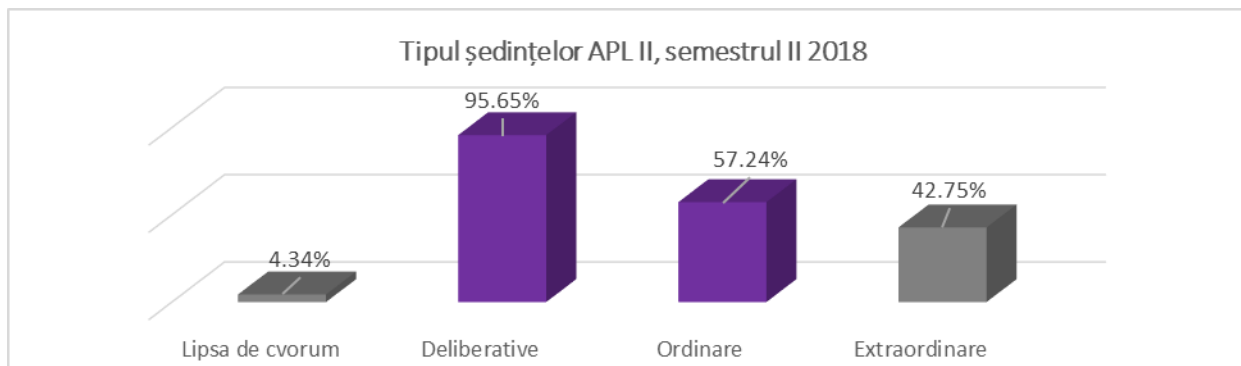
	UAT	Nr. total de ședințe	Nr. de ședințe deliberative	Nr. de ședințe ordinare	Nr. de ședințe extraordinare
Nord	Briceni	3	3	3	0
	Dondușeni	2	2	2	0
	Drochia	2	2	1	1
	Soroca	4	4	4	0
	Ocnița	4	4	2	2
	Rîșcani	4	4	3	1
	Edineț	5	5	5	0
Nord-Est	Fălești	4	4	3	1
	Florești	4	4	2	2
	Glodeni	5	5	2	3
	mun. Bălți	9	6	5	4
	Sîngerei	5	5	3	2
	Telenești	5	5	3	2
	Șoldănești	3	3	2	1
	Rezina	3	3	2	1
Centru-Sud-Est	Anenii Noi	5	5	2	3
	Căușeni	6	6	2	4
	Ștefan Vodă	4	4	2	2
	mun. Chișinău	5	4	1	4
	Dubăsari	1	1	1	0
	Criuleni	3	3	2	1
Centru-Sud-Vest	Călărași	3	3	2	1
	Hîncești	5	5	2	3
	Ialoveni	4	4	2	2
	Nisporeni	3	3	2	1
	Orhei	4	4	3	1
	Ungheni	4	4	3	1
	Strășeni	3	3	2	1
Sud	Basarabeasca	3	1	0	3
	Cahul	4	4	2	2
	Cantemir	5	5	2	3
	Cimișlia	3	3	2	1

UAT	Nr. total de ședințe	Nr. de ședințe deliberative	Nr. de ședințe ordinare	Nr. de ședințe extraordinare
Leova	3	3	2	1
Taraclia	4	4	1	3
UTA Găgăuzia	4	4	2	2
Total	138	132	79	59

Reamintim, că potrivit Legii nr. 436 privind administrația publică locală, art. 45 alin. (1) consiliile raionale se întrunesc în ședințe ordinare o dată la 3 luni (valabil și pentru consiliile municipale Chișinău și Bălți). Respectiv, în decursul unui semestru, fiecare din cele 35 de organe reprezentative, cu excepția Adunării Populare a UTAG, ar fi trebuit să se întrunească în 2 ședințe ordinare. Cu toate acestea, constatăm că consiliile raionale Drochia, mun. Chișinău, Dubăsari și Taraclia s-au întrunit doar într-o ședință ordinară, restul fiind extraordinare, cu 5 consilii raionale mai puține în comparație cu semestrul I, 2018.

Caracterul deliberativ al ședințelor. Conform art. 13 din Legea nr. 436 privind administrația publică locală, ședința consiliului este deliberativă dacă la ea participă cel puțin două treimi din numărul consilierilor aleși. Din totalul de 138 ședințe monitorizate de Promo-LEX, 132 au fost deliberative (95,65%) și doar în 6 (4,34%) cazuri când numărul consilierilor nu a fost suficient pentru ca ședința să se desfășoare (a se vedea Graficul nr. 20). Dintre ședințele lipsite de cvorumul necesar cele mai multe și anume 3, au avut loc în mun. Bălți, 2 ședințe în Basarabeasca și 1 ședință în mun. Chișinău. Astfel, constatăm o rată de participare mai pasivă a aleșilor locali, în comparație cu semestrul I 2018, unde au fost doar 4 ședințe la care s-a înregistrat lipsa de cvorum.

Grafic nr. 20

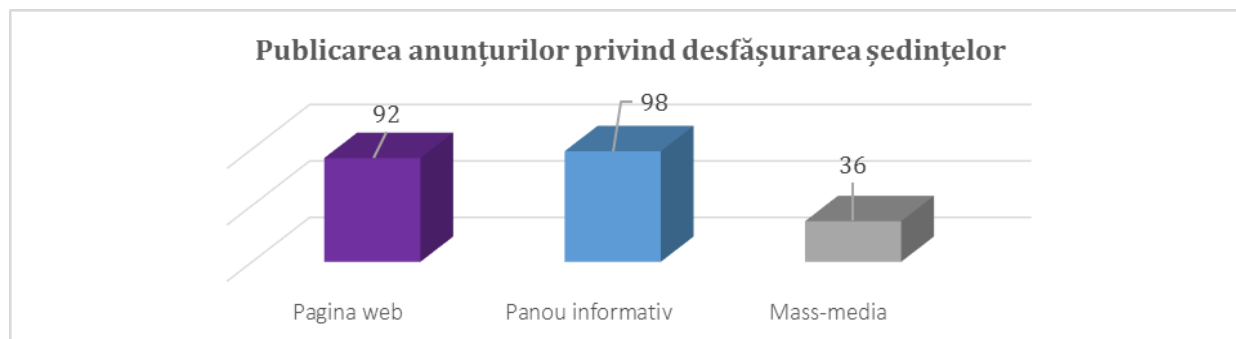
Anunțarea despre desfășurarea ședințelor. Conform prevederilor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional prevede, anunțul referitor la desfășurarea ședinței publice trebuie să conțină data, ora și locul desfășurării ședinței publice, ordinea de zi a acesteia, precum și să fie:

- plasat pe pagina web oficială a autorității publice;
- expediat prin intermediul poștei electronice părților interesate;
- afișat la sediul autorității publice într-un spațiu accesibil publicului;
- și/sau să fie difuzat în mass-media centrală sau locală, după caz.

În procesul de monitorizare, Asociația Promo-LEX a evaluat în ce măsură APL au publicat anunțurile privind desfășurarea ședințelor pe pagina web, panou informativ și în mass-media.

Astfel, din cele 138 de ședințe organizate, în cazul a 92 (66,66%) de ședințe anunțurile au fost plasate pe pagina web, în cazul a 98 (71,01%) – pe panoul informativ și în cazul a 36 (26,08%) – în mass-media (a se vedea Graficul 21). Comparativ cu semestrul I 2018, a crescut rata de publicare a anunțurilor pe panoul informativ (+4,05%) și a scăzut rata de publicare a anunțurilor pe pagina web (-10,13%) și în mass-media (-10,53%).

Graficul nr. 21

Menționăm că în cazul a 23 (16,66%) ședințe anunțul a fost plasat pe toate cele 3 surse monitorizate și doar în cazul a 13 (9,42%) ședințe anunțul nu a fost plasat pe nici o sursă monitorizată. Normele legale de plasare a anunțurilor (plasarea pe pagina web și pe panoul informativ) au fost respectate în cazul a 65 (47,10%) ședințe.

Per APL, doar în cazul Fălești, Ungheni și UTA Găgăuzia, anunțurile privind desfășurarea tuturor ședințelor au fost plasate pe toate cele 3 surse monitorizate (pagina web, panou informativ și mass-media). Iar în cazul APL Fălești, Soroca, Strășeni, Orhei, Ungheni, Basarabeasca, Cimișlia și UTA Găgăuzia, anunțurile privind desfășurarea tuturor ședințelor au fost plasate pe pagina web și pe panoul informativ, respectând astfel normele legale (a se vedea Tabelul 8).

Pe de altă parte, APL Briceni, Șoldănești, Ialoveni și Taraclia nu au plasat pe pagina web nici un anunț privind desfășurarea ședințelor, chiar dacă acestea au avut loc. În cazul APL Drochia, Anenii Noi, Căușeni, Ștefan Vodă, mun. Chișinău, Dubăsari, Criuleni, Ialoveni și Nisporeni nu s-a plasat nici un anunț pe panoul informativ (a se vedea Tabelul 8).

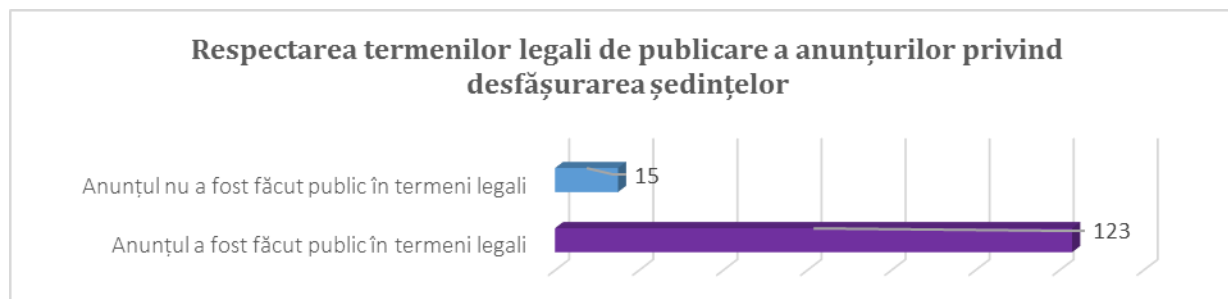
Din cele constatate, față de semestrul I, 2018 observăm o creștere a numărului de anunțuri plasate pe panourile informative, contrar tendințelor din Rapoartele anterioare – în care prioritate o aveau platformele online în comunicarea cu mediul extern și anume a paginii web. De asemenea, constatăm că plasarea anunțurilor în mass-media este mai puțin populară, deși aceasta reprezintă una dintre sursele de comunicare și informare preferate de părțile interesate (a se vedea Capitol I).

Tabelul 8. Plasarea anunțurilor privind ședințele APL (repartizare pe UAT)

Raion/Municipiu/UTAG		Nr. de ședințe	Nr. de ședințe cu anunț plasat pe pagina web	Nr. de ședințe cu anunț plasat pe panoul informativ	Nr. de ședințe cu anunț difuzat în mass-media	Nr. de ședințe cu anunț public făcut în termeni legali
Nord	Briceni	3	0	3	0	3
	Dondușeni	2	1	2	0	2
	Drochia	2	1	0	0	2
	Soroca	4	4	4	0	4
	Ocnîța	4	3	4	0	4
	Rîșcani	4	2	4	0	4
	Edineț	5	3	5	0	5
	Fălești	4	4	4	4	4
Nord-Est	Florești	4	3	4	1	4
	Glodeni	5	1	5	4	5
	mun. Bălți	9	5	9	9	9
	Sîngerei	5	1	5	4	5
	Telenești	5	3	4	0	5
	Șoldănești	3	0	3	0	3
	Rezina	3	2	3	1	3
Centru-Sud-Est	Anenii Noi	5	5	0	0	5
	Căușeni	6	5	0	0	4
	Ștefan Vodă	4	4	0	0	4
	mun. Chișinău	5	5	0	0	5
	Dubăsari	1	1	0	0	1
	Criuleni	3	3	0	0	3
Centru-Sud-Vest	Călărași	3	1	1	0	1
	Hîncești	5	4	5	0	5
	Ialoveni	4	0	0	0	0
	Nisporeni	3	2	0	0	2
	Orhei	4	4	4	0	4
	Ungheni	4	4	4	4	4
	Strășeni	3	3	3	0	3
Sud	Basarabeasca	3	3	3	2	3
	Cahul	4	3	4	4	4
	Cantemir	5	2	4	0	2
	Cimișlia	3	3	3	0	3
	Leova	3	2	3	0	3
	Taraclia	4	0	1	0	1
	UTA Găgăuzia	4	4	4	4	4
Total		138	91	98	37	123

Un alt criteriu de corespundere a procedurilor de organizare și desfășurare a ședințelor cu legislația privind transparența în procesul decizional este termenul în care anunțurile privind desfășurarea ședințelor trebuie să fie făcute publice (a se vedea Tabelul 8). Articolul 13 alin. (2) din Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional stabilește că anunțul referitor la desfășurarea ședinței publice se face public cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de data desfășurării ședinței.

Graficul nr. 22

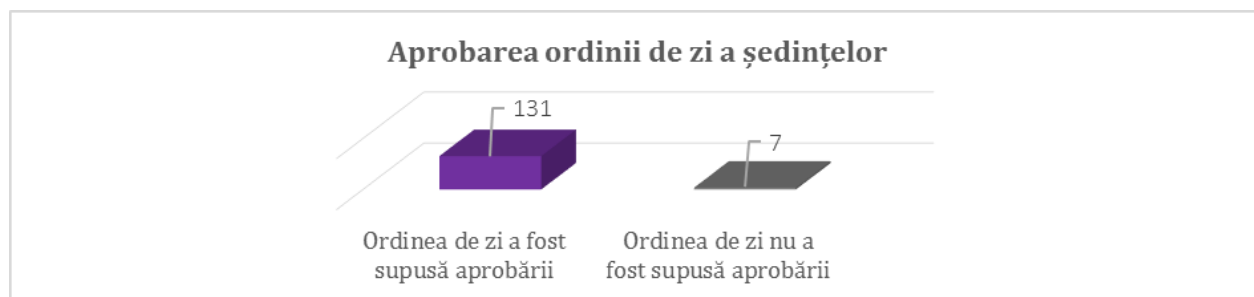

Examinând informațiile colectate pentru cele 138 ședințe monitorizate, care au avut loc în semestrul II al anului 2018, Asociația Promo-LEX a constatat că în 123 (89,13%) cazuri termenul a fost respectat, (a se vedea Graficul 22). Comparativ cu perioada precedentă de monitorizare, la acest capitol s-a înregistrat o creștere nesemnificativă cu 1,63%.

Aprobarea ordinii de zi în cadrul ședințelor autorităților deliberative printr-un caracter public și deschis, de asemenea, constituie o procedură iminentă unei administrații transparente. Atât art. 13 alin. (2) din Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional, cât și art. 17 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 436 privind administrația publică locală garantează accesul publicului la subiectele incluse pe ordinea de zi și care urmează a fi dezbătute în ședință. De menționat, că ședința consiliului se desfășoară conform ordinii de zi propuse de primar (situația mun. Chișinău și mun. Bălți) sau de consilierii care au solicitat convocarea ei. Modificarea sau completarea ordinii de zi se admite numai la începutul ședinței și se efectuează cu votul majorității consilierilor prezenți.

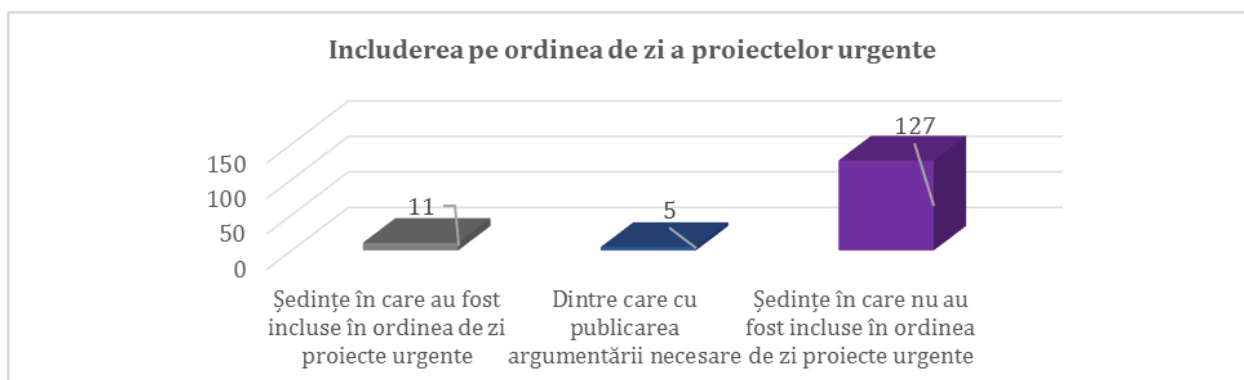
Astfel, din cele 138 ședințe desfășurate în perioada monitorizată, în cazul a 131 (94,92%) ședințe, ordinea de zi a fost supusă aprobării la începutul ședinței, și doar în cazul a 7 (5,07%) ședințe acest lucru nu a fost făcut (a se vedea Graficul 23). Din aceste 7 ședințe, una (Basarabeasca) a fost deliberativă. Astfel, tendința pozitivă de aprobare a ordinii de zi la începutul ședințelor s-a menținut și în acest semestru.

Graficul nr.23

În cazuri excepționale, proiectele de decizii urgente pot fi supuse elaborării și adoptării fără respectarea etapelor prevăzute de legea privind transparența în procesul decizional. Totuși, legea impune ca argumentarea necesității de a adopta decizia în regim de urgență, fără consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate, să fie adusă la cunoștința publicului în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la adoptare, prin plasarea pe pagina web a autorității publice, prin afișarea la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea în mass-media centrală sau locală.

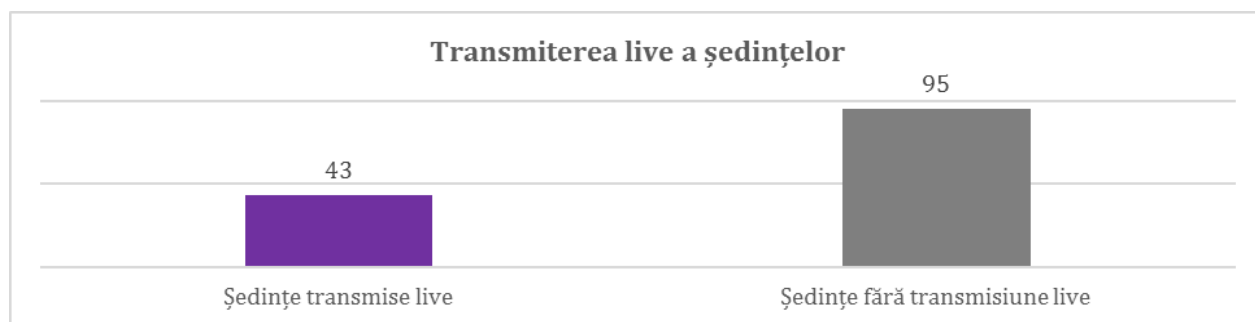
Graficul nr. 24

Astfel, din 132 ședințe deliberative, în cazul a 11 (8,33%) ședințe pe ordinea de zi au fost incluse proiecte de decizii ce urmau a fi aprobate în regim de urgență (a se vedea Graficul 24). Însă doar în 5 (45,45%) cazuri s-au respectat prevederile legale și anume argumentarea necesității de a adopta decizia în regim de urgență. Printre APL care nu au respectat aceste prevederi legale se numără Cantemir (2 ședințe), mun. Bălți, Leova, Sîngerei, Briceni (câte 1 ședință fiecare). (a se vedea Tabelul 9)

Participarea și observarea liberă a ședințelor este un aspect fundamental pentru exercițiul de monitorizare. Ținem să remarcăm în acest context că ședințele consiliilor raionale, municipale și ale Adunării Populare a Găgăuziei au fost deschise pentru monitorii Promo-LEX și nu au fost înregistrate impedimente pentru accesul liber la ședință. De asemenea, și în ședințele care s-au dovedit a fi în lipsă de cvorum, monitorii au fost liberi să asiste și să observe activitatea consilierilor. În același context, s-a sesizat o activitate sporită a subdiviziunilor consiliilor, reprezentanții acestora, de asemenea, fiind prezenți în ședințe, alături de primari, șefi ai oficiilor teritoriale ale Cancelariei de stat, precum și ai altor instituții.

Transmiterea live a ședințelor este un element ce sporește transparența procesului decizional. Deși este un procedeu relativ nou pentru Republica Moldova, unele consilii raionale, cele municipale precum și Adunarea Populară folosesc pe larg transmiterea live a ședințelor fie prin intermediul portalurilor online fie live pe TV. Astfel, 43 (31,15%) din 138 ședințe au fost transmise live și cetățenii au putut urmări activitatea organelor deliberative locale (Graficul 25). Comparativ cu semestrul I 2018, procentul transmisiunilor live a crescut cu 1,69%. Printre APL care folosesc pe larg transmisiunea live se numără: mun. Bălți, mun. Chișinău, Fălești Soroca, Taraclia, UTA Găgăuzia, Nisporeni, Soroca, Orhei și Drochia.

Tabelul 9. Aprobarea ordinii de zi a ședințelor APL și publicarea deciziilor aprobate (repartizare pe UAT)

Raion/Municipiu/ UTAG		Nr. de ședințe	Nr. de ședințe deliberative	Nr. de ședințe cu ordinea de zi aprobată la începutul ședinței	Nr. de ședințe cu proiecte urgente	Nr. de ședințe cu argumentarea necesității includerii proiectelor urgente conform prevederilor legale	Nr. de ședințe, deciziile cărora au fost publicate pe pagina web	Nr. de zile în care au fost publicate deciziile pe pagina web	Nr. de ședințe, deciziile cărora au fost incluse în Registrul de stat al actelor locale	Nr. de zile în care au fost incluse deciziile în Registrul de stat al actelor locale
Nord	Briceni	3	3	3	1	0	0	x/x/x	1	65
	Dondușeni	2	2	2	0	0	2	8/7	1	9
	Drochia	2	2	2	0	0	1	5	0	x
	Soroca	4	4	4	0	0	4	7/7/6/7	2	9/7
	Ocnița	4	4	4	0	0	4	6/7/7/6	1	8
	Rișcani	4	4	4	0	0	1	6	4	3/5/5/3
	Edineț	5	5	5	0	0	2	5/6	3	8/7/10
Nord-Est	Fălești	4	4	4	0	0	4	9/9/10/7	2	4/7
	Florești	4	4	4	0	0	3	6/12/9	3	4/2/5
	Glodeni	5	5	5	0	0	5	9/8/12/10/10	2	1/3
	mun. Bălți	9	6	6	1	0	5	18/12/42/38/11	5	3/5/16/29/36
	Sîngerei	5	5	5	0	0	5	12/11/10/12/10	3	4/4/13
	Telenești	5	5	5	0	0	5	7/9/9/8/9	3	3/1/3
	Șoldănești	3	3	3	0	0	3	11/11/8	1	4
	Rezina	3	3	3	0	0	3	10/8/30	2	5/4
Centru-Sud-Est	Anenii Noi	5	5	5	0	0	4	6/5/4/6	2	6/5
	Căușeni	6	6	6	0	0	3	14/15/15	4	4/8/12/13
	Ștefan Vodă	4	4	4	0	0	4	4/2/7/2	2	9/6
	mun. Chișinău	5	4	4	0	0	4	2/10/8/5	3	9/3/10
	Dubăsari	1	1	1	0	0	1	8	0	x
	Criuleni	3	3	3	0	0	3	5/1/5	3	6/1/4

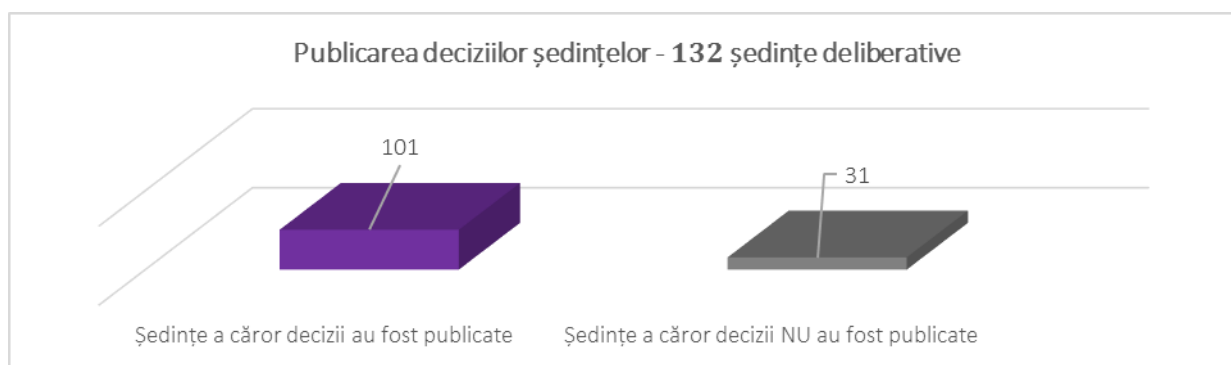
Centru-Sud-Vest	Călărași	3	3	3	0	0	2	13/9	1	3
	Hîncești	5	5	5	0	0	5	5/5/5/5/5	4	5/5/3/19
	Ialoveni	4	4	4	0	0	1	10	2	11/2
	Nisporeni	3	3	3	0	0	2	6/14	0	x
	Orhei	4	4	4	0	0	4	7/5/7/5	2	5/6
	Ungheni	4	4	4	0	0	4	7/7/7/7	2	4/5
	Strășeni	3	3	3	0	0	3	1/3/6	2	1/2
Sud	Basarabeasca	3	1	0	0	0	Nu au fost aprobate decizii	x	0	x
	Cahul	4	4	4	2	2	4	6/5/2/10	3	7/2/7
	Cantemir	5	5	5	2	0	0	x/x/x/x/x	4	12/8/19/18
	Cimișlia	3	3	3	0	0	3	6/4/5	2	5/5
	Leova	3	3	3	3	2	3	5/4/4	2	7/7
	Taraclia	4	4	4	0	0	0	x	2	5/14
	UTA Găgăuzia	4	4	4	1	1	4	12/2/2/4	0	x
Total	139	132	131	10	5	101		73		

Publicarea deciziilor adoptate. Autoritățile publice sunt obligate să asigure accesul la deciziile adoptate prin publicarea acestora în modul stabilit de lege, prin plasarea acestora pe pagina web oficială, prin afișare la sediul lor într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media centrală sau locală, după caz, precum și prin alte modalități stabilite de lege¹⁰.

Iar conform art. 46 alin. (2) și (3) din Legea nr. 436 privind administrația publică locală, în termen de cel mult 5 zile de la data semnării deciziilor de către președintele ședinței și contrasemnării de către secretarul consiliului raional, acesta din urmă asigură includerea deciziilor consiliului în Registrul de stat al actelor locale, precum și afișează deciziile cu caracter normativ ale consiliului în locuri publice.

Astfel, din cele 132 ședințe deliberative, în 101 cazuri APL a publicat deciziile adoptate pe pagina web oficială (a se vedea Graficul 26). Este vorba de 76,51% din ședințe adoptate și publicate, iar acest fapt îl considerăm a fi unul alarmant pentru transparența în procesul decizional. Cu atât mai mult că, în comparație cu semestrul I 2018, rata publicării deciziilor pe pagina web a scăzut cu 7,74%. Printre APL care nu au publicat deciziile pe paginile web ale acestora sunt: Briceni, Cantemir și Taraclia, iar printre APL care au publicat parțial deciziile ședințelor, se numără: Drochia, Rîșcani, Edineț, Florești, mun. Bălți, mun. Chișinău, Anenii Noi, Căușeni, Călărași, Ialoveni și Nisporeni. (a se vedea Tabelul 9).

Graficul nr. 26

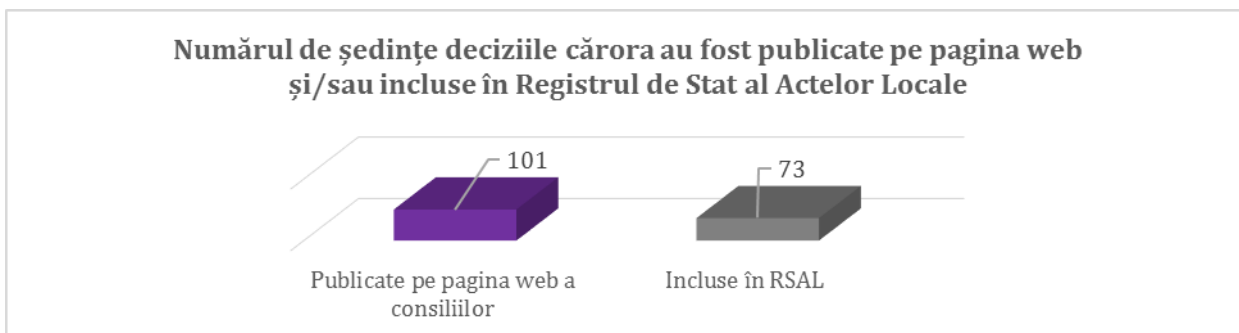
Conform datelor raportate de monitori, APL au publicat deciziile adoptate în termeni variați, începând cu publicarea în aceeași zi (Criuleni și Strășeni) și terminând cu 42 zile care constituie cea mai tardivă publicare (mun. Bălți). Chiar dacă prevederile legale¹¹ privind termenul maxim de 5 zile pentru publicarea deciziilor, au intrat în vigoare la 28 octombrie 2018, doar APL Leova, Hîncești și Criuleni au respectat acest termen, pentru toate ședințele monitorizate.

În acest context, menționăm că datele referitoare la termenul de publicare a deciziilor nu se referă și la UTAG, întrucât deciziile Adunării Populare se publică în cadrul unei publicații locale oficiale conform unei proceduri separate.

Pentru perioada semestrului II 2018, am monitorizat și procesul de includere a deciziilor consiliilor raionale în Registrul de stat al actelor locale. Obligația în cauză revenind secretarului consiliului, conform prevederilor legale în vigoare din 28 octombrie 2018. (a se vedea Graficul 27)

¹⁰ Art. 15 din Legea privind transparența în procesul decizional.

¹¹ Art. 46 din Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006, (2) Deciziile se semnează de președintele ședinței și se contrasemnează de secretarul consiliului în termen de cel mult 5 zile de la data desfășurării ședinței consiliului raional. (3) În termen de cel mult 5 zile de la data semnării, secretarul consiliului raional asigură includerea deciziilor consiliului în Registrul de stat al actelor locale, precum și afișează deciziile cu caracter normativ ale consiliului în locuri publice.

Conform statisticilor din Tabelul nr. 9, constatăm că au fost incluse în RSAL, toate deciziile monitorizate și aprobate, după intrarea în vigoare a noii prevederi (art. 46 alin. (2) și (3) din Legea nr. 436).

Considerăm că includerea deciziilor în RSAL, este un progres pentru transparența decizională, deoarece deciziile aprobate în cadrul ședințelor monitorizate după luna octombrie 2018, inclusiv, sunt incluse în RSAL de către secretarii consiliilor raionale. Totuși, termenul de includere în RSAL de 5 zile nu este respectat în toate cazurile. Astfel printre APL care a respectat în totalitate termenul de includere a deciziilor în RASL sunt: Rîșcani, Florești, Glodeni, Telenești, Șoldănești, Rezina, Călărași, Ungheni, Strășeni, Cimișlia, iar din APL care nu au respectat termenul se numără: Briceni (65 zile de întârziere), Bălți (36), Cantemir (19), Hîncești (19). (a se vedea Tabelul 9).

O statistică cu acoperire de 100% asupra respectării includerii deciziilor în RSAL de către APL, o vom putea efectua în Raportul perioadei de monitorizare a semestrului I 2019. Totodată, ținem să menționăm că formatul publicării deciziilor în RSAL este uniform, în format PDF, scanat cu semnătura președintelui ședinței și a secretarului consiliului.

Concluzionând asupra celor constatate în urma monitorizării gradului de transparență a procesului de pregătire și desfășurare a ședințelor autorităților deliberative ale APL, remarcăm faptul că, în mare parte, este respectată transparența în procesul decizional la nivel local. Conform monitorilor Promo-LEX, în semestrul II 2018, autoritățile deliberative ale APL s-au întrunit în cel puțin 138 de ședințe (dintre care 132 deliberative, 79 ședințe ordinare și 59 ședințe extraordinare). Toate ședințele au fost accesibile monitorizării de către Promo-LEX.

Plasarea anunțurilor referitoare la desfășurarea ședințelor s-a efectuat, prioritar pe panoul informativ (71,01%). Comparativ cu semestrul I 2018, a crescut rata de publicare a anunțurilor pe panoul informativ (+4,05%) și a scăzut rata de publicare a anunțurilor pe pagina web (-10,13%) și în mass-media (-10,53%). Remarcăm, că plasarea anunțurilor în mass-media (26,08%) este mai puțin populară, deși aceasta reprezintă una dintre sursele de comunicare și informare preferate de părțile interesate. Termenul de 3 zile lucrătoare de plasare a anunțului a fost respectat în cazul a 123 (89,13%), ceea ce reprezintă o creștere cu 1,63% față de perioada precedentă de monitorizare.

Situația a rămas relativ stabilă la capitolul numărului de ședințe, după care consiliile au făcut publice deciziile adoptate. Deciziile au fost făcute publice doar în cazul a 101 (76,51%) ședințe deliberative (din 132). Considerăm acest fapt drept unul alarmant pentru transparența procesului decizional, cu atât mai mult că, în comparație cu semestrul I 2018, rata publicării deciziilor pe pagina web a scăzut cu 10,13 %. Printre APL care nu au publicat deciziile pe paginile web sunt: Briceni, Cantemir și Taraclia, iar printre APL care au publicat parțial deciziile ședințelor, se numără: Drochia, Rîșcani, Edineț, Florești, mun. Bălți, mun. Chișinău, Anenii Noi, Căușeni, Călărași, Ialoveni și Nisporeni.

¹² În RSAL, în proporție de 100% din ședințele monitorizate după intrarea în vigoare la 28 octombrie 2018 a art. 46 din Legea privind administrația publică locală, au fost incluse deciziile scanate și stampilate. Din acest considerent se explică un număr mai mic de decizii incluse în RSAL față de deciziile publicate pe pagina web.

Transparența decizională progresează atunci când ne referim la includerea deciziilor în RSAL, prevedere care a intrat în vigoare la 28 octombrie 2018. Deciziile aprobate în cadrul ședințelor monitorizate după luna octombrie 2018, inclusiv, sunt incluse în RSAL de către secretarii consiliilor raionale. Totuși, termenul de includere în RSAL de 5 zile nu este respectat în totalitate.

Cu regret rămâne impunător numărul de ședințe cu subiecte incluse spre examinare pe ordinea de zi în regim de urgență și în care publicul, contrar normelor legale, nu a fost informat despre necesitatea includerii și adoptării unor decizii în regim de urgență - 11 (8,33%). Printre APL care nu au respectat aceste prevederi legale se numără mun. Bălți, Briceni, Leova (câte 1 ședință fiecare) și Cantemir (2 ședințe). Comparativ cu semestrul I 2018, în perioada monitorizată a crescut numărul ședințelor cu proiecte urgente (+1,85%), totodată a crescut și rata argumentării necesare (+1,93%).

Asociația Promo-LEX apreciază și salută transmiterea live a ședințelor autorităților deliberative de nivelul II, considerând acesta un element de maximă transparență a procesului decizional. Astfel, 43 (31,15%) din 138 ședințe au fost transmise live și cetățenii au putut urmări activitatea organelor deliberative locale. Comparativ cu semestrul I 2018, procentul transmisiunilor live a crescut cu 1,69%. Printre APL care folosesc pe larg transmisiunea live se numără: mun. Bălți, mun. Chișinău, Fălești Soroca, Taraclia, UTA Găgăuzia, Nisporeni, Soroca, Orhei și Drochia (toate ședințele au fost transmise live).

Generalizând performanțele APL la capitolul transparenței ședințelor, constatăm că pentru semestrul II 2018, APL Leova a înregistrat cel mai mare scor (a se vedea Anexa 8).

V. ASPECTE ALE INTEGRITĂȚII PROFESIONALE

Subiectul integrității este unul definitoriu pentru orice proces de modernizare și consolidare administrativă a autorităților publice. Integritatea este, de fapt, principiul de bază al conduitei profesionale a funcționarilor publici și/sau a persoanelor cu funcții de demnitate publică. În cadrul unui proces decizional de natură administrativă, conduita integră este un factor de acțiune deosebit de important în contextul utilizării bunurilor și finanțelor publice. Ca parte componentă a problemei, conflictul de interese implică un conflict între datoria față de public și interesele personale ale unui oficial public. Conflictul de interese apare atunci când interesele oficialului public ca persoană privată influențează sau ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților oficiale.

În vederea asigurării transparenței activității autorităților publice locale, din perspectiva integrității profesionale, monitorii Promo-LEX au examinat următoarele aspecte: *existența unui Cod de etică instituțional; publicarea CV-urilor conducătorilor autorităților monitorizate; publicarea declarației de avere și interese personale pe pagina Autorității Naționale de Integritate (a președinților, vicepreședinților); persoana responsabilă de modul anticorupție; existența planului de integritate instituțional; existența liniei telefonice specializate anticorupție și/sau de informare.* În calitate de instrumente de lucru au fost folosite: examinarea paginilor web ale autorităților APL și a Autorității Naționale de Integritate (ANI), precum și alte surse de informare cu acces public. De asemenea, au fost purtate discuții cu persoanele responsabile de proces din cadrul APL monitorizate.

a) Un prim aspect abordat de către monitorii Promo-LEX se referă la *existența unui Cod de conduită instituțional* în cadrul autorităților APL. Reiterăm îndemnul nostru pentru APL, inclusiv prin acest exercițiu de monitorizare, să utilizeze posibilitatea de promovare și respectare a principiilor integrității profesionale printr-un Cod de conduită instituțional al APL.

În contextul dat, Asociația Promo-LEX constată faptul că numărul APL care au un astfel de Cod este în creștere doar cu 1 APL mai mult decât în semestrul I 2018. Astfel, în cazul a 10 APL (28,57%) s-a raportat existența Codului de conduită instituționalizat. APL care a adoptat un astfel de document este: Rîșcani, Sîngerei, Ungheni, Strășeni, Orhei, Basarabeasca, Leova, Cimișlia, Cantemir și Cahul. (a se vedea Tabelul 10).

b) Un al doilea aspect relevant se referă la *publicarea CV-urilor conducătorilor autorităților monitorizate.* În conformitate cu prevederile legale,¹³ pe pagina-web oficială a autorității administrației publice vor fi publicate datele cu privire la conducerea autorității publice.

În acest sens, au fost analizate CV-urile aparținând președinților și vicepreședinților de raion; a primarilor și viceprimarilor municipiilor (nivelul II administrativ); Guvernatorului UTAG și președintelui Adunării Populare. În urma monitorizării, la acest capitol constatăm un regres, comparând cu perioada de monitorizare din semestrul I 2018. Doar 22 APL (62,85%) au publicat CV-urile conducerii administrative, aceasta reprezentând o scădere cu 2,86% comparativ cu semestrul I al anului 2018. Printre APL care nu respectă această prevedere legală se numără: Soroca, Drochia, Dondușeni, Edineț, Fălești, Anenii Noi, Căușeni, Nisporeni, Ialoveni, Hîncești, Taraclia, Cantemir și Cahul.

¹³ Pct. 15 al Regulamentului cu privire la paginile oficiale ale administrației publice în rețeaua Internet, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 188 din 03.04.2012 <https://bit.ly/2VMRqFC>

Tabelul 10. Aspecte privind integritatea profesională și conflictul de interese

Regiune	UAT	Cod de etică instituțional	CV conducători APL	Declarația de avere și interese personale	Responsabil de modul anticorupție	Plan de integritate instituțional	Linie telefonică anticorupție	Raport cu privire la implementarea planului anticorupție	Grad de realizare
Nord	Soroca	NU	NU	DA	NU	DA	NU	NU	2/7
	Drochia	NU	NU	DA	NU	NU	NU	NU	1/7
	Rîșcani	DA	DA	DA	DA	DA	DA	NU	6/7
	Dondușeni	NU	NU	DA	DA	DA	NU	DA	4/7
	Edineț	NU	NU	DA	NU	NU	NU	NU	1/7
	Briceni	NU	DA	DA	NU	NU	NU	NU	2/7
	Ocnîța	NU	DA	DA	NU	NU	NU	NU	2/7
Nord-Est	Rezina	NU	DA	DA	NU	DA	NU	NU	3/7
	Șoldănești	NU	DA	DA	NU	NU	NU	NU	2/7
	mun. Bălți	NU	DA	DA	NU	DA	DA	DA	5/7
	Florești	NU	DA	DA	NU	DA	NU	NU	3/7
	Fălești	NU	NU	DA	DA	DA	DA	DA	5/7
	Glodeni	NU	DA	DA	NU	DA	NU	NU	3/7
	Sîngerei	DA	DA	DA	NU	DA	DA	NU	5/7
	Telenești	NU	DA	DA	DA	NU	DA	NU	4/7
Centru-Sud-Est	mun. Chișinău	NU	DA	DA	NU	NU	DA	NU	3/7
	Anenii Noi	NU	NU	DA	NU	NU	NU	NU	1/7
	Dubăsari	NU	DA	DA	NU	NU	NU	NU	2/7
	Criuleni	NU	DA	DA	DA	DA	DA	DA	6/7
	Căușeni	NU	NU	DA	NU	DA	NU	NU	2/7
	Ștefan Vodă	NU	DA	DA	NU	DA	NU	NU	3/7
Centru-Sud-Vest	Ungheni	DA	DA	DA	NU	DA	DA	DA	6/7
	Strășeni	DA	DA	DA	DA	DA	NU	DA	6/7
	Orhei	DA	DA	DA	NU	NU	NU	NU	3/7
	Nisporeni	NU	NU	DA	NU	DA	DA	DA	4/7

Regiune	UAT	Cod de etică instituțional	CV conducători APL	Declarația de avere și interese personale	Responsabil de modul anticorupție	Plan de integritate instituțional	Linie telefonică anticorupție	Raport cu privire la implementarea planului anticorupție	Grad de realizare
	Ialoveni	NU	NU	DA	NU	NU	NU	NU	1/7
	Hîncești	NU	NU	DA	NU	DA	NU	NU	1/7
	Călărași	NU	DA	DA	NU	NU	NU	DA	3/7
Sud	Basarabeasca	DA	DA	DA	NU	DA	NU	DA	5/7
	Leova	DA	DA	DA	NU	DA	NU	NU	4/7
	UTA Găgăuzia	NU	DA	DA	NU	NU	NU	NU	2/7
	Cimișlia	DA	DA	DA	NU	DA	NU	NU	4/7
	Taraclia	NU	NU	DA	NU	DA	NU	NU	2/7
	Cantemir	DA	NU	DA	NU	NU	NU	NU	2/7
	Cahul	DA	NU	DA	NU	DA	NU	NU	3/7
Total		DA- 10 NU -25	DA - 22 NU - 13	DA - 35 NU - 0	DA - 6 NU - 29	DA -21 NU -14	DA -9 NU - 26	DA-9 NU-26	

c) În al treilea rând, a fost examinată *publicarea declarației de avere și interese personale a președinților și vicepreședinților pe pagina Autorității Naționale de Integritate*. La acest capitol, situația a rămas aceeași ca și în semestrul I al anului 2018, declarațiile de avere și interese sunt publicate pe pagina ANI pentru toate cele 35 (100%) APL.

Amintim că, în conformitate cu prevederile legale¹⁴ persoanele care dețin funcții de demnitate publică (președinți și vicepreședinți de raion; primar general, primari și viceprimari; Guvernator UTAG și președinte al Adunării populare) au obligația să completeze și să depună Declarația de avere și interese personale. Declarația se depune anual, până în data de 31 martie, iar ANI publică declarațiile primite pe pagina web oficială în termen de 30 de zile de la expirarea termenelor de depunere a declarațiilor. În plus, în cazul angajării, al validării mandatului ori al numirii în funcție, după caz, declarația se depune în termen de 30 de zile de la data respectivă.

În același context, încurajăm autoritățile APL să publice declarațiile și pe paginile web proprii, care sunt folosite mai des de publicul larg. În perioada monitorizată, 9 APL (25,71%) au publicat declarațiile de avere și interes a președinților și vicepreședinților pe pagina web proprie, și anume: UTA Găgăuzia, Șoldănești, Glodeni, Rezina, Florești, Sîngerei, Telenești, Fălești și mun. Bălți. În comparație cu perioada de monitorizare din semestrul I al anului 2018, la acest aspect sunt progrese prin majorarea numărului de APL care publică declarațiile de avere și interes a președinților și vicepreședinților pe pagina web proprie, de la 3 la 9 APL.

d) Un al patrulea criteriu analizat se referă la *publicarea datelor privind persoana responsabilă de modul anticorupție*. Specificăm că modulul anticorupție reprezintă totalitatea de date cu referință la activitatea anticorupțională a instituției ce cuprinde: persoana responsabilă, plan de integritate, raport cu privire la implementarea Planului de integritate, raport privind implementarea Strategiei Naționale Anticorupție, informația privind deschiderea liniilor telefonice specializate anticorupție și/sau de informare, precum și alte informații de interes public relevante domeniului.

¹⁴ <https://bit.ly/2X30011> Legea nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

În perioada monitorizată, la acest aspect sunt înregistrate progrese la publicarea și desemnarea persoanei responsabile de modulul anticorupție. Reiterăm, conform prevederilor legale din Regulamentul cu privire la paginile oficiale ale administrației publice în rețeaua Internet, pe pagina-web oficială a autorității administrației publice vor fi publicate date privind modulul anticorupție, inclusiv datele persoanei responsabile. În comparație cu perioada de monitorizare din semestrul I 2018, în care nici un APL nu avea date publicate despre persoana/ele în cauză, în semestrul II al anului 2018, 6 APL (17,14%) au nominalizat și publicat date despre persoanele responsabile de modulul anticorupție.

e) Indicatorul numărul cinci se referă la *existența și publicarea unui plan de integritate instituțional*. În semestrul II 2018, un număr de 21 APL (60%) au publicat un astfel de Plan pe pagina web. În comparație cu etapa precedentă de monitorizare, la acest capitol s-a înregistrat o creștere cu 5,72%.

Printre APL care nu au publicat Planul de integritate instituțională se numără: Drochia, Edineț, Briceni, Ocnița, Șoldănești, Telenești, mun. Chișinău, Anenii Noi, Dubăsari, Orhei, Ialoveni, Călărași, UTA Găgăuzia și Cantemir.

f) La indicatorul *raportării implementării planului*, în semestrul II 2018 de asemenea sunt înregistrate progrese. Un număr de 9 (25,71%) APL-uri au publicat rapoarte privind implementarea planului anticorupție, în comparație cu semestrul I al anului 2018, când doar APL Ștefan Vodă a publicat raportul în cauză.

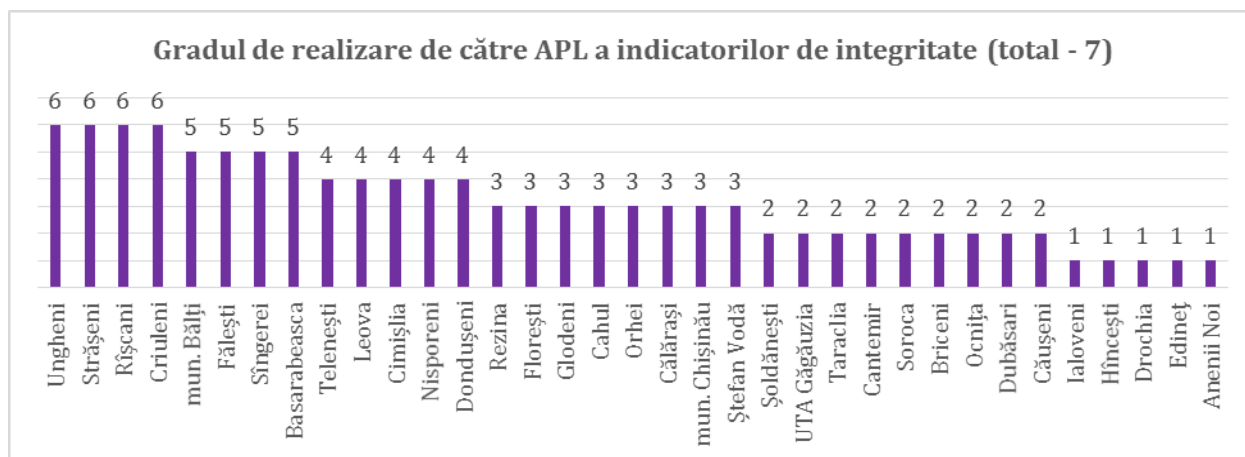
g) Ultimul indicator analizat ține de *existența liniei telefonice specializate anticorupție și/sau de informare*. Potrivit prevederilor legale¹⁵, autoritățile APL vor plasa pe pagina-web oficială a autorității informația privind existența liniilor telefonice anticorupție și/sau de informare.

Conform rezultatelor monitorizării, în semestrul II 2018, linia telefonică anticorupție a fost publicată pe pagina web de către 9 APL (25,71%), cu 4 APL (11,43%) mai multe, comparând cu perioada de monitorizare precedentă. Acestea fiind: Rîșcani, mun. Bălți, Fălești, Sîngerei, Telenești, mun. Chișinău, Criuleni, Ungheni, Nisporeni.

Generalizând scorul obținut de APL pentru indicatorii de integritate, constatăm că APL cu cel mai mare scor de 6/7 sunt Ungheni, Strășeni, Rîșcani și Criuleni, iar APL cu cel mai mic scor de 1/7 sunt Ialoveni, Hîncești, Drochia, Edineț și Anenii Noi (a se vedea Graficul nr. 28).

Ținem să menționăm că, la indicatorul persoană responsabilă de modulul anticorupție, în comparație cu perioada de monitorizare a semestrului I 2018, în care nici un APL nu a plasat această informație pe pagina web, în semestrul II 2018, această informație a fost plasată de către 6 APL-uri.

¹⁵ Regulamentului cu privire la paginile oficiale ale administrației publice în rețeaua Internet, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 188 din 03.04.2012 <https://bit.ly/2VMRqFC> și Regulamentul de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție, aprobat prin Legea nr. 252 din 25.10.2013 <https://bit.ly/2VW38mq>

În vederea asigurării transparenței activității autorităților publice locale, din perspectiva integrității profesionale, monitorii Promo-LEX au analizat 7 indicatori. La 6 dintre acești indicatori (existența unui Cod de etică instituțional; publicarea CV-urilor conducătorilor autorităților monitorizate; existența planului de integritate instituțional; raportarea cu privire la implementarea planului de integritate; existența liniei telefonice specializate anticorupție și/sau de informare) s-au înregistrat evoluții pozitive în medie de +10,47%. Cea mai mare creștere a fost înregistrată la capitolul raportării cu privire la implementarea planului integrității instituționale (+22,86%) și înregistrării persoanei responsabile de modulul anticorupție (+17,14%).

Printre APL care au înregistrat cel mai bun scor la capitolul indicatorilor de integritate se numără: Ungheni, Strășeni, Rîșcani și Criuleni. La polul opus se află: Ialoveni, Hîncești, Drochia, Edineț și Anenii Noi.

Dacă în perioada de monitorizare din semestrul I al anului 2018, situația la capitolul plasarea pe pagina web a informației privind persoana responsabilă de modulul anticorupție, era alarmantă, deoarece nici un APL nu s-a conformat acestei prevederi legale, în semestrul II al anului 2018, se înregistrează progrese, prevederea respectându-se de către 6 APL. În același timp, conștientizăm capacitățile reduse ale APL de a face față numărului de cerințe legale în domeniu și apreciem tendința pozitivă, înregistrată în semestrul II 2018, întru racordarea la criteriile de integritate.

VI. TRANSPARENȚA CONCURSURILOR PENTRU OCUPAREA FUNCȚIEI PUBLICE

Transparența procesului de ocupare a funcției publice este un alt aspect important al monitorizării Promo-LEX. Funcționarul public este persoana fizică numită, în condițiile legii, într-o funcție publică care, la rândul său, reprezintă ansamblul atribuțiilor și obligațiilor stabilite în temeiul legii în scopul realizării prerogativelor de putere publică. Condițiile de angajare într-o funcție publică sunt prevăzute de Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public¹⁶, precum și de Regulamentul cu privire la ocuparea funcției publice prin concurs¹⁷.

De menționat că, potrivit art. 4 din Legea nr. 158/2008, prevederile acesteia și, respectiv, cele ale Regulamentului privind ocuparea funcției publice prin concurs, sunt aplicabile inclusiv funcționarilor publici din aparatele autorităților APL, din unitățile teritoriale autonome cu statut special și serviciile descentralizate ale acestora. Altfel spus, funcționarii publici din cadrul structurilor subordonate APL sunt numiți în baza concursurilor organizate în conformitate cu legea și regulamentul menționate supra. În acest context, observăm că personalul tehnic de care dispune administrația raională se angajează în baza Codului muncii și în cazul acestora nu este necesară organizarea de concurs.

Conform art. 29 alin. (3) din Legea nr. 158/2008, concursul pentru ocuparea funcției publice vacante sau temporar vacante are la bază principiile competiției deschise, transparenței, competenței și meritocrației, precum și principiul egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean. Autoritatea publică inițiatoare are obligația ca toate condițiile de desfășurare a concursului să fie făcute publice pe portalul guvernamental al funcțiilor publice (cariere.gov.md), pe pagina sa web, precum și să fie afișate pe panoul informațional la sediul APL, într-un loc vizibil și accesibil publicului, cu cel puțin 20 de zile calendaristice înainte de data desfășurării concursului.

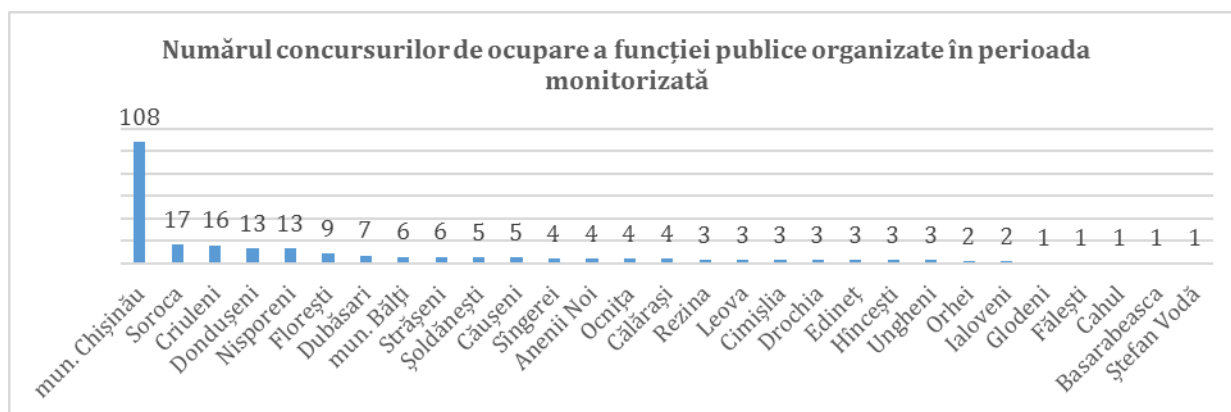
În urma modificării Regulamentului privind ocuparea funcției publice prin concurs prin Hotărârea Guvernului nr. 527 din 06.06.2018, în vigoare din 08.06.2018, pct. 7 nu mai prevede obligativitatea publicării anunțului în Monitorul Oficial și nici obligativitatea publicării într-un ziar de largă circulație, în lipsa deținerii unei pagini web. Astfel, în urma modificărilor aprobate, pct. 7 conține o prevedere similară celei prevăzute la art. 29 din Legea nr. 158/2008.

În vederea elucidării gradului de transparență și de publicitate a anunțurilor privind organizarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice, monitorii Promo-LEX au efectuat interviuri cu reprezentanții administrațiilor raionale și au aflat câte concursuri au fost organizate, în ce măsură și pe ce căi anunțurile privind desfășurarea acestora au fost făcute publice. Adicional, portalul guvernamental al funcțiilor publice a fost scanat pentru a elucida numărul APL care au plasat anunțuri privind organizarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice vacante.

Astfel, conform datelor furnizate de către funcționarii APL intervievați și înserate în Tabelul nr. 11, din cele 35 APL doar în 6 nu au fost organizate concursuri de ocupare a funcțiilor publice – Rîșcani, Briceni, Telenești, UTA Găgăuzia, Cantemir și Taraclia. În celelalte 29 APL, în total au fost desfășurate 251 de concursuri. Cele mai multe concursuri au fost organizate în mun. Chișinău (108), Soroca (17), Criuleni (16), Dondușeni și Nisporeni (câte 13 fiecare) (a se vedea Graficul 29).

¹⁶ <https://bit.ly/30DCUDX>

¹⁷ Regulamentul cu privire la ocuparea funcției publice prin concurs aprobat prin HG nr. 201 din 11.03.2009 <https://bit.ly/2HA7N4Q>

În ceea ce privește diseminarea anunțurilor privind organizarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice, trebuie să menționăm că prevederile legale stipulează că acestea trebuie publicate pe portalul guvernamental, pagina web, și pe panoul informațional la sediul autorității publice, într-un loc vizibil și accesibil publicului. Autoritățile publice pot publica condițiile de desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției publice și într-o publicație periodică sau în alte mijloace de informare.

Din cele 29 de administrații care au organizat concursuri, toate au publicat anunțurile pe pagina lor web (a se vedea Tabelul 11). Panourile informative din preajma sediilor autorităților publice, fiind la prima vedere cea mai simplă și cea mai accesibilă metodă de distribuire a informației, a fost utilizată de 17 de APL (58,62%). În cazul plasării anunțurilor pe portalul guvernamental, doar 7 APL (24,13%) din 29 s-au conformat acestei prevederi, și anume: Cimișlia, Hîncești, Dubăsari, Căușeni, Sîngerei, Dondușeni și Drochia. Publicațiile periodice (ziarele locale și raionale) au servit drept platformă de diseminare a anunțurilor pentru 11 (37,93%) din cele 29 de APL.

Analizând datele dezagregate pe UAT privind respectarea prevederilor legale ale publicității procesului de ocupare a funcțiilor publice în cadrul APL, deducem că doar 4 (13,79%) administrații (Dondușeni, Hîncești, Drochia și Sîngerei) din 29 care au organizat concursuri au respectat cerințele legale privind transparența angajării și au afișat anunțurile și condițiile pe toate cele 3 căi de informare obligatorii. Iar adițional în mass-media regională au publicat doar Drochia și Sîngerei (a se vedea Tabelul 11). În cazul a 17 APL (58,62%) anunțurile au fost publicate pe pagina web și panoul informativ, iar în cazul a 7 APL (24,13%) anunțurile au fost publicate pe pagina web, panou informativ și mass-media. Astfel, constatăm că panoul guvernamental al funcțiilor publice nu este încă un instrument popular printre APL de diseminare a informației privind organizarea concursurilor.

Tabelul 11. Publicarea anunțurilor și condițiilor de ocupare a funcției publice

UAT		Anunțul și condițiile au fost publicate pe pagina web a autorității	Anunțul și condițiile au fost publicate pe panoul informativ al autorității	Anunțul și condițiile au fost publicate pe Portalul guvernamental (carriere.gov.md)	Anunțul și condițiile au fost publicate în mass media locală și regională ¹⁸
Nord	Dondușeni	DA	DA	DA	DA
	Drochia	DA	DA	DA	NU
	Soroca	DA	DA	NU	NU
	Rîșcani	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
	Briceni	Nu s-au organizat	Nu s-au organizat	Nu s-au organizat	Nu s-au organizat

¹⁸ Publicarea în mass-media locală și regională este alternativă și nu obligatorie

UAT		Anunțul și condițiile au fost publicate pe pagina web a autorității	Anunțul și condițiile au fost publicate pe panoul informativ al autorității	Anunțul și condițiile au fost publicate pe Portalul guvernamental (cariere.gov.md)	Anunțul și condițiile au fost publicate în mass media locală și regională ¹⁸
		concursuri	concursuri	concursuri	concursuri
	Edineț	DA	DA	NU	NU
	Ocnia	DA	NU	NU	NU
Nord-Est	Florești	DA	DA	NU	NU
	Sîngerei	DA	DA	DA	NU
	mun. Bălți	DA	DA	NU	NU
	Șoldănești	DA	DA	NU	NU
	Fălești	DA	DA	NU	DA
	Rezina	DA	DA	NU	DA
	Glodeni	DA	DA	NU	DA
	Telenești	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
	Centru-Sud-Est	Criuleni	DA	DA	NU
Anenii Noi		DA	NU	NU	DA
mun. Chișinău		DA	NU	NU	NU
Ștefan Vodă		DA	NU	NU	DA
Căușeni		DA	NU	DA	NU
Dubăsari		DA	NU	DA	DA
Nisporeni		DA	NU	NU	DA
Centru-Sud-Vest	Ialoveni	DA	NU	NU	NU
	Ungheni	DA	DA	NU	DA
	Strășeni	DA	DA	NU	NU
	Orhei	DA	DA	NU	DA
	Hîncești	DA	DA	DA	DA
	Călărași	DA	NU	NU	NU
	Sud	UTA Găgăuzia	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
Taraclia		Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
Cimișlia		DA	NU	DA	NU
Leova		DA	DA	NU	NU
Cantemir		Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
Cahul		DA	NU	NU	NU
Basarabasca		DA	NU	NU	NU
Total	DA-29	DA-17	DA-7	DA-11	

Asociația Promo-LEX constată o stare moderat pozitivă la compartimentul transparența concursurilor pentru ocuparea funcției publice. Toate APL care au organizat concursurile au plasat anunțul și condițiile concursurilor pe pagina web. În același timp, plasarea pe panouri informative a fost respectată de 17 APL (60,71%). Mai gravă fiind situația cu plasarea acestora pe panoul guvernamental al funcțiilor publice – doar 7 (24,13%) administrații din 29. De asemenea, apreciem utilizarea mass-mediei pentru diseminarea informației privind organizarea concursurilor – 11 APL (37,93%) din 29 au folosit acest instrument. Astfel, putem deduce că APL preferă să utilizeze acele instrumente de diseminare (pagina web, panoul informativ și mass-media) care sunt mai des folosite de publicul larg.

Astfel, per total, deducem că doar 4 (13,79%) administrații (Dondușeni, Hîncești, Drochia și Sîngerei) din 29 care au organizat concursuri, au respectat cerințele legale privind transparența angajării și au afișat anunțurile și condițiile pe toate cele 3 căi de informare obligatorii (pagina web a autorității, panoul informativ al autorității și portalul guvernamental-www.cariere.gov.md).

VII. TRANSPARENȚA PROCEDURILOR DE ACHIZIȚII PUBLICE

Definită ca fiind un principiu fundamental în procesul achizițiilor publice (art. 6, lit. b, Legea nr. 131 privind achizițiile publice), transparența constituie un veritabil instrument de control, o garanție a utilizării eficiente și legale a resurselor financiare ale autorităților contractante (inclusiv APL), reprezentând o condiție esențială pentru integritate și prevenirea corupției în domeniul achizițiilor publice. Monitorizarea plenară a transparenței procesului decizional este imposibilă fără a lua în considerare gradul de informare a publicului larg și a celui interesat de procedurile de achiziții și de bunurile achiziționate de către autoritățile publice.

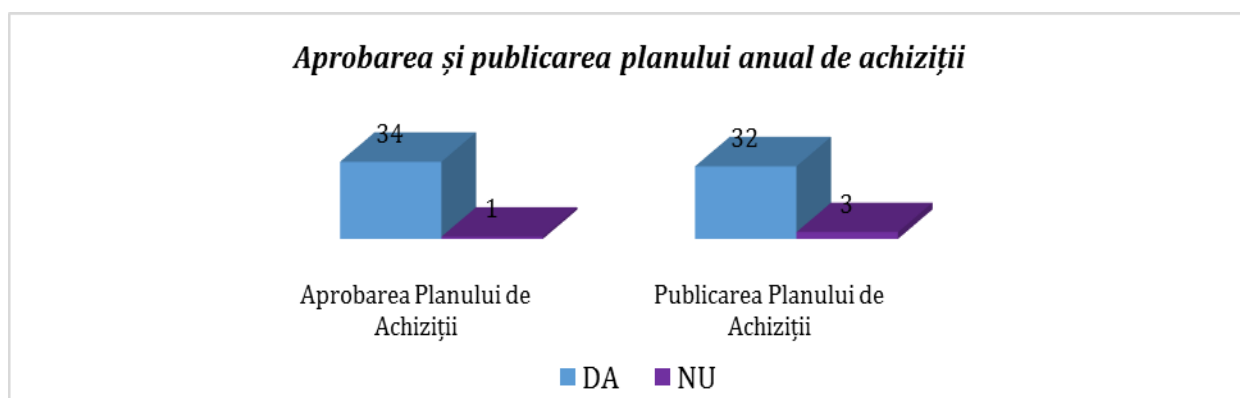
Procesul de achiziții este reglementat prin Legea nr. 131 din 03 iulie 2015 privind achizițiile publice, HG nr. 667 din 27 mai 2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții, HG nr. 1419 din 28 decembrie 2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice, HG nr. 665 din 27 mai 2016 privind aprobarea Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică, precum și alte acte normative aprobate în scopul aplicării legii respective.

Conform metodologiei de monitorizare, s-a identificat gradul de transparență a următoarelor documente specifice procedurilor de achiziții publice: *planul de achiziții anual; anunțul/invitația de participare; darea de seama anuală; rapoarte ale grupului de lucru*. Metodele de lucru au vizat: scanarea paginilor web ale APL, dar și comunicarea, la necesitate, cu funcționarii APL.

În cazul APL, conform legislației în vigoare, acestea sunt obligate să aprobe anual *planul de achiziții*,¹⁹ cu posibilitatea revizuirii periodice a acestuia, și publicarea planului pe pagina web a instituției²⁰. Ulterior, la inițierea procedurii de achiziție, instituțiile urmează să publice inclusiv anunțurile/invitațiile de participare la procedurile de achiziție planificate și inițiate.

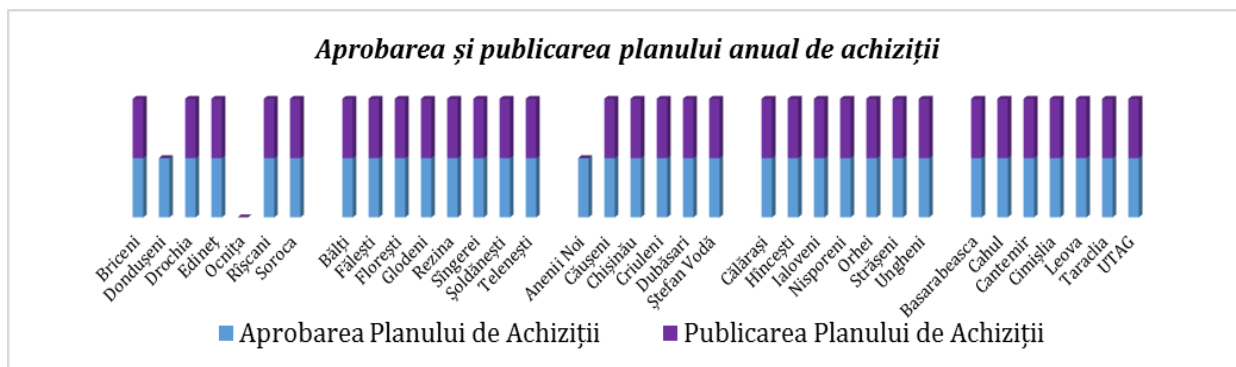
Potrivit monitorilor Promo-LEX, din cele 35 de APL, 34 au aprobat *planurile de achiziții anuale* pentru anul 2018 (nu a aprobat un plan APL r. Ocnița). Dintre acestea, 32 instituții au publicat Planurile respective pe pagina oficială (nu au publicat planurile APL din r. Ocnița, r. Dondușeni și r. Anenii Noi, a se vedea Graficele 30 și 31). Comparativ cu semestrul I 2018, nu a fost remarcată nici o modificare în privința aprobării și publicării *planurilor de achiziții anuale*.

Graficul nr. 30

¹⁹ Hotărârea Guvernului nr. 1419 din 28.12.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice, pct. 11.

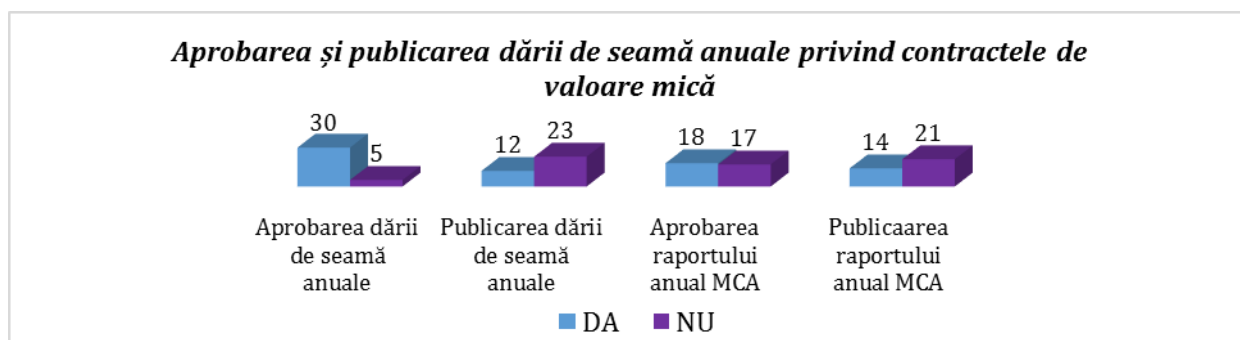
²⁰ Hotărârea Guvernului nr. 188 din 03.04.2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, pct. 20¹.

În conformitate cu prevederile pct. 24 din Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică, aprobat prin HG nr. 665 din 27 mai 2016, APL sunt obligate să întocmească și să prezinte către AAP anual, până la data de 1 februarie a anului următor, inclusiv în varianta electronică, o *dare de seamă privind contractele de achiziții publice de valoare mică* semnate și înregistrate în perioada de referință.

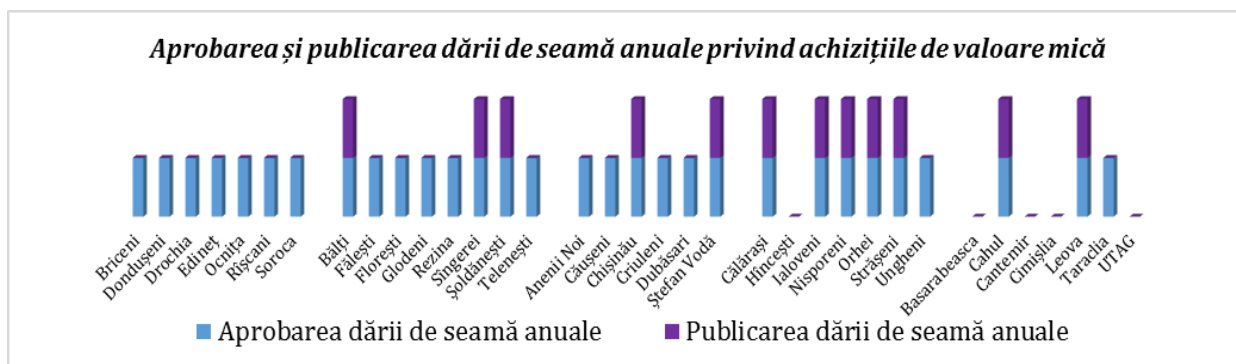
Potrivit monitorilor Promo-LEX, în cazul a 30 APL a fost elaborată și aprobată *darea de seamă* respectivă, dintre care doar 12 APL au publicat aceste rapoarte pe pagina web oficială a instituțiilor (a se vedea Graficul 32).

Graficul nr. 32

În contextul celor expuse, Asociația Promo-LEX constată o transparență scăzută a achizițiilor publice de valoare mică efectuate de APL. Astfel, comparativ cu numărul de APL care au aprobat și publicat *darea de seamă* pentru anul 2017, cea pentru anul 2018 a fost aprobată cu 3 APL mai puțin (de la 33 – la 30), iar publicată – cu 2 mai puțin (de la 14 – la 12). În Graficul nr. 31 este reflectată informația privind aprobarea și publicarea dării de seamă per fiecare APL.

Graficul nr. 33

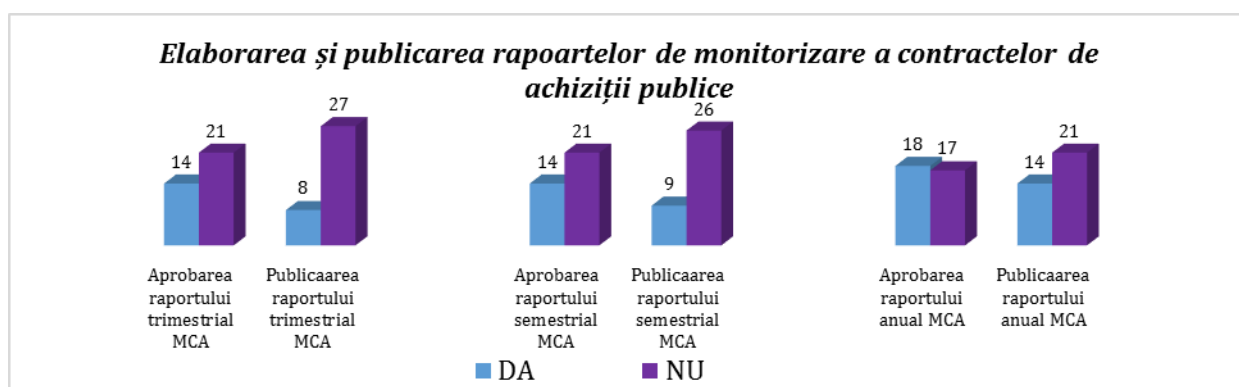
Pct. 34 din Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții, aprobat prin HG nr. 667 din 27 mai 2016, prevede că GL va asigura monitorizarea executării contractelor de achiziție publică, întocmind în acest sens *rapoarte trimestriale/semestriale și anuale*. Rapoartele respective, care vor include în mod obligatoriu informații cu privire la etapa de executare a obligațiilor contractuale, cauzele neexecutării, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate, mențiuni cu privire la calitatea executării contractului etc., vor fi plasate pe pagina web a autorității contractante, iar în lipsa acesteia - pe pagina oficială a autorității centrale căreia i se subordonează sau a autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, inclusiv UTAG.

Conform informației prezentate de monitorii Promo-LEX, s-a constatat următoarea situație (a se vedea Graficul 34):

- 14 APL (cu 2 mai mult decât în perioada anterioară) au elaborat rapoarte trimestriale de monitorizare a executării contractelor de achiziții publice. Dintre acestea, doar 8 (cu 1 mai mult decât în perioada anterioară) au publicat rapoartele respective pe pagina web;
- 14 APL (similar perioadei anterioare) au elaborat rapoarte semestriale de monitorizare a executării contractelor de achiziții publice. Dintre acestea, doar 9 (cu 2 mai mult decât în perioada anterioară) au publicat rapoartele respective pe pagina web;
- 18 APL (cu 3 mai puțin decât în perioada anterioară) au elaborat rapoarte anuale de monitorizare a executării contractelor de achiziții publice. Dintre acestea, doar 14 (cu 7 mai mult decât în perioada anterioară) au publicat rapoartele respective pe pagina web.

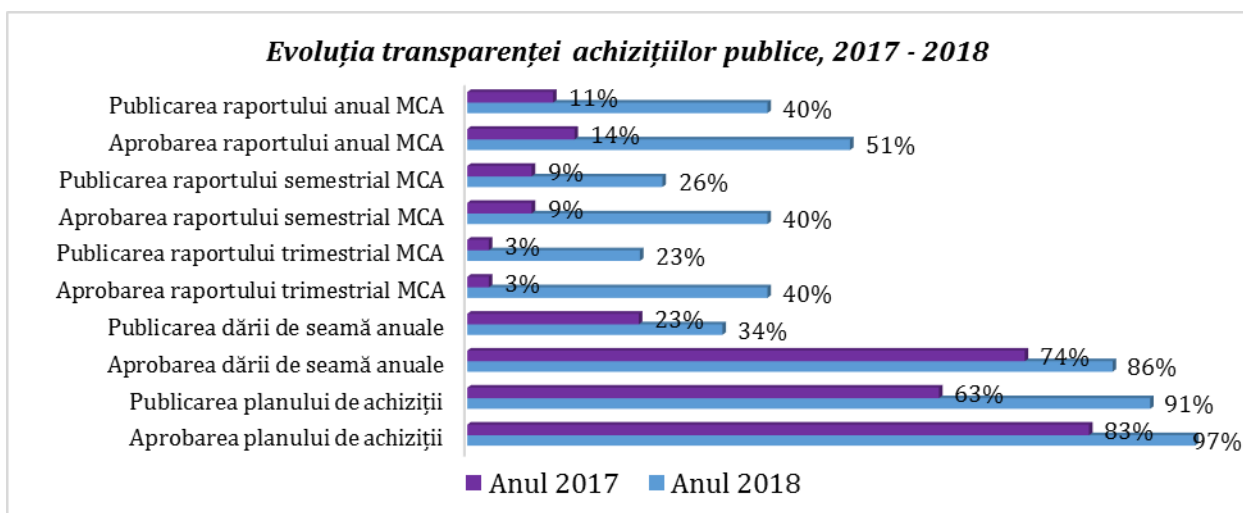
Situația detaliată pe fiecare UAT este prezentată în Anexa nr. 6.

Graficul nr. 34

Prin urmare, constatăm o transparență redusă la capitolul privind monitorizarea și raportarea procesului de executare a contractelor de achiziție publică încheiate de APL.

În contextul datelor relatate, concluzionăm că paginile oficiale ale APL asigură un nivel scăzut al transparenței procesului de achiziții, aceasta rezumându-se la publicarea Planurilor de achiziție (32 din 35 APL). Concomitent, APL nu publică pe paginile web oficiale dările de seamă privind achizițiile publice de valoare mică (doar 12 din 35 APL au publicate aceste documente) și, respectiv, rapoartele trimestriale/semestriale și anuale privind monitorizarea executării contractelor de achiziție publică (14 din 35 APL). Totuși, comparativ cu perioadele anterioare, constatăm o creștere a numărului de APL care s-au conformat prevederilor legale (a se vedea Graficul nr. 35).

VIII. TRANSPARENȚA PROCESULUI BUGETAR

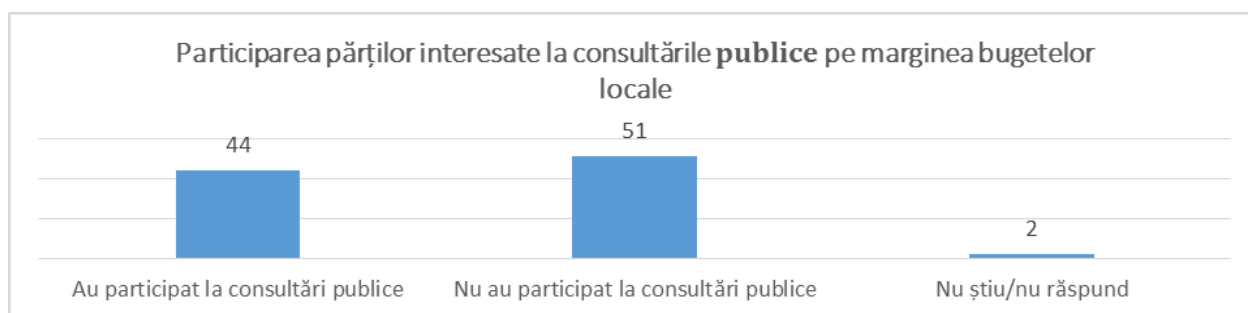
O componentă inerentă a procesului decizional din cadrul APL este și realizarea procesului bugetar la nivel de UAT. Procesul bugetar este consecutivitatea activităților de elaborare, examinare, adoptare, executare și raportare a bugetelor. Bugetele UAT sunt o parte distinctă a bugetului public național. Atribuțiile nemijlocite ale autorităților executive și ale celor deliberative ale APL, ce țin de procesul bugetar, sunt descrise în: Legea nr. 436 privind administrația publică locală, Legea nr. 397 privind finanțele publice locale și Legea nr. 181 a finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale.

Conform prevederilor art. 19 al Legii nr. 397, autoritățile APL sunt responsabile de elaborarea și aprobarea bugetelor proprii, conform prevederilor legale, în baza clasificăției bugetare și a metodologiei bugetare aprobate de Ministerul Finanțelor. Legea mai stabilește că elaborarea și executarea bugetelor este responsabilitatea autorităților executive (președinte de raion, primar de municipiu și guvernator al UTAG), iar examinarea și aprobarea ține de autoritățile reprezentative și deliberative (consilii raionale și municipale, Adunarea Populară). La capitolul publicitatea bugetelor UAT, legea prevede că bugetele aprobate de către autoritățile reprezentative și deliberative respective, precum și rectificările la aceste bugete, sunt date publicității în mod obligatoriu. Pornind de la prevederile Legii privind transparența în procesul decizional, obligativitatea publicității se răsfrânge și asupra proiectelor de buget și rapoartelor anuale de raportare a execuției bugetare.

În calitate de instrumente metodologice au fost utilizate interviurile cu reprezentanții APL și cu cei ai părților interesate, precum și metoda scanării paginilor web ale autorităților APL monitorizate. Scopul interviuării a fost de a evalua gradul de informare a celor intervievați în ceea ce privește bugetarea participativă. De asemenea, au fost evaluate și măsurile întreprinse de APL pentru a implica părțile interesate în procesul bugetar și, respectiv, acțiunile părților în vederea participării nemijlocite la procesul bugetar. De cealaltă parte, scanarea paginilor web a permis reflectarea situației de facto la capitolul transparența procesului bugetar în baza unor indicatori specifici: publicarea proiectului bugetului, publicarea bugetului adoptat și publicarea rectificărilor bugetare.

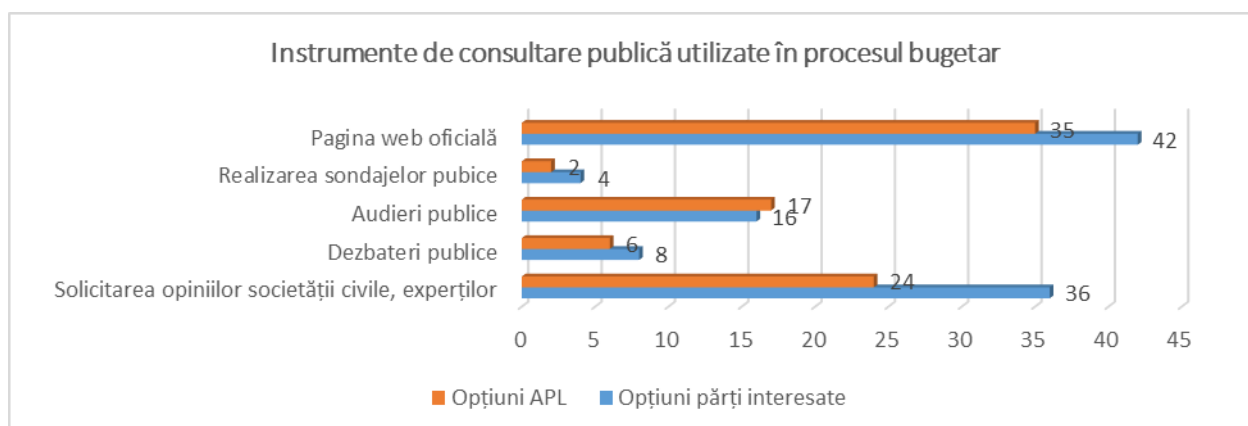
Gradul de implicare a părților interesate în consultări publice în ceea ce privește elaborarea bugetelor UAT. În urma monitorizării acestui aspect, s-a remarcat că 44 (45,36 %) din cei 97 intervievați au declarat că au participat la consultarea publică a proiectului bugetului UAT pentru anul curent (a se vedea Graficul 34). Însă, din analiza chestionarelor de interviu în ceea ce privește transparența procesului bugetar la nivel local a părților interesate pentru anul 2018, 44 (45,36 %) din cei 97 intervievați au declarat că au participat la consultarea publică a proiectului bugetului UAT pentru anul curent. În comparație cu perioada de monitorizare a anului 2017, acesta este un rezultat progresiv.

Graficul nr. 36

Subiectul utilizării instrumentelor de consultare publică în procesul de elaborare a bugetelor a fost investigat prin interviuarea atât a funcționarilor publici, cât și a reprezentanților societății civile (a se vedea Graficul 37). În cazul APL, a fost luată în considerare opinia celor 35 de intervievați, iar în cazul părților interesate – 44, conform numărului de persoane care au confirmat participarea.

Graficul nr. 37

În baza datelor din Graficul nr. 37 deducem următoarele concluzii:

- de principiu, au fost utilizate astfel de instrumente ca: schimbul de materiale scrise/informative prin solicitarea opiniilor societății civile și a experților pe anumite domenii, pagina web, audieri și dezbateri publice și sondajele publice. În comparație cu semestrul II al anului 2017, numărul persoanelor implicate din categoria părților interesate este în creștere;

- constatăm că nu există divergențe atât de mari între răspunsurile oferite de reprezentanții APL și cele ale părților interesate. Pentru perioada monitorizată avem rezultate mai bune în comunicarea dintre părți prin solicitarea opiniilor societății civile și a experților, ceea ce ne face să credem că avem o mai bună înțelegere a proceselor și o responsabilitate crescută față de subiectul consultării publice în procesul bugetar;

- *pagina web* rămâne a fi cel mai popular instrument de comunicare în contextul consultărilor privind elaborarea și aprobarea bugetului, atât în opinia APL (100%), cât și a părților interesate (95,45%%). Totuși, în opinia Promo-LEX, prin intermediul paginii, părțile mai degrabă s-au informat decât au înregistrat propuneri și sugestii;

- merită de menționat organizarea și participarea la *audieri publice*. În contextul în care 17 APL (48,57%) au declarat organizarea de audieri publice în cadrul procesului bugetar, remarcăm participarea la aceste evenimente a 16 (36,36 %) din cele 44 părți interesate care au participat la consultările publice;

- *sondajele publice*, în comparație cu semestrul II al anului 2017, ca instrument de cercetare a opiniei publice în ceea ce privește procesul bugetar, au crescut. De la 0 din partea ambelor părți, la 2 și respectiv 4 pentru semestrul II al anului 2018.

Un alt aspect al transparenței procesului bugetar monitorizat de către Promo-LEX s-a referit la publicarea pe pagina web de către APL: a proiectului de buget, a bugetului aprobat și a rectificărilor bugetare (a se vedea Tabelul 12).

Tabelul 12. Publicarea procesului bugetar pe pagina web a APL (repartizare pe UAT)

UAT		Publicarea proiectului bugetului 2019 pentru inițierea consultărilor publice	Publicarea bugetului adoptat pentru a. 2019	Publicarea deciziilor de modificare a bugetelor locale pentru a. 2019	Gradul de realizare
Nord	Dondușeni	DA	DA	NU	2/3
	Drochia	DA	DA	NU	2/3
	Soroca	DA	DA	DA	3/3
	Rîșcani	DA	DA	DA	3/3
	Briceni	DA	NU	NU	1/3
	Edineț	DA	DA	DA	3/3
	Ocnița	DA	DA	DA	3/3
Nord-Est	Florești	NU	DA	DA	2/3
	Sîngerei	DA	DA	DA	3/3
	mun. Bălți	DA	DA	DA	3/3
	Șoldănești	NU	DA	DA	2/3
	Fălești	DA	DA	DA	3/3
	Rezina	NU	DA	DA	2/3
	Glodeni	NU	DA	DA	2/3
	Telenești	NU	DA	DA	2/3
Centru-Sud-Est	Criuleni	DA	DA	DA	3/3
	Anenii Noi	NU	DA	DA	2/3
	mun. Chișinău	DA	DA	DA	3/3
	Ștefan Vodă	DA	DA	DA	3/3
	Căușeni	DA	DA	DA	3/3
	Dubăsari	DA	DA	DA	3/3
Centru-Sud-Vest	Nisporeni	DA	DA	DA	3/3
	Ialoveni	DA	DA	DA	3/3
	Ungheni	DA	DA	DA	3/3
	Strășeni	DA	DA	DA	3/3
	Orhei	DA	DA	DA	3/3
	Hîncești	DA	DA	DA	3/3
	Călărași	DA	DA	DA	3/3
Sud	UTA Găgăuzia	DA	DA	DA	3/3
	Taraclia	DA	NU	NU	1/3
	Cimișlia	DA	DA	DA	3/3
	Leova	DA	DA	DA	3/3
	Cantemir	DA	NU	NU	1/3
	Cahul	DA	DA	DA	3/3
	Basarabeasca	NU	NU	NU	0/3
Total		DA-28 NU-7	DA-31 NU-4	DA-29 NU-6	

Proiectul bugetului, la fel ca și celelalte proiecte de decizii, urmează să parcurgă toate etapele asigurării transparenței procesului de elaborare. Conform art. 10 din Legea privind transparența

procesului decizional, autoritatea asigură accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente acestora prin publicarea obligatorie a acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin asigurarea accesului la sediul autorității, precum și prin expedierea prin poștă sau prin alte mijloace disponibile, la solicitarea persoanei interesate. Proiectul de decizie și materialele aferente acestuia se plasează pe pagina web oficială a autorității publice responsabile cel puțin pentru perioada recepționării și examinării recomandărilor.

Conform datelor din Tabelul 12 avem 23 (65,71%) APL care s-au conformat totalmente cerințelor: mun. Chișinău, mun. Bălți, Cahul, Cimișlia, Leova, Ștefan Vodă, Căușeni, Dubăsari, Nisporeni, Ialoveni, Ungheni, Strășeni, Orhei, Hîncești, Călărași, UTA Găgăuzia, Criuleni, Fălești, Sîngerei, Edineț, Ocnița, Soroca și Rîșcani. De cealaltă parte, este 1 APL II care nu au realizat nici o obligație în acest sens – Briceni.

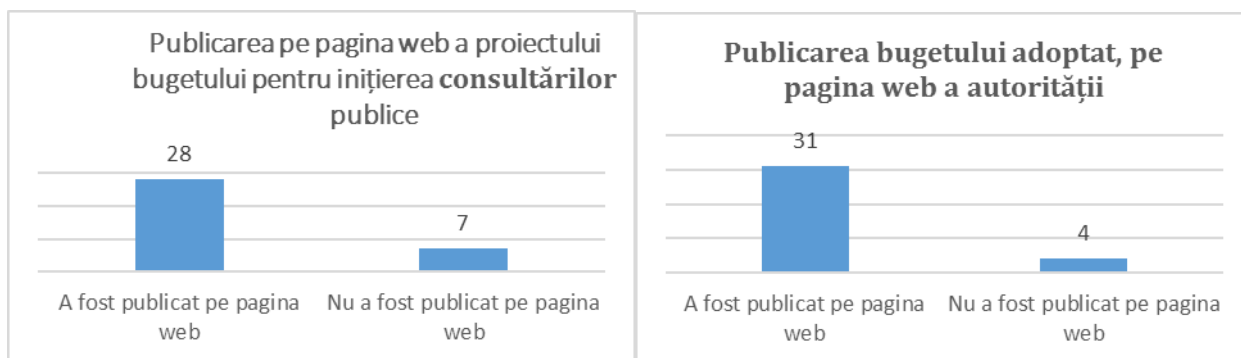
În acest sens, monitorii Promo-LEX au examinat paginile web ale APL, urmărind plasarea pe pagina web a proiectelor bugetelor locale pe anul 2019 în vederea inițierii consultărilor publice. Astfel, din cele 35 de administrații: 28 (80%) au publicat pe pagina lor web proiectele bugetelor iar 7 (20%) nu au făcut publice proiectele (a se vedea Tabelul 12 și Graficul 38). Comparativ cu semestrul II al anului 2017 atestăm o îmbunătățire a indicatorilor, or, în perioada respectivă doar 18 APL (51,42%) au plasat pe pagina web proiectele bugetelor.

Ulterior parcurgerii tuturor etapelor, actul adoptat urmează de asemenea să fie dat publicității. În acest sens, art. 15 din Legea privind transparența în procesul decizional prevede că autoritățile publice vor asigura accesul la deciziile adoptate prin publicarea acestora în modul similar proiectelor propuse spre dezbateră.

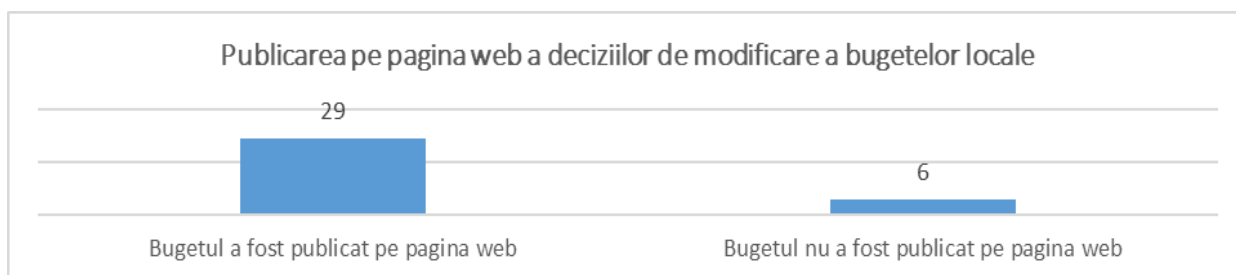
Drept urmare a monitorizării efectuate de Promo-LEX, s-a constatat că: în 31 (88,57%) din cele 35 de unități administrative, bugetele pe anul 2019 au fost publicate pe pagina web oficială iar în 4 (11,42%) unități acest lucru nu a fost realizat (a se vedea Graficul 39). Situația la acest capitol nu s-a îmbunătățit, din contra a scăzut rata publicării bugetului adoptat cu 2,87%, respectiv cu un APL mai puțin decât în semestrul II al anului 2017.

Graficul nr. 38

Graficul nr. 39

În situația în care, pe parcursul anului, apare necesitatea rectificării bugetului deja adoptat, acestea urmează, de asemenea, să fie făcute publice. Datele din Tabelul 12 demonstrează că: în 29 (82,85%) din cele 35 de UAT, autoritățile deliberative au publicat pe pagina web oficială deciziile privind rectificările aduse bugetului pentru anul 2018; în 6 (17,14%) cazuri aceste decizii nu au fost publicate (a se vedea Graficul 40). În semestrul II 2018, sunt înregistrate micșorări ale ratei de publicare a rectificărilor bugetare cu 2,86 %, în comparație cu semestrul II al anului 2017.

La finele fiecărui an bugetar, unitatea administrativ-teritorială întocmește un *raport de executare a bugetului*, care se face public, conform prevederilor legale.²¹

Conform datelor din Tabelul 13 avem 16 (45,71%) APL care s-au conformat totalmente cerințelor: Drochia, Sîngerei, mun. Bălți, mun. Chișinău, Fălești, Glodeni, Telenești, Anenii Noi, Ștefan Vodă, Căușeni, Dubăsari, Ungheni, Strășeni, Orhei, Hîncești și UTA Găgăuzia. De cealaltă parte, 5 (14,28 %) APL care nu au realizat nici o obligație în acest sens sunt – Șoldănești, Criuleni, Taraclia, Cantemir și Basarabeasca.

Tabelul 13. Publicarea rapoartelor de executare a bugetelor pe pagina web a APL

UAT		Publicarea raportului de executare a bugetului (2018)	Publicarea raportului trimestrial de executare a bugetului (2018)	Publicarea raportului semestrial de executare a bugetului (2018)	Raportul pentru 9 luni privind executarea bugetului (2018)	Gradul de realizare
Nord	Dondușeni	DA	DA	DA	NU	3/4
	Drochia	DA	DA	DA	DA	4/4
	Soroca	NU	DA	DA	NU	2/4
	Rîșcani	DA	DA	DA	NU	3/4
	Briceni	NU	DA	DA	NU	2/4
	Edineț	DA	DA	DA	NU	3/4
	Ocnița	DA	NU	NU	NU	1/4
Nord-Est	Florești	DA	NU	DA	NU	2/4
	Sîngerei	DA	DA	DA	DA	4/4
	mun. Bălți	DA	DA	DA	DA	4/4
	Șoldănești	NU	NU	NU	NU	0/4
	Fălești	DA	DA	DA	DA	4/4
	Rezina	NU	NU	DA	NU	1/4

²¹ <https://bit.ly/2QpWPBn> Art. 29 din Legea nr. 397 din 16.10.2003 privind finanțele publice locale (1) Direcția finanțe și/sau subdiviziunea financiară a unităților administrativ-teritoriale întocmesc rapoarte trimestriale și anuale privind execuția bugetelor respective.

(2) Rapoartele trimestriale se examinează și se aprobă de către autoritatea executivă respectivă.

(3) Rapoartele privind mersul execuției bugetului unității administrativ-teritoriale pe semestrul întâi și pe 9 luni ale anului în curs se audiază la ședința autorității reprezentative și deliberative. (4) Raportul anual privind execuția bugetului unității administrativ-teritoriale pe anul de gestiune se examinează și se aprobă de către autoritatea reprezentativă și deliberativă cel târziu la data de 15 februarie a anului următor anului de gestiune.

(5) În termenele stabilite de Ministerul Finanțelor, direcțiile finanțe prezintă ministerului rapoarte trimestriale și anuale consolidate privind execuția bugetelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și al doilea pentru a fi incluse în raportul privind execuția bugetului public național.

UAT		Publicarea raportului de executare a bugetului (2018)	Publicarea raportului trimestrial de executare a bugetului (2018)	Publicarea raportului semestrial de executare a bugetului (2018)	Raportul pentru 9 luni privind executarea bugetului (2018)	Gradul de realizare
	Glodeni	DA	DA	DA	DA	4/4
	Telenești	DA	DA	DA	DA	4/4
Centru-Sud-Est	Criuleni	NU	NU	NU	NU	0/4
	Anenii Noi	DA	DA	DA	DA	4/4
	mun. Chișinău	DA	DA	DA	DA	4/4
	Ștefan Vodă	DA	DA	DA	DA	4/4
	Căușeni	DA	DA	DA	DA	4/4
	Dubăsari	DA	DA	DA	DA	4/4
	Nisporeni	DA	NU	NU	DA	2/4
Centru-Sud-Vest	Ialoveni	DA	NU	NU	DA	2/4
	Ungheni	DA	DA	DA	DA	4/4
	Strășeni	DA	DA	DA	DA	4/4
	Orhei	DA	DA	DA	DA	4/4
	Hîncești	DA	DA	DA	DA	4/4
	Călărași	DA	NU	NU	DA	2/4
	UTA Găgăuzia	DA	DA	DA	DA	4/4
Sud	Taraclia	NU	NU	NU	NU	0/4
	Cimișlia	DA	NU	NU	DA	2/4
	Leova	DA	NU	NU	NU	1/4
	Cantemir	NU	NU	NU	NU	0/4
	Cahul	DA	NU	NU	DA	2/4
	Basarabeasca	NU	NU	NU	NU	0/4
	Total	DA-28 NU-7	DA-15 NU-20	DA-17 NU-18	DA-21 NU-14	

Sumând informațiile prezentate supra, observăm o implicare redusă a cetățenilor în procesul de elaborare a bugetelor locale.

Analiza chestionarelor de interviu în ceea ce privește transparența procesului bugetar la nivel local a părților interesate denotă că doar 44 (45,36 %) din cei 97 intervievați au declarat că au participat la consultarea publică a proiectului bugetului UAT pentru anul curent. În opinia Promo-LEX, deși este în creștere față de anul trecut acesta este în continuare un rezultat nesemnificativ, mai ales în condițiile în care din rândul părților interesate fac parte nu doar asociații obștești și de mass-media, ci și agenți economici.

În ceea ce privește reflectarea etapelor de elaborare, examinare, aprobare și raportare a bugetelor UAT pe pagina web a autorităților, menționăm că dacă în cazul a 31 APL (88,57%) din cele 35 de unități administrative bugetele aprobate au fost publicate pe pagina web oficială, atunci publicarea rapoartelor trimestriale, semestriale și a raportului la 9 luni privind executarea bugetului a fost realizată în medie doar de 20 APL (57,85%).

Pentru transparența procesului decizional, fundamentală este plasarea nu doar a produsului finit, ci în special a celui inițial, în baza căruia se va efectua consultarea publică. Totuși, subliniem și tendința pozitivă identificată în baza comparării datelor perioadei de monitorizare din semestrul II al anului

2017 cu cele din semestrul II al anului 2018, or numărul de APL care au plasat proiectul acestuia pe pagina web s-a majorat.

În concluzie, potrivit monitorilor, autoritățile care s-au conformat exigențelor și au reflectat toate etapele procesului bugetar sunt 12 APL: Fălești, mun. Bălți, Sîngerei, Căușeni, Ștefan Vodă, mun. Chișinău, Dubăsari, Hîncești, Orhei, Ungheni, Strășeni și UTA Găgăuzia. De cealaltă parte, este un singur APL care nu a realizat nici o obligație în acest sens – Briceni.

RECOMANDĂRI

Administrațiilor Publice Locale (recomandări generale)

1. Focusarea eforturilor autorităților APL spre informarea despre activitatea sa prin intermediul rețelelor de socializare.
2. Realizarea de consultări publice prin sondaje realizate pe platforme on-line, în contextul interesului manifestat de către cetățeni pentru acest tip de comunicare.
3. Respectarea prevederilor legale privind asigurarea transparenței în procesul decizional:
 - a. Creșterea gradului de comunicare dintre APL și asociații obștești locale și naționale prin utilizarea de către APL a mecanismului de informare direcționată. Transmiterea informației despre procesul decizional al autorităților publice către părțile interesate definite se va efectua prin intermediul mijloacelor de recepționare a informației indicate de părți (prin poșta electronică ori prin expedierea scrisorilor la adresa părților, sau la cea indicată de solicitant);
 - b. Identificarea resurselor financiare și a celor umane suficiente pentru asigurarea respectării cerințelor legale privind transparența procesului decizional;
 - c. Focusarea eforturilor autorităților APL spre informarea despre activitatea sa prin intermediul rețelelor de socializare, a mass-mediei naționale și locale (TV, radio, ziar);
 - d. Asigurarea unui grad mai mare de accesibilitate și confort în clădirile ocupate de APL pentru anumite categorii de cetățeni: persoane cu necesități speciale, persoane în etate, părinți cu copii mici etc. În acest context, este important de atras atenția asupra următoarelor aspecte: posibilitatea de acces și deplasare în interiorul clădirilor pentru persoanele cu dizabilități și părinți cu cărucioare pentru copii; amplasarea unui număr suficient de scaune pe hol; amenajarea unei odăi separate cu posibilitate de alăptare a copiilor; amenajarea unor WC prietenoase persoanelor cu dizabilități etc.
4. Publicarea pe pagina web a APL a declarațiilor de venit și interese personale, pentru a face mai accesibilă informația și a crește gradul de transparență.
5. Publicarea pe paginile web a anunțurilor/invitațiilor de participare la procesul de achiziții publice în scopul asigurării concurenței eficiente.

Administrațiilor Publice Locale (recomandări practice)

6. Asigurarea cu rampe de acces a sediilor APL din următoarele UAT: Glodeni, Sîngerei, Telenești, Șoldănești, Rezina, Ștefan Vodă, mun. Chișinău, Dubăsari. Asigurarea iluminării electrice suficiente în sediul Consiliului raional Șoldănești. Asigurarea numărului suficient de scaune pe holurile sediilor APL din următoarele UAT: Fălești, Sîngerei, Șoldănești, Rezina, Anenii Noi, Căușeni. Amenajarea în fiecare din sediile APL (cu excepția sediilor APL din Cantemir și Leova) a unei odăi speciale pentru mamele cu copii mici și amenajarea în fiecare din sediile APL a WC prietenos persoanelor cu necesități speciale.
7. Publicarea pe pagina web a APL a Regulilor interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul decizional de către următoarele autorități: Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Soroca, Florești, Glodeni, Rezina, Șoldănești, Telenești, Anenii Noi, Căușeni, mun. Chișinău, Dubăsari, Ștefan Vodă, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Cimișlia, Taraclia, UTAG.
8. Publicarea pe pagina web a APL a Informației privind numele, prenumele, funcția și numărul de contact al responsabilului de procesul decizional de către următoarele autorități: Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Rîșcani, Soroca, Florești, Glodeni, Rezina, Șoldănești, Telenești, Anenii Noi, Căușeni, Ștefan Vodă, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Taraclia, UTAG.

9. Publicarea pe pagina web a APL a Programelor de elaborare a proiectelor de decizii, cu indicarea proiectelor ce urmează a fi supuse obligatoriu consultării publice de către autoritățile de la: Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Soroca, Glodeni, Rezina, Șoldănești, Telenești, Anenii Noi, Căușeni, mun. Chișinău, Ștefan Vodă, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Cantemir, Cimișlia, Taraclia, UTAG.
10. Publicarea anunțurilor privind inițierea elaborării deciziei pe pagina web a următoarelor autorități APL: Briceni, Dondușeni, Drochia, Soroca, Glodeni, Rezina, Șoldănești, Telenești, Anenii Noi, Căușeni, mun. Chișinău, Ștefan Vodă, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Leova, Taraclia, UTAG.
11. Publicarea Anunțurilor privind organizarea consultării publice pe pagina web a următoarelor autorități APL: Briceni, Dondușeni, Ștefan Vodă, Călărași, Ialoveni, Taraclia.
12. Publicarea Proiectelor de decizii și materialele aferente acestora pe pagina web a următoarelor autorități APL: Dondușeni, Rezina, Telenești, Leova, Taraclia, precum și deciziile adoptate de către: Briceni, Basarabeasca, Taraclia.
13. Publicarea pe pagina web a APL a Rezultatelor consultării publice de către autoritățile din: Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Soroca, Fălești, Florești, Rezina, Șoldănești, Telenești, Anenii Noi, Căușeni, mun. Chișinău, Dubăsari, Ștefan Vodă, Călărași, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Ungheni, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Leova, Taraclia, UTAG.
14. Publicarea pe pagina web a APL a Raportului anual al autorității publice privind transparența procesului decizional de către următoarele autorități: Briceni, Drochia, Soroca, Florești, Glodeni, Rezina, Sîngerei, Anenii Noi, Căușeni, mun. Chișinău, Dubăsari, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Taraclia, UTAG.
15. Oferirea răspunsurilor, în limite legale și volum complet, la solicitările de informație oficială parvenite din partea cetățenilor din: Rezina, Cahul, Cantemir, Taraclia, UTAG, Leova, Basarabeasca, Cimișlia, mun. Chișinău, Dubăsari, Anenii Noi, Căușeni.
16. Publicarea pe pagina web a datelor persoanei responsabile de modulul anticorupție în cazul tuturor APL, cu excepția: Strășeni, Criuleni, Telenești, Fălești, Rîșcani, Dondușeni.
17. Publicarea pe pagina web a autorității a planului de integritate instituțional de către: Drochia, Edineț, Briceni, Ocnița, Șoldănești, Telenești, mun. Chișinău, Anenii Noi, Dubăsari, Orhei, Ialoveni, Călărași, UTAG, Cantemir.
18. Publicarea pe pagina web a autorității a numărului de telefon anticorupție de către toate APL, cu excepția – Rîșcani, mun. Bălți, Fălești, Sîngerei, Telenești, mun. Chișinău, Criuleni, Ungheni, Nisporeni.
19. Publicarea pe pagina web a CV-urilor conducerii administrației în cazul APL din: Soroca, Drochia, Dondușeni, Edineț, Fălești, Anenii Noi, Căușeni, Nisporeni, Ialoveni, Hîncești, Taraclia, Cantemir, Cahul.
20. Publicarea anunțurilor și condițiilor concursurilor de angajare pentru funcțiile publice pe panourile informaționale din preajma următoarelor APL: Ocnița, Anenii Noi, mun. Chișinău, Ștefan Vodă, Căușeni, Dubăsari, Nisporeni, Ialoveni, Călărași, Cimișlia, Cantemir, Cahul, Basarabeasca.
21. Publicarea anunțurilor și condițiilor concursurilor de angajare pentru funcțiile publice pe Portalul guvernamental cariere.gov.md de către toate APL, cu excepția – Dondușeni, Drochia, Sîngerei, Căușeni, Dubăsari, Hîncești, Cimișlia.
22. Respectarea termenului de publicare a anunțurilor privind desfășurarea tuturor ședințelor de către următoarele APL: Căușeni, Călărași, Ialoveni, Nisporeni, Cantemir și Taraclia.
23. Respectarea necesității argumentării pentru introducerea proiectelor urgente, fără consultarea părților interesate, pe ordinea de zi de către APL: mun. Bălți, Briceni, Leova și Cantemir.

24. Publicarea pe pagina web oficială de către autoritatea deliberativă a informației despre deciziile adoptate în cadrul *tuturor* ședințelor: Briceni, Cantemir și Taraclia, Drochia, Rîșcani, Edineț, Florești, mun. Bălți, mun. Chișinău, Anenii Noi, Căușeni, Călărași, Ialoveni și Nisporeni.

Părților interesate

25. Elaborarea și implementarea de proiecte privind organizarea de campanii de informare a cetățenilor în ceea ce privește drepturile deținute în procesul de asigurare a transparenței decizionale a APL.

26. Implicarea mai activă în procesul de consultare a proiectelor de decizii, nu doar privind aspectul de informare, ci și oferirea de feedback autorităților APL.

27. Participarea mai activă în activitatea grupurilor de lucru în ceea ce privește achizițiile publice.

LISTA DE ABREVIERI

AAP – Agenția Achiziții Publice

alin. – aliniat

ANI – Autoritatea Națională de Integritate

AO – asociație obștească

APC – administrația publică centrală

APL - administrația publică locală

art. – articolul

BAP – Buletinul Achizițiilor Publice

dl - domnul

GL – grupul de lucru

HG – Hotărârea Guvernului

lit. - litera

mun. - municipiu

nr. - număr

or. - oraș

pct. - punct

r. – raion

RM – Republica Moldova

RSAL – Registrul de Stat al Actelor Locale

s. - sat

sem. – semestru

SI RSAP – sistemul informațional "Registrul de stat al achizițiilor publice"

UAT - unitate administrativ-teritorială

UTAG – unitatea teritorial-autonomă Găgăuzia

ANEXE

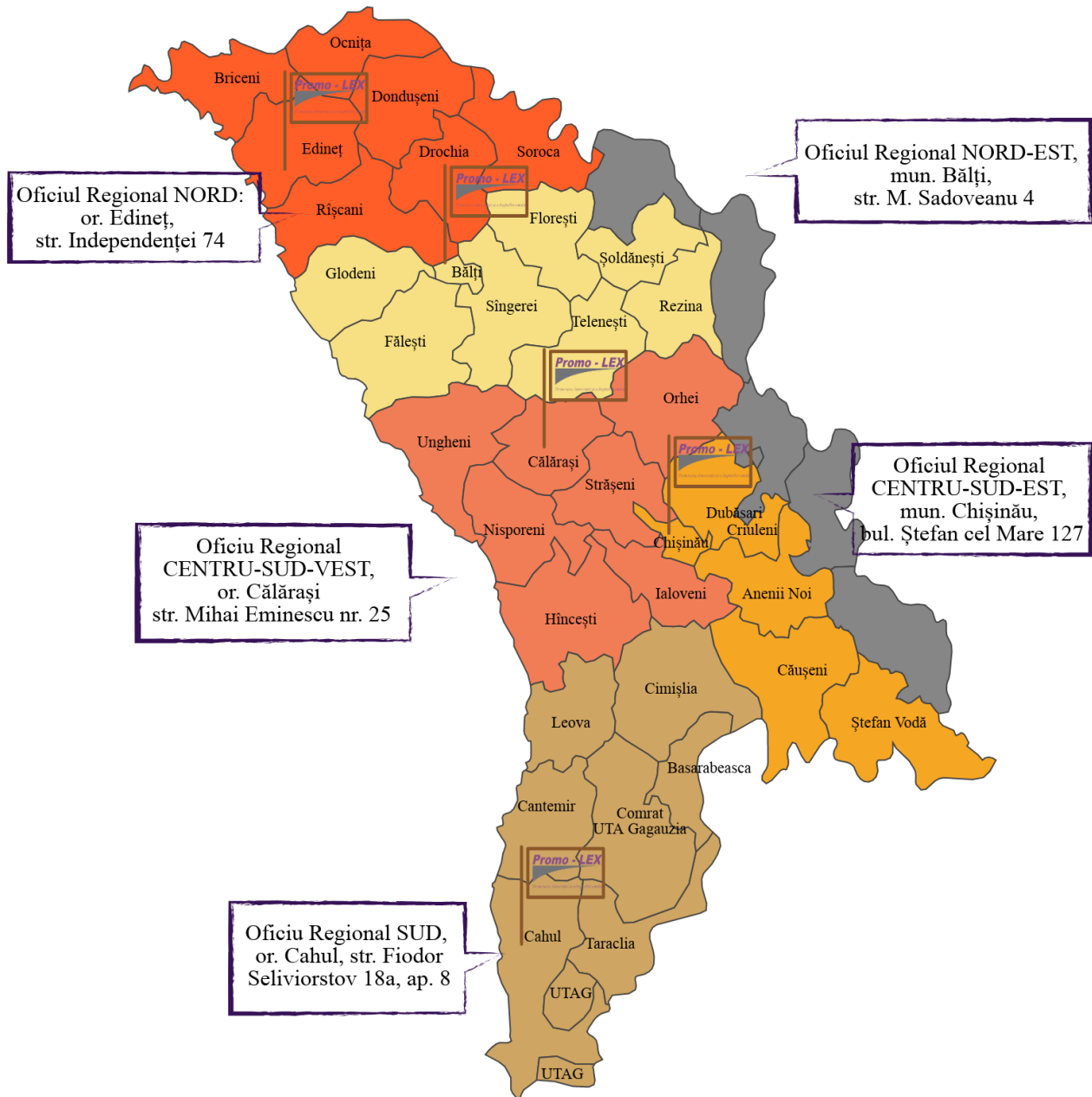
Anexa 1. Cadrul legal

- Legea nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.
- Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație.
- Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.
- Legea nr. 764 din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova.
- Legea nr. 158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.
- Legea nr. 847 din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar.
- Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014 .
- Legea nr. 397 din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale.
- Legea nr. 25 din 22 februarie 2008 privind Codul de conduită a funcționarului public.
- Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale.
- Legea nr. 252 din 25 octombrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție.
- Legea nr. 131 din 3 iulie 2015 privind achizițiile publice.
- Legea nr. 121 din 25 decembrie 2012 cu privire la asigurarea egalității.
- Hotărârea Guvernului nr. 967 din 9 august 2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional.
- Hotărârea Guvernului nr. 188 din 3 aprilie 2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet.
- Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11 martie 2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.
- Hotărârea Guvernului nr. 667 din 27 mai 2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții.
- Hotărârea Guvernului nr. 1419 din 28.12.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice.
- Hotărârea Guvernului nr. 665 din 27.05.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Oficiile regionale Promo-LEX

Anexa 3. Chestionar de intervievare a reprezentanților APL

Nume, Prenume (intervievat) _____

Funcția _____

Raion/Municipiu/UTAG _____

Date de contact _____

Data interviului _____

1. Care modalități de consultare publică ați utilizat pentru asigurarea transparenței procesului decizional în perioada de pregătire a ședințelor din perioada monitorizată?²²

Activitatea de consultare	Bifați activitatea utilizată (DA/NU)	Oferiți detalii (data, locația, participanți)
solicitarea opiniilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale		
organizarea dezbaterilor publice;		
desfășurarea audierilor publice;		
realizarea sondajelor publice;		
alte modalități de consultare publică, indicați: _____		

2. Ce surse de informare ați utilizat pentru a transmite informația către cetățeni sau alte părți interesate cu privire la desfășurarea procesului decizional în cadrul APL de nivelul II în perioada monitorizată?

Sursa de informare	Bifați activitatea utilizată (DA/NU)	Oferiți detalii (data, titlul publicației)
Buletin informativ		
Panou informativ		
Pagina web a autorității		
Rețele sociale		
Ziare		
Radio		
TV		
Poșta electronică		
Altele		

3. Cum apreciați gradul de implicare a cetățenilor în procesul decizional în perioada monitorizată?

Semnificativ	Relativ	Nesemnificativ
--------------	---------	----------------

4. Care sunt motivele acestei atitudini? Argumentați poziția.

²² Monitorul va solicita dovezi în vederea probării afirmațiilor reprezentanților APL de nivelul II.

5. Au fost înregistrate în semestrul curent cazuri de contestare a acțiunilor sau deciziilor APL de nivelul II pentru nerespectarea prevederilor Legii privind transparența procesului decizional și a Legii privind accesul la informație? Dacă DA, specificați.

DA	NU
----	----

Pentru răspunsul DA, oferiți detalii:

6. Vă rugăm să vă expuneți asupra organizării concursurilor de ocupare a funcției publice:

Au fost organizate concursuri în perioada de monitorizată?	DA	NU
Câte concursuri au fost organizate în perioada monitorizată		
Anunțul și condițiile au fost publicate în Monitorul Oficial	DA/NU	Detalii _____
Anunțul și condițiile au fost publicate pe pagina web a autorității	DA/NU	Detalii _____
Anunțul și condițiile au fost publicate pe panoul informativ al autorității	DA/NU	Detalii _____
Anunțul și condițiile au fost publicate în mass media locală și regională	DA/NU	Detalii _____

7. Pentru asigurarea transparenței activității APL de nivelul II, în perioada de monitorizare, ați colaborat cu ONG-urile locale sau naționale? Dacă DA, specificați cu care anume.

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

10. Enunțați din ce cauză nu sunt respectate prevederile în domeniul asigurării transparenței decizionale în mod complet de către autoritățile APL (răspuns multiplu).

- necunoașterea legislației de către APL;
- finanțare insuficientă a APL;
- necesitatea unei reforme a APL;
- prevederi legale exagerate, ca număr și conținut;
- lipsa unor politici și acțiuni reale ale statului în domeniul asigurării transparenței decizionale;
- Altele (indicați)

Anexa 4. Chestionar de intervievare a reprezentanților părților interesate privind aprecierea gradului de transparență a activității autorităților APL

Nume, Prenume (intervievat) _____
 Organizația, Funcția _____
 Raion/Municipiu/UTAG _____
 Date de contact _____
 Data interviului _____

1. Care modalități de consultare publică au fost utilizate de către APL pentru asigurarea transparenței procesului decizional în perioada monitorizată?²³

Activitatea de consultare	Bifați activitatea utilizată (DA/NU)	Oferiți detalii (data, locația, participanți)
solicitarea opiniilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale		
organizarea dezbaterilor publice;		
desfășurarea audierilor publice;		
realizarea sondajelor publice;		
alte modalități de consultare publică, indicați: _____		

2. Ce surse de informare ați utilizat pentru a face cunoștință cu informația diseminată de către APL II în contextul asigurării transparenței procesului decizional în perioada monitorizată?

Sursa de informare	Bifați activitatea utilizată (DA/NU)	Oferiți detalii (data, titlul publicației)
Buletin informativ		
Panou informativ		
Pagina web a autorității		
Rețele sociale		
Ziare		
Radio		
TV		
Poșta electronică		
Altele		

3. Pe parcursul perioadei monitorizate ați participat la consultări publice?

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

4. Cum apreciați rolul Dvs./organizației în procesul de luare a deciziilor la nivel raional/municipiu/UTAG?

Semnificativ	Relativ	Nesemnificativ
--------------	---------	----------------

Oferiți detalii: _____

²³ Monitorul va solicita dovezi în vederea probării afirmațiilor reprezentanților APL de nivelul II.

5. Ați participat la ședințele Consiliului raional în perioada monitorizată?

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

6. APL de nivelul II informează cetățenii despre proiectele de decizie care urmează a fi discutate pe agenda Consiliului raional?

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

7. Vă este cunoscut conceptul de bugetare participativă? Dacă DA, specificați.

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

8. Ați participat la consultarea publică a proiectului bugetului UAT de nivelul II în/pentru perioada monitorizată?

DA	NU
----	----

10. Enunțați din ce cauză nu sunt respectate prevederile în domeniul asigurării transparenței decizionale în mod complet de către autoritățile APL (răspuns multiplu).

- necunoașterea legislației de către APL;
- finanțare insuficientă a APL;
- necesitatea unei reforme a APL;
- prevederi legale exagerate, ca număr și conținut;
- lipsa unor politici și acțiuni reale ale statului în domeniul asigurării transparenței decizionale;
- Altele (indicați)

Anexa 5. Dezagregarea datelor privind transparența decizională a paginii web a APL II

Regiune	APL	Publicarea Regulilor Interne	Responsabil de procesul decizional	Programele de elaborare a deciziilor	Anunțuri privind inițierea elaborării deciziilor	Anunțarea consultărilor publice	Proiectele de decizii	Deciziile aprobate	Sinteza recomandărilor	Raport anual privind transparența decizională	Calificativ
Nord	Briceni	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	1
	Dondușeni	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Da	2
	Drochia	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	3
	Edineț	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	5
	Ocnîța	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	5
	Rîșcani	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	9
	Soroca	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	3
Nord-Est	Bălți	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	9
	Fălești	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	8
	Florești	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	5
	Glodeni	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	4
	Rezina	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Nu	2
	Sîngerei	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	8
	Șoldănești	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Da	4
	Telenești	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	3
Centru-Sud-Est	Anenii Noi	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	3
	Căușeni	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	3
	Chișinău	Nu	Da	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	4
	Criuleni	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	9
	Dubăsari	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	6
	Ștefan Vodă	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Da	3
Centru-Sud-Vest	Călărași	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	3
	Hîncești	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	4
	Ialoveni	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	2
	Nisporeni	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	3
	Orhei	Nu	Da	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Da	5
	Strășeni	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	9
	Ungheni	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	8
Sud	Basarabesca	Da	Nu	Da	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Da	5
	Cahul	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Nu	Da	7
	Cantemir	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Da	5
	Cimișlia	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Da	4
	Leova	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	6
	Taraclia	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	0
	UTAG	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu

Anexa nr. 6. Transparența achizițiilor publice în baza a 10 aspecte evaluate

Regiune	APL	Aprobare a Planului de Achiziții	Publicarea Planului de Achiziții	Aprobare a dării de seamă anuale	Publicarea dării de seamă anuale	Aprobare a raportului trimestrial MCA	Publicarea raportului trimestrial MCA	Aprobare a raportului semestrial MCA	Publicarea raportului semestrial MCA	Aprobare a raportului anual MCA	Publicarea raportului anual MCA	Calificativ
Nord	Briceni	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	3
	Dondușeni	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	2
	Drochia	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da	7
	Edineț	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	5
	Ocnîța	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	1
	Rîșcani	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	9
	Soroca	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	9
Nord-Est	Bălți	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	10
	Fălești	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Da	Da	6
	Florești	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	4
	Glodeni	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	9
	Rezina	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	7
	Sîngerei	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da	8
	Șoldănești	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	4
	Telenești	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	5
Centru-Sud-Est	Anenii Noi	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	5
	Căușeni	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	8
	Chișinău	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	7
	Criuleni	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	6
	Dubăsari	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	6
	Ștefan Vodă	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	4
Centru-Sud-Vest	Călărași	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	4
	Hîncești	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	2
	Ialoveni	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	4
	Nisporeni	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	4
	Orhei	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	10
	Strășeni	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	8
	Ungheni	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	3
Sud	Basarabeasca	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	2
	Cahul	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	10
	Cantemir	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	2
	Cimișlia	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	2
	Leova	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	4
	Taraclia	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	3
	UTAG	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	2

Anexa nr. 7. Comunicarea dintre APL de nivelul II și părțile interesate în procesul decizional

Regiune	UAT	Diversitatea surselor de comunicare ²⁴	PI implicate în consultări publice per APL ²⁵	APL cu grad de implicare semnificativ a cetățenilor ²⁶	Accesibilitate ²⁷	Participarea PI la ședințele APL ²⁸	Rol semnificativ al PI ²⁹	Total
Nord	Soroca	1	1			1	1	4
	Drochia	1				1	1	3
	Rîșcani	1	1				1	3
	Dondușeni						1	1
	Edineț	1					1	2
	Briceni	1					1	2
	Ocnița		1			1	1	3
	Rezina				1			1
Nord-Est	Șoldănești							0
	Florești			1		1	1	3
	Fălești			1		1	1	3
	mun. Bălți			1		1	1	3
	Glodeni						1	1
	Sîngerei			1		1	1	3
	Telenești		1			1	1	3
Centru-Sud-Est	mun. Chișinău			1				1
	Anenii Noi		1					1
	Dubăsari							0
	Criuleni		1			1	1	3
	Căușeni			1		1	1	3
	Ștefan Vodă							0
Centru-Sud-Vest	Ungheni						1	1
	Strășeni			1				1
	Orhei						1	1
	Nisporeni						1	1
	Ialoveni						1	1
	Hîncești							0
	Călărași						1	1
Sud	Basarabeasca							0
	Leova				1			1
	UTA Găgăuzia							0
	Cimișlia					1		1
	Taraclia							0
	Cantemir					1		1
	Cahul				1		1	2

²⁴ APL cu o diversitate de surse de comunicare între 7-9.

²⁵ APL cu cel mai mare număr de persoane implicate în consultări publice, calculate în baza interviurilor părților interesate

²⁶ Calculat în baza interviului APL.

²⁷ APL cu cel mai mare scor înregistrat la capitolul accesibilitatea sediilor.

²⁸ APL la care cel mai mare număr de părți interesate au raportat participarea la ședințe

²⁹ APL la care părțile interesate au raportat drept semnificativ rolul pe care îl au în procesul decizional.

Anexa nr. 8. Transparența ședințelor

Regiune	UAT	Anunțul publicat pe toate cele 3 surse monitorizate	Anunțul făcut public în termeni legali pentru toate ședințele	Includerea pe ordinea de zi a proiectelor urgente cu argumentare	Publicarea deciziilor tuturor ședințelor	Publicarea deciziilor în termen de 5 zile	Total
Nord	Soroca		1		1		2
	Drochia		1		0		1
	Rîșcani		1		0		1
	Dondușeni		1		1		2
	Edineț		1		0		1
	Briceni		1	1	0		2
	Ocnîța		1		1		2
Nord-Est	Rezina		1		1		2
	Șoldănești		1		1		2
	Florești		1		0		1
	Fălești	1	1		1		3
	mun. Bălți		1	1	0		2
	Glodeni		1		1		2
	Sîngerei		1	1	1		3
	Telenești		1		1		2
Centru-Sud-Est	mun. Chișinău		1		1		2
	Anenii Noi		1		0		1
	Dubăsari		1		1		2
	Criuleni		1		1	1	3
	Căușeni		0		0		0
	Ștefan Vodă		1		1		2
Centru-Sud-Vest	Ungheni	1	1		1		3
	Strășeni		1		1		2
	Orhei		1		1		2
	Nisporeni				0		0
	Ialoveni				0		0
	Hîncești		1		1	1	3
	Călărași				0		0
Sud	Basarabeasca		1		0		1
	Leova		1	1	1	1	4
	UTA Găgăuzia	1	1		1		3
	Cimișlia		1		1		2
	Taraclia				0		0
	Cantemir			1	0		1
Cahul			1		1		2

Anexa nr.9. Evaluarea gradului de transparență decizională al APL per indicator

Regiune	UAT	Comunicarea între APL și părți interesate	Transparența decizională a paginii web	Atitudinea APL față de solicitare de informații	Transparența ședințelor	Integritate	Transparența concurs ocupare funcții publice	Transparența achiziții publice	Total
Nord	Soroca	1							1
	Drochia						1		1
	Rîșcani		1			1			2
	Dondușeni						1		1
	Edineț								0
	Briceni								0
	Ocnița								0
Nord-Est	Rezina								0
	Șoldănești			1					1
	Florești			1					1
	Fălești			1					1
	mun. Bălți		1	1	1			1	4
	Glodeni			1					1
	Sîngerei			1			1		2
	Telenești			1					1
Centru-Sud-Est	mun. Chișinău								0
	Anenii Noi								0
	Dubăsari								0
	Criuleni		1	1		1			3
	Căușeni								0
	Ștefan Vodă			1					1
Centru-Sud-Vest	Ungheni			1		1			2
	Strășeni		1	1		1			3
	Orhei			1				1	2
	Nisporeni			1					1
	Ialoveni			1					1
	Hîncești			1			1		2
	Călărași			1					1
Sud	Basarabeasca								0
	Leova			1					1
	UTA Găgăuzia			1					1
	Cimișlia								0
	Taraclia								0
	Cantemir								0
	Cahul				1			1	2